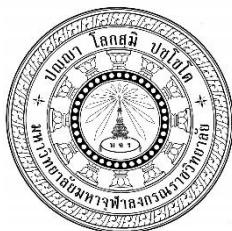

การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี
DEVELOPMENT OF PUBLIC MIND BY USING COOPERATIVE
LEARNING BASED ON 4 *SANGAHAVATTHU* PRINCIPLES OF 6th
PRIMARY SCHOOL STUDENTS OF WATWANGHIN SCHOOL,
CHONBURI PROVINCE

พระจิรศักดิ์ ทีปธมฺโม (ดาทอง)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

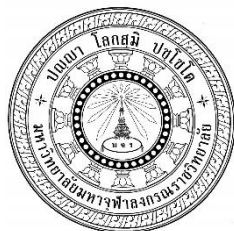
การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี

พระจิรศักดิ์ ทีปธมฺโม (ดาทอง)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Development of Public Mind by Using Cooperative Learning
Based on 4 *Sangahavatthu* Principles of 6th Primary School
Students of Watwanghin School, Chonburi Province

Phra Jirasak Dhipadhammo (Dathong)

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Educational Psychology and Guidance)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2017

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นักศึกษานิพนธ์
เรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญา พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(รศ.ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม)

ประธานกรรมการ

(รศ.ดร.ลลิตา ฤกษ์สำราญ)

กรรมการ

(รศ.มันทนา ธรรมบุศย์)

กรรมการ

(พระครูปลัดมารุต วรมงคลโล, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(พระปลัดสรวิชัย อภิปัญญา, ดร.)

กรรมการ

(ผศ.ดร.ชัยสิทธิ์ ทองบริสุทธิ)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รศ.ดร.ลลิตา ฤกษ์สำราญ

ประธานกรรมการ

รศ.มันทนา ธรรมบุศย์

กรรมการ

(พระจิรศักดิ์ ทีปธมโม)

ชื่อผู้วิจัย

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี

ชื่อผู้วิจัย : พระจิรศักดิ์ ทีปธมโม (ดาทอง)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: รองศาสตราจารย์ ดร.ลลิตา ฤกษ์สำราญ, กศ.บ. (คณิตศาสตร์-อังกฤษ),
ค.ม. (การวิจัยทางการศึกษา), ค.ด.(จิตวิทยาการศึกษา)

: รองศาสตราจารย์ มัณฑรา ธรรมบุศย์, กศ.บ. (คณิตศาสตร์-อังกฤษ),
ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว)

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จ.ชลบุรี ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรทั้งหมด ได้แก่ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๓๓ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (๑) แบบวัดจิตสาธารณะ และ (๒) กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

ผลการวิจัย พบว่า

๑. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวม มีระดับจิตสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง

๒. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวม มีระดับจิตสาธารณะอยู่ในระดับสูงมาก

๓. ผลการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวมและรายด้านเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ที่มี เพศ แตกต่างกัน หลังการเข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ มีระดับจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่อยู่ที่ระดับ ๐.๐๕

๕. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ที่มี รายได้ผู้ปกครอง แตกต่างกัน หลังการเข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ มีระดับจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่อยู่ที่ระดับ ๐.๐๕

Thesis Title : Development of Public Mind by Using Cooperative Learning Based on 4 *Sangahavatthu* Principles of 6th Primary School Students of Watwanghin School, Chonburi Province

Researcher : Phra Jirasak Dhipadhammo (Dathong)

Degree : Master of Arts (Educational Psychology and Guidance)

Thesis Supervisory Committee

: Assoc. Prof. Dr. Lalita Lerksamran, B.Ed. (Mathematics),
M.Ed.(Educational Research), Ph.D. (Educational Psychology)

: Assoc. Prof. Mantara Dhamabusaya, B.Ed. (Mathematics),
M.Ed. (Educational Psychology)

Date of Graduation : March 15th, 2018

Abstract

This study aimed to examine and to compare the public mind level of 6th Primary School Students In Watwanghin School, Chonburi Province, before and after attending the activities of cooperative learning based on 4 *Sangahavatthu* principle, which classified by personal factors. This study was a Quasi-experimental research. The samples were population of 33 academic year 2017 6th primary school students in Watwanghin School, Chonburi Province. The research instruments were (1) Public mind test and (2) the activities of cooperative learning based on 4 *Sangahavatthu* principles. The data were statistically analyzed by frequency average, percentage, and the standard deviation (SD). The hypotheses were tested by t-test, F-test, and One-way Analysis of Variance.

The results showed as follows:

1. The 6th primary school students In Watwanghin School, Chonburi Province, before attending the activities of cooperative learning based on 4 *Sangahavatthu* principles, had the public mind in moderate level for overall.
2. The 6th primary school students in Watwanghin school, Chonburi Province, after attending the activities of cooperative learning based on 4 *Sangahavatthu* principles, had the public mind in highest level for overall.

3. The comparison result of the public mind level of 6th primary school students In Watwanghin school, Chonburi Province, before and after attending the activities of cooperative learning Based on 4 Sangahavatthu principles increased for overall and each point with significant in statistic of 0.05

4. After attending the activities of cooperative learning Based on 4 Sangahavatthu principles, the public mind level of 6th primary school students with different sex, were increased and not difference with significant in statistic of 0.05

5. After attending the activities of cooperative learning Based on 4 Sangahavatthu principles, the public mind level of 6th primary school students with different parents' income were increased and not difference with significant in statistic of 0.05

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความเมตตาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ลลิตา ฤกษ์สำราญ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ มัณฑรา ธรรมบุศย์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าแก้ไขและตรวจสอบ ความถูกต้อง ตลอดจนให้คำแนะนำช่วยเหลือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ และให้ กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง เป็นอย่างยิ่ง จึงขอเจริญพรขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสอง มา ณ ที่นี้

ขอเจริญพรขอบพระคุณ นางสาวสุนิสา สมบูรณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวังหิน จังหวัด ชลบุรี และนางสาวอังคณา การะเกตุ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือทั้ง ๕ รูป/คน จากคณะครุศาสตร์ คณะ มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และอาจารย์จากคณะรัฐประศาสนศาสตร์ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ตรวจสอบ และแก้ไขแบบวัดจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพระครูปริยัติสีลาภรณ์ เจ้าคณะตำบลพิมายเขต ๒ เจ้าอาวาส วัดระกา อำเภอปรังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ พระครูสังฆวิจิตรธรรม เจ้าอาวาสวัดบูรณะบ้านผาง อำเภอ จอมพระ จังหวัดสุรินทร์ และพระมหาญาณันธร อธิปยุโณ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดวังหิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ที่ได้ให้การอุปถัมภ์สนับสนุนการศึกษา และช่วยเหลือให้กำลังใจมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ คุณค่าหรือประโยชน์ใด ๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมถวาย เป็น พุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ทุกท่าน ที่อบรม สั่ง สอน แนะนำ ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา

พระจิรศักดิ์ ทีปธมโม (ดาทอง)

๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ค)
กิตติกรรมประกาศ	(จ)
สารบัญ	(ฉ)
สารบัญตาราง	(ช)
สารบัญแผนภาพ	(ญ)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(ฎ)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย	๕
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๖
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๙
๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสาธารณะ	๙
๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ	๓๐
๒.๓ พัฒนาการของเด็ก	๔๒
๒.๔ หลักธรรมสังคหวัตถุ ๔	๕๒
๒.๕ นโยบาย และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของชาติ	๕๖
๒.๖ บริบทโรงเรียนวัดวังหิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี	๖๗
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗๑
๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗๘

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๗๙
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๗๙
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๗๙
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๘๐
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๘๒
๓.๕ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	๘๒
๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๘๓
๓.๗ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๘๓
 บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	 ๘๔
๔.๑ การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๘๔
 บทที่ ๕ สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	 ๙๙
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๙๙
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๐๒
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๐๕
บรรณานุกรม	๑๐๖
ภาคผนวก	๑๑๐
ประวัติผู้วิจัย	๑๗๐

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ แสดงตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของผู้มีจิตสาธารณะ	๒๒
๒.๒ แสดงเกณฑ์การให้คะแนน ตัวชี้วัดที่ ๑	๒๒
๒.๓ แสดงเกณฑ์การให้คะแนน ตัวชี้วัดที่ ๒	๒๓
๓.๑ แสดงรายละเอียดของแบบวัดจิตสาธารณะ	๘๐
๔.๑ แสดงจำนวนและค่าร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	๘๕
๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ (ภาพรวม)	๘๗
๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี หลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ (ภาพรวม)	๘๘
๔.๔ แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ (ตัวชี้วัดที่ ๑)	๘๙
๔.๕ แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ (ตัวชี้วัดที่ ๒)	๙๐
๔.๖ แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ (ทั้งฉบับ)	๙๑
๔.๗ แสดงการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม โดยทดสอบด้วยสถิติทดสอบที (t-test)	๙๒
๔.๘ แสดงการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม โดยทดสอบด้วยสถิติทดสอบที (t-test) จำแนกตาม เพศ	๙๓
๔.๙ แสดงการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม โดยทดสอบด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) จำแนกตาม รายได้ของผู้ปกครอง	๙๔

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๐	แสดงการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง หลังเข้าร่วมกิจกรรม โดยการทดสอบด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) จำแนกตาม รายได้ของผู้ปกครอง	๙๕
๔.๑๑	แสดงผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามสมมุติฐาน ที่ ๑ - ๓	๙๖

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	แสดงแผนที่โรงเรียนวัดวังหิน	๗๐
๒.๒	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗๙
๔.๑	สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๙๗

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ ส่วนคัมภีร์อรรถกถาภาษาไทย ใช้ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยใช้ระบบย่อคำ ดังต่อไปนี้

พระสุตตันตปิฎก

ที.สี.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
อง.อรรถก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย อฎ्ฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
ช.ธ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก

วิ.ม.อ.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก สมัตปาสาทิกา มหาวรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
---------	-------	---	---------------------------------------	-----------

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ที.ม.อ.	(ไทย)	=	ทีฆนิกาย สุมังคลวิลาสินี มหาวรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
---------	-------	---	---	-----------

๒. การระบุเลขหมายพระไตรปิฎก

ในงานวิจัยฉบับนี้ ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นการอ้างอิงพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทยจะระบุ เล่ม / ข้อ / หน้า เช่น ที.ม. (ไทย) ๑๐/๙๐/๕๐. หมายความว่า สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๙๐ หน้า ๕๐ เป็นต้น ส่วนคัมภีร์อรรถกถา จะระบุชื่อคัมภีร์ ลำดับเล่ม (ถ้ามี) / ข้อ / หน้า เช่น ที.สี.อ. (ไทย) ๑/๒๗๖/๒๔๐ หมายความว่า ทีฆนิกาย สุมังคลวิลาสินี สีลขันธวรรคอรรถกถา ภาษาไทย เล่ม ๑ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๒๔๐ ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามลำดับ

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผลของการพัฒนาการศึกษาในช่วงที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยประสบความสำเร็จในหลายด้าน และมีอีกหลายด้านยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในระยะต่อไป ปัญหาและความท้าทายที่เกิดจากระบบการศึกษาส่วนหนึ่ง คือ คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ กระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยในสังคมที่เป็นยุคดิจิทัลส่งผลให้ค่านิยมในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนไทยบางส่วนไม่สามารถเลือกรับปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่งผลให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นรากเหง้าของคนไทยถูกกลืนโดยวิถีชีวิตแบบใหม่ มีค่านิยมยึดตนเองเป็นหลักมากกว่าการคำนึงถึงสังคมส่วนรวม รักสนุก และความสบาย เชื่อข่าวลือ ขาดความอดทน ขาดวินัย ยอมรับคนที่ฐานะมากกว่า คนดีมีคุณธรรม มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลายประการที่ลอกเลียนแบบวัฒนธรรมจากต่างประเทศ ซึ่งให้เห็นว่าคนไทยยังขาดทักษะในการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีจากต่างประเทศมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ละทิ้งค่านิยมที่ดีงามอันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยและลดคุณค่าของความเป็นไทย จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการปรับเปลี่ยนให้คนมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมไทย

ในวงการศึกษาก็ทราบกันดีว่าจุดประสงค์และการจัดการศึกษาที่ดีจะต้องจัดการศึกษาตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๒) คือ “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และตามมาตรา ๗ คือ “ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” โดยยึดแนวการจัดการศึกษา ตามมาตรา ๒๒ คือ “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา

ตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” และตามมาตราที่ ๒๓ ๒๔ และ ๒๖ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยสรุป คือต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่าจัดการศึกษาที่ดีจะต้องคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคนว่ามีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เชื้อชาติ ภาษา บุคลิกภาพ ความคิดสร้างสรรค์ และพฤติกรรมอื่น ๆ ในการจัดการเรียนการสอน จึงมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งด้านความเข้าใจ ทักษะและเจตคติไปพร้อม ๆ กัน ในระบบการเรียนรู้ผู้เรียนควรเป็นผู้แสดงออกมากกว่าครูผู้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการมากที่สุด ให้ความสำคัญกับความรู้สึกรักใคร่ และค่านิยมของผู้เรียน การจัดบรรยากาศในการเรียน ควรเป็นแบบร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ครูผู้สอนทำหน้าที่ช่วยเหลือให้กำลังใจ และอำนวยความสะดวกในกระบวนการเรียนของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒

นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ได้ให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ควบคู่กับการพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะความรู้ และความสามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็ว บนพื้นฐานของการมีสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็งทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันชุมชน และภาคเอกชนที่ร่วมกันพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ได้ให้แนวทางในการปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสำนึก และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ พอที่จะสรุปได้ดังนี้ คือ ส่งเสริมการเลี้ยงดูในครอบครัวที่เน้นการฝึกเด็กให้รู้จักการพึ่งพาตัวเอง มีความซื่อสัตย์ มีวินัย มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ ในรูปแบบของกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวัน และให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กสามารถเรียนรู้และยึดถือเป็นต้นแบบในการดำเนิน

ชีวิต ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย จิตสาธารณะ รวมทั้งเร่งสร้างสภาพแวดล้อมภายในและโดยรอบสถานศึกษาให้ปลอดจาก อบายมุขอย่างจริงจัง ปรับวิธีการเผยแผ่หลักศาสนาให้มุ่งชี้แนะแนวทางการดำรงชีวิตตามหลักธรรม คำสอนที่เข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง นำไปสู่การปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ จัดระเบียบทางสังคม และกำหนด บทลงโทษแก่ผู้ละเว้นการปฏิบัติตามบรรทัดฐานในสังคม

ในขณะเดียวกัน แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ได้กำหนดแนวคิดการจัดการ การศึกษา (Conceptual Design) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความ เท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตาม เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ประเด็น ภายในประเทศ (Local Issues) อาทิ คุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ ชาติ (National Strategy) มาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยมี เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) คือมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (3Rs8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่ การ อ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (arithmetic) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้าน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่าง วัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การ ทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการ สื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญกับการมีจิตสาธารณะ ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรู้จักดูแลของส่วนรวมรวมถึงรู้จักการรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและของประเทศชาติ โดยให้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนด“จิตสาธารณะ”เป็นคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียน ๑ ใน ๘ ข้อที่สถานศึกษาต้องเน้น โดยสถานศึกษาต้องมีชั่วโมงให้เด็กทำ กิจกรรมสาธารณะรวม ๑๖๕ ชั่วโมงคือประถมศึกษปีที่ ๑ – ๖ จะต้องทำกิจกรรม ๖๐ ชั่วโมง

มัธยมศึกษาตอนต้น ๔๕ ชั่วโมง มัธยมศึกษาตอนปลาย ๖๐ ชั่วโมงโดยหวังให้นักเรียนได้ซึมซับสิ่งดีๆ จากการทำกิจกรรมและเป็นนิสัยติดตัวไปจนโตเพราะถ้าสังคมมีคนที่มีจิตสาธารณะมากๆ คนในสังคม มีความเห็นอกเห็นใจกันจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขการกำหนด “จิตสาธารณะ” เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนนับว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้องเพราะการปลูกฝังจิตสาธารณะนั้นควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็กเพราะเป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมอย่างยิ่งเพราะเด็กยังเป็น “ไม้อ่อนที่ดัดง่าย” การปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กทั้งทางร่างกาย และจิตใจจะเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ได้มาก เพราะในวัยเด็กจะสามารถเห็นความแตกต่าง สามารถคิดเปรียบเทียบ คิดแยกแยะ คิดเชื่อมโยงได้ เด็กจะเริ่มสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวแทนการสนใจตนเอง ถ้าเด็กได้รับการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม เมื่อเติบโตขึ้นจะทำให้เขาสามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมต่างชาติ อันจะส่งผลให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุขกาย สบายใจตลอดจนเป็นประชาชนที่ดี ที่เหมาะสมของครอบครัว สังคม และประเทศชาติสืบเนื่องต่อไป

ถ้าเราย้อนมาดูหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนาที่เป็นพื้นฐานดั้งเดิมของการดำเนินชีวิตที่ดีงามในสังคม การเป็นสมาชิกที่ดี ช่วยสร้างสรรค์สังคมเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต คือ หลักธรรมสังคหัตถ์ ๔ โดยหลักธรรมสังคหัตถ์ ๔ นั้นส่งเสริมชีวิตที่ดีร่วมกัน มีหลักในการสงเคราะห์และช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นพื้นฐาน มีแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับทุกคนที่อยู่ในสังคมเดียวกัน เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)^๑ กล่าวว่า การบำเพ็ญสงเคราะห์ คือ ปฏิบัติตามหลักการสงเคราะห์ หรือ ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี ที่เรียกว่าสังคหัตถ์ ๔ อย่าง ดังต่อไปนี้ ๑) ทาน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ ด้วยปัจจัยสี่ หรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจ และศิลปวิทยา ๒) ปยวจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงาม หรือ คำแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สามานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ๓) อตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกาย และชวนช่วยช่วยเหลือกิจการต่างๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาละช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรมและ ๔) เอาตัวเข้าสามาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอทั้งต่อคนทั้งหลายไม่เอาเปรียบ และเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหาละให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน จะเห็นได้ว่าหลักธรรมในการดำเนินชีวิตนั้นจะช่วยหล่อหลอมให้คนเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งกาย วาจา และจิตใจ ทำให้เราสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

^๑ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), ธรรมบุญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม A Constitution for Living, ฉบับเดิมและฉบับปรับปรุง-เพิ่มเติม, พิมพ์ครั้งที่ ๑-๒๐๐, พ.ศ. ๒๕๔๐. หน้า ๒๒.

จากความสำเร็จและความเป็นมาของปัญหาตามที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงได้สำรวจหาข้อมูลเบื้องต้นจากฝ่ายพัฒนาวิชาการของโรงเรียนวัดวังหิน รวมทั้งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า มีนักเรียนจำนวนหนึ่งมีลักษณะนิสัยที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ไม่ดูแลรักษาของส่วนรวมโดยนำปากกาหลบคำผิดมาขีดเขียนบนโต๊ะนักเรียน นั่งโยกทำให้เก้าอี้ขาหักเกิดการชำรุดเสียหาย เปิดไฟ เปิดพัดลม เปิดน้ำทิ้งไว้ ไม่ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม ไม่ทำเวรประจำวัน ถึงขยะเต็มไม่นำไปเท เป็นต้น พฤติกรรมดังกล่าวอาจถือได้ว่านักเรียนขาดจิตสำนึกสาธารณะต่อส่วนรวม ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยได้พบเห็นอยู่เสมอ ส่งผลให้ครูผู้สอนและเพื่อนๆ นักเรียน มีทัศนคติไม่ดีต่อนักเรียนเหล่านั้น เพราะทำให้ครูต้องคอยควบคุมดูแลว่ากล่าวตักเตือนอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ อาจทำให้นักเรียนมีลักษณะนิสัยที่ไม่ดีติดตัวไปและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่มีคุณภาพ เกิดผลกระทบเสียหายต่อบุคคล องค์กร สังคมประเทศชาติต่อไป ปัญหาเหล่านี้สมควรอย่างยิ่งที่จะได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนเพื่อปลูกจิตสำนึกให้มีจิตสาธารณะต่อคนอื่นโดยรวม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน ในฐานะพลเมืองและพลโลกตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑. เพื่อศึกษาระดับจิตสาธารณะก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี

๑.๒.๒. เพื่อศึกษาระดับจิตสาธารณะหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี

๑.๒.๓. เพื่อเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑. ระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรีอยู่ในระดับใด

๑.๓.๒. ผลของการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี มีผลอย่างไร

๑.๓.๓. ผลของการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกันอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของวิจัย

๑.๔.๑. ขอบเขตของประชากรที่ใช้ในการคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน ต.สุรศักดิ์ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี

๑.๔.๒. ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้วิจัยมุ่งพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน

๑.๔.๓. ขอบเขตตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ

(๑) ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔
- ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียน จำแนก ดังนี้
 - เพศ
 - รายได้ของผู้ปกครอง

(๒) ตัวแปรตาม ได้แก่

- จิตสาธารณะของนักเรียน จำแนก ดังนี้
 - ตัวชี้วัด ๑ การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน
 - ตัวชี้วัดที่ ๒ การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

๑.๔.๔. ขอบเขตด้านสถานที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ โรงเรียนวัดวังหิน ต.สุรศักดิ์ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี

๑.๔.๕. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการดำเนินการครั้งนี้เริ่มตั้งแต่ เดือน ธันวาคม ๒๕๖๐ – เดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ รวมระยะเวลา ๓ เดือน

๑.๕ สมมุติฐานการวิจัย

๑.๕.๑. นักเรียนกลุ่มทดลองมีระดับจิตสาธารณะหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ มีระดับจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนทดลอง

๑.๕.๒. นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกัน หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แล้วมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน

๑.๕.๓. นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกัน หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แล้วมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม กลุ่มละ ๕ – ๖ คน สมาชิกในกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือ สถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้นโดยไม่หวังผลตอบแทน ประกอบด้วยการแสดงพฤติกรรมใน ๒ ลักษณะ ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน และการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน หมายถึง การที่นักเรียนช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงานด้วยความเต็มใจ อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกายกำลังใจ และกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น

การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม หมายถึง การที่นักเรียนดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม และเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

หลักสังคหวัตถุ ๔ หมายถึง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แปลว่าเครื่องสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ซึ่งประกอบด้วย

ทาน คือ การให้ปันสิ่งของ ๆ ตนต่อผู้อื่น การผูกใจคนต้องอาศัยการให้เป็นหลักพื้นฐาน การให้เป็นการแสดงออกถึงไมตรีจิตของผู้ให้ที่ผู้รับพอใจ

ปิยวาจา คือ การมีถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน น่ารัก ซึ่งเป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะช่วยครองใจคนด้วยไมตรีจิต

อตถจริยา คือ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เป็นคนไม่ดูดาย รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

สมานัตตตา คือ ความเป็นผู้มีตนสม่าเสมอ วางตนเหมาะสมไม่ถือตัว

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนวัดวังหิน ต.สุรศักดิ์ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี

นักเรียน หมายถึง นักเรียนเพศชายและเพศหญิง ชั้นชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน ต.สุรศักดิ์ อ.ศรีราชา จังหวัดชลบุรี

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

๑.๗.๑. ทำให้ทราบระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี

๑.๗.๒. ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี

๑.๗.๓. ทำให้ทราบความแตกต่างระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔

๑.๗.๔. โรงเรียนได้ผลผลิตคือนักเรียนมีคุณภาพ ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีจิตสาธารณะที่ดีขึ้น รวมทั้งทำตนให้มีประโยชน์แก่โรงเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน และเพื่อพัฒนาประเทศชาติต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี” โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จากเอกสาร หลักการทางวิชาการของนักวิชาการที่มีชื่อเสียง จากงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มาสนับสนุนการอ้างอิงประกอบการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

๒.๓ พัฒนาการของเด็ก

๒.๔ หลักธรรมสังคหวัตถุ ๔

๒.๕ นโยบาย และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของชาติ

๒.๖ บริบทของโรงเรียนวัดวังหิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๘ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

๒.๑.๑ ความหมายของจิตสาธารณะ

คำว่า จิตสาธารณะ (Public Mind) หรือ จิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) เป็นคำใหม่ที่มีใช้เมื่อไม่นานมานี้ และเป็นเรื่องใหม่สำหรับคนไทย ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของจิตสำนึกสาธารณะหรือจิตสาธารณะ ไว้หลากหลายและมีการเรียกจิตสำนึกสาธารณะไว้แตกต่างกัน ได้แก่ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม จิตสำนึกต่อสังคม จิตสำนึกต่อส่วนรวม จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ จิตอาสา จิตบริการ เป็นต้น ส่วนคำในภาษาอังกฤษพบการใช้คำว่า Public- Consciousness, Public Self – Consciousness, Public Mind, Public Service, และ Service Mind ซึ่งคำเหล่านี้มีความหมายในทำนองเดียวกัน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า “จิตสาธารณะ” ในภาษาอังกฤษจะใช้คำว่า (Public Mind) ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความ “จิตสาธารณะ” ไว้หลากหลาย ทั้งในเชิงปรัชญา จิตวิทยา สังคมศาสตร์ พุทธศาสตร์ และรัฐศาสตร์ สรุปได้ ดังนี้

ราชบัณฑิตสถาน (พ.ศ. ๒๕๕๔)^๒ ไม่ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้โดยตรงฉะนั้น คำว่า จิตสาธารณะจึงเป็นคำผสม ๒ คำ คือ จิต + สาธารณะ คำว่าจิต เป็นคำนาม แปลว่า ใจ, สิ่งที่มีหน้าที่รู้ คิดและนึก, ลักษณะนามว่า ดวง. และ สาธารณะ เป็นคำวิเศษณ์ แปลว่า เพื่อประชาชนทั่วไป เช่น สวนสาธารณะ โทรศัพท์สาธารณะ บ่อน้ำสาธารณะ, ทั่วไป เช่น ถนนนี้ไม่ใช่ถนนสาธารณะ อย่าแต่งตัวประเจิดประเจ้อในที่สาธารณะ

สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ^๓ ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะว่าการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ มีความสำนึกและยึดมั่นในระบบคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีงาม ละอายต่อสิ่งผิด เน้นความเรียบร้อย ประหยัดและมีความสมดุลงระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา^๔ ได้ให้นิยามคำว่า “จิตสาธารณะ” หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน และยังได้นิยามความหมายของ “ผู้ที่มีจิตสาธารณะ” อีกว่า ผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์^๕ ได้กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ มีความสำนึกและยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม ละอายต่อสิ่งที่ผิด เน้นความเรียบร้อย ประหยัดและมีความสมดุลงระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

นรินทร์ คุณเมือง^๖ จิตสาธารณะ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกโดยคำนึงถึงส่วนรวมด้วยจิตวิญญาณ ปฏิบัติตนในการแบ่งปันความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ปฏิบัติตนช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทนเสียสละไม่เอาใจเอาเปรียบ มีความ

^๒ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔, (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๐ จาก <http://www.royin.go.th/dictionary/>

^๓ สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, วารสารวิจัยแห่งชาติในภาวะวิกฤติเพื่อฟื้นฟูชาติ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, พ.ศ.๒๕๕๒), หน้า ๑๔.

^๔ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, แนวทางพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, พ.ศ.๒๕๕๓), หน้า ๔๕.

^๕ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี พรินท์ (๑๙๙๑) จำกัด พ.ศ. ๒๕๕๒), หน้า ๑๓.

^๖ นรินทร์ คุณเมือง, รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๙ เลย - หนองบัวลำภู, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎี. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๕๙), หน้า ๒๑.

ชื่อเสียง รักษาและใช้สมบัติส่วนรวม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม

หฤทัย อาจปรี^๗ ได้ให้ความหมายของ “จิตสำนึกสาธารณะ” หมายถึง ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม ต้องการเข้าไปแก้วิกฤตการณ์ โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนเองสามารถร่วมแก้ไขปัญหาคือ และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ โดยการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาาร่วมกันกับคนในสังคม

บรรทม มณีโชติ^๘ ได้ให้ความหมาย “การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม” หมายถึง การอุทิศตนทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวม การร่วมมือช่วยกันรักษาสมบัติของส่วนรวมไม่ทำลายสมบัติของส่วนรวม อุทิศตนทำงานเพื่อส่วนรวม มีน้ำใจ รู้จักแบ่งปัน ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและทำประโยชน์โดยไม่หวังผลตอบแทน

๒.๑.๒ ความสำคัญของจิตสาธารณะ

ถ้าคนในสังคมขาดจิตสาธารณะนอกจากจะส่งผลกระทบต่อบุคคลแล้ว ยังขยายผลความเสียหายไปถึงครอบครัว ระดับองค์กร ระดับชุมชนไปจนถึงระดับประเทศและระดับโลก ถึงเป็นปัญหาใหญ่ จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีงาม เมื่อบุคคลใดมีจิตสาธารณะก็จะตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อผู้อื่น ถ้าปล่อยให้บุคคลในชาติขาดจิตสาธารณะประเทศชาติคงไม่มีสิ่งใดเหลือ ถึงเวลาแล้วที่เราต้องปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดกับเยาวชนของชาติดังที่ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้กล่าวไว้ว่า การที่คนไทยควรมีจิตสาธารณะ เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

๑) กระแสการแข่งขันและระบบทุนนิยม จากสภาพแข่งขันที่รุนแรงขึ้น ทำให้ผู้คนจำนวนมากต่างมุ่งกอบโกยผลประโยชน์อย่างเห็นแก่ตัว ไม่สนใจว่าผู้อื่นต้องได้รับความเดือดร้อนหรือไม่ร่วมทั้งขาดความสนใจในภาพรวมของประเทศ เนื่องจากคิดว่าตัวเองไม่ได้มีส่วนในการรับผิดชอบโดยตรงกับเรื่องนั้นๆ แม้รู้ว่าจะเกิดผลเสียหายอย่างมากตามมาก็ตาม ดังนั้นหากเราไม่ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมให้เกิดขึ้นกับคนรุ่นใหม่แล้ว ย่อมมาเป็นห่วงสังคมไทยในอนาคต ที่จะเต็มไปด้วยการแก่งแย่งและความเห็นแก่ตัวอย่างรุนแรง

^๗ หฤทัย อาจปรี, ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะ ของนักศึกษาพยาบาลเขตกรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา,(บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๔), หน้า ๓๗.

^๘ บรรทม มณีโชติ, การศึกษารูปแบบของข้อความวลีลักษณะนิสัยด้านความเสียสละชนิดข้อความและชนิดสถานการณ์ที่มีผลต่อคุณภาพของแบบทดสอบ, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. ๒๕๓๐), หน้า ๒๕.

๒) กระแสโลกเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากภาวะการณ์เสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ การทำลายสิ่งแวดล้อม การเกิดภาวะเรือนกระจก การตัดไม้ทำลายป่า จนเกิดปัญหาวิกฤตทางธรรมชาติ หรือการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ฯลฯ นำไปสู่กระแสการเรียกร้องอย่างเข้มแข็งในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่เพียงเท่านั้นยังถูกนำไปใช้เป็นประเด็นสำคัญในการกำหนดเป็นกติกาเงื่อนไขสากลในการดำเนินการทางเศรษฐกิจ ธุรกิจการค้า และการเมืองให้เราต้องปฏิบัติตาม

๓) วิกฤตทางคุณธรรมจริยธรรม วิกฤตการเสื่อมถอยทางคุณธรรมจริยธรรมและปัญหาสังคมต่างๆ ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น อาทิ ปัญหาการเสพติด ปัญหาอาชญากรรม การลักขโมย การคอร์รัปชัน การขาดจรรยาบรรณในวิชาชีพ ฯลฯ โดยเราไม่สามารถที่จะบอกปิดไปได้เลยว่าไม่เกี่ยวข้องกับเรา เนื่องจากโลกมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายถึงกันอย่างแน่นแฟ้นส่งผลให้ทุกฝ่ายได้รับผลกระทบเชื่อมโยงถึงกันหมด แม้ว่าตนจะไม่ใช่ผู้ก่อก็ตาม และปัญหามากมายเหล่านี้กำลังรอการช่วยเหลือและแก้ไขอย่างเร่งด่วนโดยการร่วมมือจากประชาชนทุกคน

๔) สังคมชุมชนวิถี กระแสของการรวมกลุ่มของประชาสังคม ที่ประชาชนจากกลุ่มต่างๆ จะเข้ามามีบทบาทในการเรียกร้องการดูแล การตรวจสอบ รวมถึงการเข้ามาพัฒนาชุมชนและสังคมส่วนรวมมากขึ้น สิ่งสำคัญคือ คนเหล่านี้จำเป็นต้องมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมจึงจะทำให้การรวมกลุ่มนี้เป็นไปเพื่อประโยชน์ และพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง มิใช่เป็นการใช้ช่องทางนี้ในการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง^๙

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรมและสังคม สัญจร ได้สรุปผลกระทบ ไว้ดังนี้

๑) ระดับบุคคล ทำให้เกิดปัญหา คือ

- (๑) สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง
- (๒) สร้างความเดือดร้อนให้กับคนอื่น

๒) ผลกระทบระดับครอบครัวทำให้เกิดปัญหา คือ

- (๑) ความสามัคคีในครอบครัวลดลง
- (๒) การแก่งแย่งทะเลาะเบาะแว้งภายในครอบครัว

๓) ผลกระทบระดับองค์กรทำให้เกิดปัญหา คือ

- (๑) การแบ่งพรรคแบ่งพวกภายในองค์กร
- (๒) ความเห็นแก่ตัวแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น
- (๓) การเบียดเบียนสมบัติขององค์กรเป็นสมบัติส่วนตัว
- (๔) องค์กรไม่ก้าวหน้าประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดลง

๔) ในระดับชุมชนทำให้เกิดปัญหา คือ

^๙ นรินทร์ คุณเมือง, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๒-๒๓

(๑) ชุมชนอ่อนแอขาดการพัฒนาเพราะต่างคนต่างอยู่ สภาพชุมชนมีสภาพเป็นอย่างไรก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ไม่เกิดการพัฒนาและยิ่งนานไปก็มีแต่เสื่อมทรุดลง

(๒) อาชญากรรมในชุมชนอยู่ในระดับสูง

(๓) ขาดศูนย์รวมจิตใจขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหาเพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสาสมัครพัฒนาเพราะกลัวเสียทรัพยากรกลัวเสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ครหาจากบุคคลอื่น

๕) ในระดับชาติถ้าบุคคลในชาติขาดจิตสาธารณะจะทำให้เกิด

(๑) เกิดวิกฤติการณ์ภายในประเทศบ่อยครั้งและแก้ปัญหาไม่ได้ เกิดการเบียดเบียนทำลายทรัพยากรและสมบัติที่เป็นของส่วนรวม

(๒) ประเทศชาติอยู่ในสภาพล้าหลังเนื่องจากขาดพลังของคนในสังคมเมื่อผู้นำประเทศนำมาตรการได้ออกมาใช้ก็ไม่ได้ผลเพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน

(๓) เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก เกิดการแก่งแย่งแข่งขัน เห็นแก่ประโยชน์ของกลุ่มตนและพวกพ้อง เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

๖) ในระดับโลกถ้าบุคคลขาดจิตสาธารณะจะทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบระหว่างประเทศ ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

(๑) เกิดการสะสมอาวุธกันระหว่างประเทศ เพราะขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกันกลัวประเทศอื่นจะโจมตี จึงต้องมีอาวุธที่รุนแรง มีอำนาจในการทำลายสูงไว้ในครอบครองเพื่อข่มขู่ประเทศอื่น และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็มักมีแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของแสนยานุภาพทางการสงครามในการตัดสินปัญหา

(๒) เกิดการกลั่นแกล้ง แก่งแย่ง หรือครอบงำทางการค้าระหว่างประเทศพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้เกิดการได้เปรียบทางการค้า ทำให้ประเทศด้อยกว่าขาดโอกาสในการพัฒนาประเทศของตน

(๓) เกิดการรังเกียจเหยียดหยามคนต่างเชื้อชาติ ต่างเผ่าพันธุ์หรือต่างท้องถิ่น มองชนชาติอื่น เผ่าพันธุ์อื่นว่ามีความเจริญหรือมีศักดิ์ศรีด้อยกว่าเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ของตนเอง ดูถูกหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อชาติอื่น^{๑๐}

^{๑๐} ปิ่นพร ศรีปลั่ง, การพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, **ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. ๒๕๕๙), หน้า ๒๑-๒๒.

๒.๑.๓ องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

ประเวศ วะสี ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจิตสาธารณะของบุคคลมี ดังนี้

๑) องค์ประกอบด้านความคิด (Cognitive) เป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความคิดที่เป็นส่วนของการรับรู้ หรือเกิดความรับรู้ของความเป็นหลัก เช่น การรับรู้ (Perception) ความทรงจำ (Memory) ความมีเหตุผล (Reasoning) และการใช้ปัญญา (Intellect)

๒) องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective) เป็นส่วนที่ประกอบทางด้านอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งเป็นสิ่งกระตุ้นความคิดอีกต่อหนึ่ง เป็นส่วนของความรู้สึกทางใจของความเป็นหลักที่รวมเอาความรู้สึกของบุคคลในด้านบวกหรือด้านลบ

๓) องค์ประกอบด้านการปฏิบัติหรือการกระทำ (Behavior) เป็นองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดแนวโน้มในทางปฏิบัติหรือปฏิกิริยาตอบสนองเมื่อมีสิ่งเร้าที่เหมาะสม ซึ่งส่วนนี้ต้องอาศัยความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (Concept) เกี่ยวกับสิ่งนั้นเป็นพื้นฐาน^{๑๑}

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ ได้กล่าวว่า จิตสาธารณะ มี ๓ องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ ๑ คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม กำหนดตัวชี้วัดจาก

๑) การดูแลรักษาของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่

๒) ลักษณะการใช้ของส่วนรวม รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด และทะนุถนอม

องค์ประกอบที่ ๒ คือ การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ กำหนดตัวชี้วัดจาก

๑) การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม

๒) การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม

องค์ประกอบที่ ๓ คือ การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม กำหนดตัวชี้วัดจาก

๑) การไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง

๒) การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวมนั้น^{๑๒}

อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิสารทสกุล ได้สรุปองค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและมีความหมายอย่างยิ่งในสังคมทำให้เกิดประชาสังคม คือ เป็น

^{๑๑} นรินทร์ คุณเมือง, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๘

^{๑๒} ระเวียง ดอนศรีชา, การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๕๔), หน้า ๑๒.

ชุมชนที่มีความเข้มแข็งซึ่งหมายถึงชุมชนแห่งสำนึก ที่สมาชิกของชุมชนต่างเป็นส่วนหนึ่งของระบบ โดยรวมที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

๑) มีวิสัยทัศน์ร่วมกันคนในชุมชนต้องมองอนาคตร่วมกันเรียนรู้และทำความเข้าใจร่วมกัน โดยอาศัยการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ให้ถึงสถานการณ์แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงพร้อมควบคู่ไปกับการปฏิบัติ

๒) ประชาชนสำนึกถึงพลังของตนเองว่าจะสามารถรวมแก้ไขเปลี่ยนแปลงสังคมได้ คือการที่ทำให้เกิดกลุ่มความสนใจต่อสาธารณะจำนวนมากทำให้เกิดความเข้มแข็งเป็นพลังทางสังคมไม่รอคอยให้ผู้อื่นแก้ปัญหาให้กับตนเองซึ่งการที่บุคคลจะสำนึกถึงพลังของตนต้องให้ความสำคัญกับ กระบวน การเรียนรู้ร่วมกันทางสังคม

๓) ความรักความเอื้ออาทรสามัคคีการรวมกลุ่มของบุคคลในสังคมมีความหลากหลายจึงจำเป็นต้องสร้างขึ้นบนฐานแห่งความรักความเมตตาความเอื้ออาทรและความสามัคคีความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมเกิดขึ้นได้ซึ่งความแตกต่างนี้เป็นสิ่งที่ดีและไม่จำเป็นต้องนำไปสู่ความแตกแยกเสมอไปดังนั้นเงื่อนไขแห่งความรักสมานฉันท์จะเป็นสิ่งเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมืออย่างมีพลัง

๔) การเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติร่วมกัน (Inter Active Learning Through Action) จิตสำนึกสาธารณะเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถบังคับให้เกิดได้ดังนั้นต้องสร้างเงื่อนไขหรือกิจกรรมร่วมกันตลอดจนการพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่องการมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสารการและเปลี่ยนเรียนรู้สื่อสารและเครือข่ายเป็นส่วนที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเป็นแนวทางให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะ^{๑๓}

หฤทัย อาจปรี^{๑๔} ได้ใช้อองค์ประกอบของมีจิตสำนึกสาธารณะในการวิจัย มีองค์ประกอบ การมีจิตสำนึกสาธารณะ ๖ ด้าน คือ

- ๑) ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
- ๒) ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจักษ์ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง
- ๓) ด้านความรัก ความเอื้ออาทร และความสามัคคี
- ๔) ด้านการรับรู้ความสามารถของตนในการผลักดันเพื่อแก้ไขปัญหา
- ๕) ด้านการลงมือปฏิบัติ หรือร่วมมือในการแก้ไขปัญหา
- ๖) ด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม

^{๑๓} กลุณย์ พวงพันธ์, การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนบ้านตาอุด ตำบลตาอุด อำเภอบุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๕๒), หน้า ๑๐.

^{๑๔} หฤทัย อาจปรี, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๔๖.

๒.๑.๔ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะ

การมีจิตสาธารณะนั้น เป็นสิ่งที่เกิดตามวิถีการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน มีผลต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของบุคคล

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร สรุปว่า จิตสำนึกสาธารณะ หรือ จิตสำนึกทางสังคมอยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ดังนี้

ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับภาวะทางสัมพันธภาพของมนุษย์ ภาวะทางสังคม เป็นภาวะที่ลึกซึ้งที่มีผลต่อจิตสำนึกด้านต่าง ๆ ของมนุษย์เป็นภาวะที่ได้อบรมกล่อมเกลา และสะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้ที่ละเล็กทีละน้อย ทำให้เกิดสำนึกที่มีรูปแบบหลากหลาย ภาวะแวดล้อมทางสังคมนี้ เริ่มตั้งแต่พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ เพื่อน ครู สื่อมวลชน บุคคลทั่วไป ตลอดจนระดับองค์กร วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ กฎหมาย ศาสนา รวมทั้งภาวะแวดล้อมด้านสื่อสารมวลชน และส่วนที่กำกับสำนึกของบุคคล คือ การได้สัมผัสจากการใช้ชีวิตที่มีพลังต่อการเกิดสำนึก อาทิ การไปโรงเรียน ไปทำงาน ดูละคร ฟังผู้คนสนทนากัน รับรู้เหตุการณ์บ้านเมือง ชับรุดฝากรจราจรที่แออัด

ปัจจัยภายใน สำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายใน หมายถึง การคิดวิเคราะห์ของแต่ละบุคคลในการพิจารณาตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติโดยเฉพาะการปฏิบัติทางจิตใจ เพื่อขัดเกลาตนเองให้เป็นไปทางใดทางหนึ่ง โดยเกิดจากการรับรู้จากการเรียนรู้ การมองเห็น การคิด แล้วนำมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใด ก็จะมีการฝึกฝน และสร้างสมสำนึกเหล่านั้น

การเกิดจิตสำนึก ไม่สามารถสรุปแยกแยะได้ว่าเกิดจากปัจจัยภายในหรือภายนอกเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะทุกสรรพสิ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน จิตสำนึกที่มาจากภายนอก เป็นการเข้ามาโดยธรรมชาติ กระทบต่อความรู้สึกของบุคคล แล้วกลายเป็นจิตสำนึกโดยธรรมชาติและมักไม่รู้ตัวแต่จิตสำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายในเป็นความจงใจเลือกสรร บุคคลระลึกรู้ตนเองเป็นอย่างดี เป็นสำนึกที่สร้างขึ้นเองระหว่างปัจจัยภายในและภายนอก เป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่องกัน ดังนั้น การพัฒนาจิตสำนึกจึงต้องกระทำควบคู่กันไปทั้งปัจจัยภายในและภายนอก^{๑๕}

^{๑๕} ธนพรรณ สว่างวงศ์, การประเมินสมรรถนะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้และจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓, *ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต*. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๕๘), หน้า ๕๓.

๒.๑.๕ การพัฒนาจิตสาธารณะ

ระเวียง ดอนศรีชา^{๑๖} ได้รวบรวมวิธีการในการพัฒนาจิตสาธารณะที่มีนักการศึกษาได้ศึกษาไว้ ซึ่งสามารถสรุปวิธีการต่างๆ ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการพัฒนาจิตสาธารณะได้ดังต่อไปนี้

๑) การใช้บทบาทสมมติกับตัวแบบ

เป็นการทดลองให้เด็กได้สวมบทบาทผู้อื่นเพื่อให้รับรู้ถึงความรู้สึก และอารมณ์ในบทบาทของผู้อื่น และเปลี่ยนแปลงความคิดของตนเองได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นเทคนิคทางอารมณ์ภายใต้แนวคิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยเน้นที่กระบวนการทางปัญญาของบุคคลมาประยุกต์ใช้ในการเปลี่ยนแปลงการตอบสนองทางอารมณ์ และพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเทคนิคดังกล่าว มีแนวคิดพื้นฐานที่เน้นว่าความเชื่อหรือความคิดที่ไม่มีเหตุผลของบุคคล เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ และพฤติกรรม แต่เมื่อบุคคลเปลี่ยนความเชื่อ หรือความคิดได้อย่างมีเหตุผลจะเป็นผลให้บุคคลมีอารมณ์ และพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

๒) การใช้สถานการณ์จำลองผสมผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง

เป็นกระบวนการที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการเข้าร่วมสถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้น ซึ่งมีสภาพใกล้เคียงความเป็นจริงในชีวิตโดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครูและเด็กให้เด็กมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาท เสนอข้อคิดเห็นและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ พร้อมกับการใช้วิธีการ และเครื่องมือที่หลากหลายควบคู่กับการจัดสถานการณ์จำลองเพื่อประเมินพฤติกรรมของเด็ก

๓) การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม

เป็นการใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ๓ ด้าน คือ ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล และด้านการรักษาสีพินในการรักษาของส่วนรวม กับนักเรียน โดยทำการแจกหนังสือให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มทดลอง จะได้อ่านหนังสือที่มีตัวแบบสัญลักษณ์ของการมีจิตสาธารณะ ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้อ่านหนังสือที่ไม่มีตัวแบบสัญลักษณ์ ซึ่งผลการใช้ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้อ่านหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีตัวแบบสัญลักษณ์ของการมีจิตสาธารณะจะมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

๔) การเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน

เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถใช้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning) โดยให้นักเรียนสังเกตตัวแบบที่กระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูนโดยกำหนดให้มีสภาพการณ์ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภาพทำให้ตัวแบบที่เป็นตัวการ์ตูนแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะเมื่อตัวแบบในภาพแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะแล้วจะได้รับผลกระทบบางอย่างตามหลังพฤติกรรม และ

^{๑๖} ระเวียง ดอนศรีชา, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๓ – ๒๖.

ผลกระทบหรือสิ่งที่เกิดขึ้นตามหลังพฤติกรรมนั้นจะต้องเป็นตัวเสริมแรงหรือสิ่งที่ตัวแบบพึงพอใจ เช่น คำชมจากครูหรือของรางวัลจากผู้ที่มีอิทธิพลต่อเด็ก เป็นต้น

๕) การใช้วิธีทักสินละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ

เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ โดยใช้ตัวละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบในการให้ความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะ เจตคติ ข้อควรปฏิบัติ และแสดงพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะให้เห็นและลงมือปฏิบัติด้วยตัวละครหุ่นเชิด แล้วผลที่ได้รับจากการแสดงพฤติกรรมจะเป็นการจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกลอยตามตัวแบบ แล้วผู้ตามเกิดการเรียนรู้ และเลียนแบบพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะจากตัวแบบนั้น

๖) การใช้วิธีสอนพัฒนาจิตสาธารณะ

วิธีสอนดีๆ ที่สามารถนำมาพัฒนาจิตสาธารณะได้โดยในที่นี้จะนำเสนอตัวอย่างวิธีสอนเพียง ๕ วิธี ดังนี้

(๑) การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจ

การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจเป็นวิธีการเดียวกับการแก้ปัญหาโดยมีขั้นตอนการคิดอย่างมีระบบเป็นกระบวนการใช้ความคิดหรือการแก้ปัญหามีเหตุผลเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า “วิธีการแห่งปัญญา” หรือ “วิธีการทางวิทยาศาสตร์”

(๒) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สัญญาการเรียน (Learning Contracts)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้สัญญาการเรียนซึ่งเป็นเอกสารที่เขียนขึ้นโดยผู้เรียน และผู้สอน หรือผู้สอนให้คำแนะนำโดยมีการกำหนดว่านักเรียนจะเรียนอย่างไรจะใช้วิธีการเรียนให้ประสบผลสำเร็จหรือบรรลุจุดประสงค์ได้อย่างไรในระยะเวลาเท่าใด และใช้เกณฑ์อะไรในการประเมินผล

(๓) การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Method)

การสอนแบบโครงการหรือการสอนแบบโครงงาน เป็นการสอนที่ให้โอกาสนักเรียนได้วางแผนโครงการและดำเนินการให้สำเร็จตามความมุ่งหมายของโครงการนั้น อาจเป็นโครงการที่จัดทำเป็นหมู่หรือคนเดียวก็ได้

(๔) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem – Based Learning)

การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักกว่า เป็นการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนด้วยตนเองโดยใช้ปัญหาเป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

(๕) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวกหกใบของเดอโบโน (Six Thinking Hats)

เทคนิคหมวกหกใบเป็นการใช้สีของหมวกแต่ละใบที่มีสีต่างกันแทนความคิดแต่ละด้านโดยให้วิธีคิดแต่ละอย่างกำหนดจากสีของหมวกซึ่งสีของหมวกแต่ละใบจะสอดคล้องกับแนวคิดของหมวกใบนั้นๆ เป็นการบอกให้ทราบว่าต้องการให้คิดไปในทิศทางใด ในการคิดนักคิดจะใช้หมวกครั้งละหนึ่ง

ใบแทนแต่ละความคิดสี่ของหมวกนี้จะเป็นกรอบที่เป็นรูปธรรมที่สำคัญต่อการรับรู้ช่วยให้เข้าใจและจดจำง่ายขึ้นเพราะเป็นการสอนด้วยสัญลักษณ์

ทิตนา แชมมณี^{๑๗} ได้เสนอวิธีการสอน ซึ่งสามารถที่จะช่วยพัฒนาจิตสาธารณะ ได้ดังนี้

๑) วิธีสอนโดยใช้การบรรยาย (Lecture)

วิธีสอนโดยใช้การบรรยาย คือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยเตรียมเนื้อหาสาระแล้วบรรยายคือพูด บอก เล่า อธิบาย เนื้อหาสาระหรือสิ่งที่ต้องการสอนแก่ผู้เรียน และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง

๒) วิธีสอนโดยใช้การสาธิต (Demonstration)

วิธีสอนโดยใช้การสาธิต คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการแสดงหรือทำสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ให้ผู้เรียนสังเกตดู แล้วให้ผู้เรียนซักถาม อภิปรายและสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตการสาธิต

๓) วิธีสอนโดยใช้การทดลอง (Experiment)

วิธีสอนโดยใช้การทดลอง คือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการที่ผู้สอน/ผู้เรียนกำหนดปัญหาและสมมติฐานในการทดลอง ผู้สอนให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนและให้ผู้เรียนลงมือทดลองปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปอภิปรายผลการทดลองและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับจากการทดลอง

๔) วิธีสอนโดยใช้การนิรนัย (Deduction)

วิธีการสอนโดยใช้การนิรนัย คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยช่วยผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎี หลักการ กฎ หรือข้อสรุปในเรื่องที่เรียน แล้วจึงให้ตัวอย่างการใช้ทฤษฎี หลักการ กฎ หรือข้อสรุปนั้นหลายๆ ตัวอย่าง หรืออาจให้ผู้เรียนฝึกนำทฤษฎี หลักการ กฎ หรือข้อสรุปนั้นไปในสถานการณ์ใหม่ๆ ที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ กฎ หรือข้อสรุปนั้น ๆ อย่างลึกซึ้งขึ้น หรือกล่าวสั้น ๆ ได้ว่าเป็นการสอนจากหลักการไปสู่ตัวอย่าง

๕) วิธีสอนโดยใช้การอุปนัย (Induction)

วิธีสอนโดยใช้การอุปนัย คือ กระบวนการสอนที่ผู้สอนใช้ในการช่วยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการนำตัวอย่าง/ข้อมูล/ความคิด/เหตุการณ์/สถานการณ์/ปรากฏการณ์ ที่มีหลักการ/แนวคิด ที่ต้องการสอนให้แก่ผู้เรียน มาให้ผู้เรียนศึกษาวิเคราะห์ จน

^{๑๗} ทิตนา แชมมณี, ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๙ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๕๘), หน้า ๓๑๙ – ๓๘๐.

สามารถดึงหลักการ/แนวคิดที่แฝงอยู่ออกมา เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ต่อไปกล่าวสั้น ๆ ได้ว่าเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนสรุปหลักการจากตัวอย่างต่าง ๆ ด้วยตนเอง

๖) วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา (Field Trip)

วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวางแผนและเดินทางไปศึกษาเรียนรู้ ณ สถานที่อันเป็นแหล่งเรียนรู้ในเรื่องนั้น (ซึ่งอยู่นอกสถานที่ที่เรียกกันอยู่เป็นปกติ) โดยมีการศึกษาสิ่งต่าง ๆ ในสถานที่นั้นตามกระบวนการหรือวิธีการที่ได้วางแผนไว้และมีการอภิปรายสรุปการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้ศึกษามา

๗) วิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)

วิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ ๔ – ๘ คน และให้ผู้เรียนในกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสบการณ์ในประเด็นที่กำหนด และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

๘) วิธีสอนโดยใช้การแสดงละคร (Dramatization)

วิธีสอนโดยใช้การแสดงละคร คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการให้ผู้เรียนแสดงละคร ซึ่งเป็นเรื่องราวที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเนื้อหาและบทบาทละครที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง ทำให้เรื่องราวนั้นมีชีวิตขึ้นมา และสามารถทำให้ทั้งผู้แสดงและผู้ชมเกิดความเข้าใจและจดจำเรื่องนั้นได้นาน

๙) วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)

วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน และนำเสนอการแสดงออกของผู้แสดง ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบมาเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

๑๐) วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case)

วิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง คือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริงและตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

๑๑) วิธีสอนโดยใช้เกม (Game)

วิธีสอนโดยใช้เกม คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนเล่นตามกติกา และนำเนื้อหาและข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่น และผลการเล่นเกมของผู้เรียนมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปการเรียนรู้

๑๒) วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation)

วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น ที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น โดยใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริง ในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

๑๓) วิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)

วิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากศูนย์การเรียนรู้หรือมุมความรู้ ซึ่งผู้สอนได้จัดเตรียมเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่ใช้สื่อการสอนหลาย ๆ อย่างประสมกันเอาไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ปกติศูนย์การเรียนรู้จะมีหลายศูนย์ แต่ละศูนย์จะมีเนื้อหาสาระเบ็ดเสร็จในตัวเอง ผู้เรียนจะหมุนเวียนกันเข้าศูนย์ต่าง ๆ จนครบทุกศูนย์โดยมีศูนย์สำรองไว้สำหรับผู้เรียนที่ได้เรียนรู้ได้เร็วและทำกิจกรรมเสร็จก่อนคนอื่น ๆ ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้จัดเตรียมศูนย์การเรียนรู้ ให้คำแนะนำ ช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

๑๔) วิธีสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction)

วิธีสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนศึกษาจากบทเรียนสำเร็จรูปด้วยตนเอง ซึ่งมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากบทเรียนปกติ กล่าวคือ เป็นบทเรียนที่นำเนื้อหาสาระที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแตกเป็นหน่วยย่อย (small steps) เพื่อให้ง่ายแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ และนำเสนอแก่ผู้เรียนในลักษณะที่ให้ผู้เรียนสามารถตอบสนองสิ่งที่เรียน และตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองได้ทันที (immediately feedback) ว่าผิดหรือถูก ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้มากน้อยตามความสามารถ และสามารถตรวจสอบผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพราะบทเรียนจะมีแบบสอบทั้งแบบสอบก่อนเรียน (pre-test) และแบบสอบหลังการเรียน (post-test) ไว้ให้พร้อม

๒.๑.๖ ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของผู้มีจิตสาธารณะ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา^{๑๘} ได้ให้แนวทางของตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของผู้มีจิตสาธารณะ มีรายละเอียดดังตารางที่ ๒.๑ – ๒.๓ ดังนี้

- ตัวชี้วัด
๑. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน
 ๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

ตารางที่ ๒.๑ แสดงตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของผู้มีจิตสาธารณะ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
๑. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	๑.๑ ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ
	๑.๒ อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน
	๑.๓ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น
๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	๒.๑ ดูแล รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ
	๒.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม
	๒.๓ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตัวชี้วัดของนักเรียน ระดับประถมศึกษา (ป. ๔ – ป.๖) ดังนี้

ตารางที่ ๒.๒ แสดงเกณฑ์การให้คะแนน ตัวชี้วัดที่ ๑

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม(๓)
๑.๑ ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ	ไม่ช่วยเหลือ	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูทำงาน
๑.๒ อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา ด้วยความสมัครใจ	พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู	ทำงาน อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	ทำงาน อาสาทำงาน และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ
๑.๓ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น				

^{๑๘} สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๔๖.

ตารางที่ ๒.๓ แสดงเกณฑ์การให้คะแนน ตัวชี้วัดที่ ๒

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม(๓)
๒.๑ ดูแลรักษาสาธารณสมบัติ และ สิ่งแวดล้อม ด้วยความเต็มใจ	ไม่สนใจ ดูแลรักษา	ดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติ	ดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติ	ดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติ
๒.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	ทรัพย์สิน สมบัติและ สิ่งแวดล้อม	สิ่งแวดล้อม ของ โรงเรียน	สิ่งแวดล้อม ของ โรงเรียน	สิ่งแวดล้อม ของห้องเรียน โรงเรียน
๒.๓ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของ ส่วนรวม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วย ความกระตือรือร้น	มของ โรงเรียน	โรงเรียน และเข้าร่วม กิจกรรมเพื่อ สังคมและ สาธารณปร โยชน์ของ โรงเรียน	โรงเรียน และเข้าร่วม กิจกรรมเพื่อ สังคมและ สาธารณปร โยชน์ของ โรงเรียนด้วย ความเต็มใจ	ชุมชน และ เข้าร่วม กิจกรรมเพื่อ สังคมและ สาธารณประโ ยชน์ของ โรงเรียนด้วย ความเต็มใจ

๒.๑.๗ การวัดการมีจิตสาธารณะ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดจิตสาธารณะ พบว่ามีแบบวัดจิตสาธารณะที่สร้างขึ้นประกอบงานวิจัยมี ดังนี้

ศศิธร รอดย่อย^{๑๙} ได้พัฒนาแบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๓ จังหวัดชัยนาท ลักษณะของแบบวัดจิตสาธารณะมีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์แบบเลือกตอบ ๕ ตัวเลือก การให้คะแนนมีตั้งแต่ ๑ – ๕ คะแนน ตามลำดับขั้นจิตพิสัยตามทฤษฎีจิตพิสัยของ Krathwohl และคณะ

วริญดา วงษ์อาชีวะ^{๒๐} ได้สร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ – ๖ ลักษณะของแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ – ๖ ที่สร้างขึ้น เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ ซึ่งข้อคำถามของแบบวัดสร้างตามกรอบแนวคิด นิยาม เชิงปฏิบัติการของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมี

^{๑๙} ศศิธร รอดย่อย, การพัฒนาแบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๓ จังหวัดชัยนาท, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการวิจัยและการประเมินทางการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๘), หน้า ๑๒๕ – ๑๔๓.

^{๒๐} วริญดา วงษ์อาชีวะ, การสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ -๖, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและการประเมินทางการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๗), หน้า ๑๒๐ – ๑๔๑.

จิตสาธารณะให้ครอบคลุมตัวชีวิตและพฤติกรรม บ่งชี้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ส่วนตัวเลือกสร้างตามระดับชั้น พฤติกรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามทฤษฎี ด้านจิตพิสัยของเครธวอลและคณะ (Krathwohl Bloom and Masia, 1964) มีลักษณะข้อคำถามเชิงสถานการณ์แบบเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก การให้คะแนนมีตั้งแต่ ๑ - ๔ คะแนน ตามลำดับชั้นจิตพิสัยตามทฤษฎีจิตพิสัยของ Krathwohl และคณะ

หุทัย อาจปรุ^{๒๑} ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะ ของนักศึกษาพยาบาลเขตกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามการดำเนินชีวิต แบบสอบถามความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแบบสอบถามการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล แบบสอบถามทั้งหมดเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ๕ ระดับ ข้อคำถามมีทั้งทางบวกและทางลบ ถามความคิดเห็นและพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงความต้องการช่วยเหลือสังคม ไม่เห็นแก่ตัวและลงมือกระทำเพื่อแก้ไขปัญหาที่ตนตามความสามารถของตนเอง

ศิริ แคนสา^{๒๒} ได้ศึกษาการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนคอนสวรรค์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ แบบวัดระดับการใช้เหตุผลในการตัดสินใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ แบบประเมินพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ และแบบสังเกตพฤติกรรมโดยครูผู้สอน

จารุณี จันทร์เจริญ^{๒๓} ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม แบบสอบถามทั้งหมดเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ๕ ระดับ มีแบบสอบถามทั้งหมด ๘ ฉบับ ประกอบด้วย แบบวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ แบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะ แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตน แบบวัดความเชื่อตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แบบวัดประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน แบบวัดการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมด้านศาสนาจากบิดามารดา แบบวัดการได้รับแบบอย่างจากสื่อมวลชน และแบบวัดการรับรู้บรรยากาศที่ดีในการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

^{๒๑} หุทัย อาจปรุ, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๐๓ - ๑๐๔.

^{๒๒} ศิริ แคนสา, การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนคอนสวรรค์ **ปริญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๕๑), หน้า ๒๐๒ - ๒๓๑.

^{๒๓} จารุณี จันทร์เจริญ, ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี, **ปริญาานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต** สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. ๒๕๕๕), หน้า ๑๓๔.

อดิमान แสงคำ^{๒๔} ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมโดยใช้แนวคิดทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนนาคนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินการมีพฤติกรรมจิตสาธารณะ แบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ๕ ระดับ

ระเวียง ดอนศรีชา^{๒๕} ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี ๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดจิตสาธารณะ แบบวัดจิตสาธารณะมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ๔ ระดับ

กฤษณ์ พวงพันธ์^{๒๖} ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนบ้านตาอุด ตำบลตาอุด อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนด้านการมีจิตสาธารณะ และแบบวัดจิตสาธารณะ แบบวัดจิตสาธารณะมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ

๒.๑.๗ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสาธารณะ

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของพียาเจต์ (Piaget)

พียาเจต์ ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น ๒ ขั้น คือ

๑) เฮเทอโนมัส (Heteronomous) เป็นขั้นที่ผู้กระทำความผิดรับกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานทางจริยธรรมมาจากผู้มีอำนาจเหนือตน และถือว่ากฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติตาม เปลี่ยนแปลงไม่ได้

๒) ออโทโนมัส (Autonomous) เป็นขั้นที่ผู้กระทำเชื่อว่ากฎเกณฑ์คือ ข้อตกลงระหว่างบุคคล กฎเกณฑ์อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ คือ ความร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกันเป็นเรื่องสำคัญ และคิดถึงแรงจูงใจของผู้กระทำ

ลักษณะของพัฒนาการทางจริยธรรมเฮเทอโนมัส (Heteronomous)

เด็กที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้เป็นเด็กเล็กที่อายุระหว่าง ๕-๘ ขวบ รับกฎเกณฑ์และมาตรฐานทางจริยธรรมมาจากบิดามารดา ครู และเด็กโต เด็กวัยนี้จะมีเชื่อถือดังต่อไปนี้

- ๑) พฤติกรรมใดจะถูกต้อนหรือดี ก็ต่อเมื่อผู้แสดงพฤติกรรมได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์
- ๒) กฎเกณฑ์มีไว้สำหรับต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและแก้ไขไม่ได้

^{๒๔} อดิमान แสงคำ, ผลการจัดกิจกรรมโดยใช้แนวคิดทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนนาคนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. ๒๕๕๕), หน้า ๖๕.

^{๒๕} ระเวียง ดอนศรีชา, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๙๖.

^{๒๖} กฤษณ์ พวงพันธ์, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๖๖.

๓) ทุกคนมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์โดยเด็ดขาด ถ้าใครทำตามกฎเกณฑ์เป็นคนดี และถ้าใครไม่ทำตามกฎเกณฑ์เป็นคนไม่ดี

๔) การใช้จรรยาวิพากษ์หรือการประเมินตัดสินว่าใคร ผิด หรือ ถูก ไม่คำนึงถึงความต้องการแรงจูงใจหรือเจตนาของผู้กระทำ

ลักษณะของการพัฒนาการทางจริยธรรมอัตโนมัติ (Autonomous)

เด็กที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้จะเป็นเด็กที่มีอายุระหว่าง ๙ ขวบขึ้นไป เด็กวัยนี้จะมีคามเชื่อดังต่อไปนี้

๑) กฎเกณฑ์คือข้อตกลงระหว่างบุคคลและกฎเกณฑ์อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าหากบุคคลที่ใช้กฎเกณฑ์นั้นตกลงกันว่าจะเปลี่ยน

๒) กฎเกณฑ์จะมีความหมายหรือมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อ บุคคลที่จะต้องปฏิบัติตามรับกฎเกณฑ์นั้น

๓) การร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกัน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาการทางจริยธรรม

๔) การใช้จรรยาวิพากษ์หรือประเมินตัดสินว่าใคร ผิด หรือ ถูก คำนึงถึงความต้องการแรงจูงใจหรือเจตนาของผู้กระทำ

ข้อสรุปที่สำคัญที่พือาเจต์ได้จากการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมก็คือ พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามลำดับขั้นและขึ้นกับวัย คล้ายคลึงกับพัฒนาการทางเซาว์ปัญญาเป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางสังคม เด็กเล็กที่มีอายุระหว่าง ๕-๘ ขวบ จะยอมรับมาตรฐาน ทางจริยธรรมหรือกฎเกณฑ์จากผู้มีอำนาจเหนือตน เช่นบิดา มารดา ครู และเด็กที่โตกว่า เด็กจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ อย่างเคร่งครัดและเชื่อว่ากฎเกณฑ์เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เมื่ออายุมากขึ้นคือตั้งแต่ ๙ ขวบขึ้นไป จะมีความคิดว่ากฎเกณฑ์คือข้อตกลงระหว่างบุคคลและผู้ใช้กฎเกณฑ์จะต้องมีความร่วมมือและนับถือซึ่งกันและกัน และกฎเกณฑ์อาจจะเปลี่ยนแปลงได้^{๒๗}

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีของพือาเจต์ (Piaget) พอที่จะสรุปได้ว่า พฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนนั้น จะอยู่ในขั้นอัตโนมัติ (Autonomous) เป็นขั้นที่ผู้กระทำเชื่อว่ากฎเกณฑ์คือ ข้อตกลงระหว่างบุคคล กฎเกณฑ์อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ และในส่วนนี้เองเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดการกระทำที่นอกเหนือจากกฎเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ ทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น การแหกกฎระเบียบ เพื่อแสดงถึงการกระทำที่นอกเหนือจะผู้อื่น เพื่อให้เกิดการมีสนใจในหมู่คณะหรือสมาชิก

^{๒๗} สุรางค์ โค้วตระกูล, จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๙), หน้า ๖๕-๖๗.

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kolhberg)

เป็นทฤษฎีที่มีรากฐานสืบเนื่องมาจากทฤษฎีของ พือาเจต์ แต่โคลเบอร์กได้ปรับปรุงวิธีการวิจัย โคลเบอร์ก (Kolhberg) ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น ๓ ระดับ (Levels) แต่ละระดับแบ่งออกเป็น ๒ ขั้น (Stages) ดังนั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กมีทั้งหมด ๖ ขั้น คำอธิบายของระดับและขั้นต่างๆ ของโคลเบอร์กมีดังต่อไปนี้

ระดับที่ ๑ ระดับก่อนเกณฑ์สังคม (Pre-conventional Level) ในระดับนี้เด็กจะรับรู้กฎเกณฑ์และข้อกำหนดของพฤติกรรมที่ “ดี” “ไม่ดี” จากผู้มีอำนาจเหนือตน เช่น บิดามารดา ครู หรือเด็กโต และมักจะคิดถึงผลตามที่จะนำรางวัลหรือการลงโทษมาให้ โคลเบอร์กได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้ เป็น ๒ ขั้น คือ

ขั้นที่ ๑ การลงโทษ และการเชื่อฟัง (Punishment and Obedience Orientation) โคลเบอร์ก กล่าวว่าในขั้นนี้เด็กจะใช้ผลตามของพฤติกรรมเป็นเครื่องชี้ว่า พฤติกรรมของตน “ถูก” หรือ “ผิด” เป็นต้นว่า ถ้าเด็กถูกทำโทษก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำ “ผิด” และจะพยายามหลีกเลี่ยงไม่ทำสิ่งนั้นอีก พฤติกรรมใดที่มีผลตามด้วยรางวัลหรือคำชม เด็กก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำถูก และจะทำซ้ำอีกครั้งเพื่อหวังรางวัล

ขั้นที่ ๒ กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตนเอง (Instrumental Relativist Orientation) ในขั้นนี้เด็กจะสนใจทำตามกฎข้อบังคับ เพื่อประโยชน์หรือความพอใจของตนเอง หรือทำดีเพราะอยากได้ของตอบแทน หรือรางวัล ไม่ได้คิดถึงความยุติธรรมและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หรือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น พฤติกรรมของเด็กในขั้นนี้ทำเพื่อสนองความต้องการของตัวเอง แต่มักจะเป็นการแลกเปลี่ยนกับคนอื่น เช่น ประโยค “ถ้าเธอทำให้ฉัน ฉันจะให้.....”

ระดับที่ ๒ ระดับจริยธรรมตามเกณฑ์สังคม (Conventional Level) พัฒนาการจริยธรรมระดับนี้ ผู้ทำถือว่าการประพฤติตนตามความคาดหวังของผู้ปกครอง บิดามารดา กลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก หรือของชาติ เป็นสิ่งที่ควรจะทำหรือทำความผิดเพราะกลัวว่าตนจะไม่ใช่ที่ยอมรับของผู้อื่นผู้แสดงพฤติกรรมจะไม่คำนึงถึงผลตามที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ถือว่าความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีเป็นสิ่งสำคัญ ทุกคนมีหน้าที่จะรักษามาตรฐานทางจริยธรรม ระดับนี้ เป็น ๒ ขั้น คือ

ขั้นที่ ๓ ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ “เด็กดี” (Interpersonal Concordance of “good boy, nice girl” Orientation) พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้เป็นพฤติกรรมของ “คนดี” ตามมาตรฐานหรือความคาดหวังของบิดามารดาหรือเพื่อนวัยเดียวกัน พฤติกรรม “ดี” หมายถึง พฤติกรรมที่จะทำให้ผู้อื่นชอบและยอมรับ หรือไม่ประพฤติดีเพราะเกรงว่าพ่อแม่จะเสียใจ

ขั้นที่ ๔ กฎและระเบียบ (Law and Order Orientation) โคลเบอร์กอธิบายว่า เหตุผลทางจริยธรรมในขั้นนี้ถือว่าสังคมจะอยู่ด้วยความมีระเบียบเรียบร้อยต้องมีกฎหมายและ

ข้อบังคับ คนดีหรือคนที่มีพฤติกรรมถูกต้องคือ คนที่ปฏิบัติตามระเบียบบังคับหรือกฎหมาย ทุกคนควรเคารพกฎหมาย เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นระเบียบของสังคม

ระดับที่ ๓ ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณญาณ หรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม (Post-Conventional Level) พัฒนาการทางจริยธรรมนี้ เป็นหลักจริยธรรมของผู้ที่มีอายุ ๒๐ ปีขึ้นไป ผู้ทำหรือผู้แสดงพฤติกรรมได้พยายามที่จะตีความหมายของหลักการ และมาตรฐานทางจริยธรรมด้วยวิจารณญาณ ก่อนที่จะยึดถือเป็นหลัก ของความประพฤติปฏิบัติตาม การตัดสินใจ “ถูก” “ผิด” “ไม่ควร” มาจากวิจารณญาณของตนเอง ปราศจากอิทธิพลของผู้มีอำนาจหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก กฎเกณฑ์ กฎหมาย ควรจะตั้งบนหลักความยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกของสังคมที่ตนเป็นสมาชิก โคลเบิร์กแบ่งพัฒนาการทางจริยธรรม ระดับนี้เป็น ๒ ขั้น คือ

ขั้นที่ ๕ สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา (Social Contract Orientation) ขั้นนี้เน้นถึงความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกสมควรที่จะปฏิบัติตาม โดยพิจารณาถึงประโยชน์และสิทธิของบุคคลก่อนที่จะใช้เป็นมาตรฐานทางจริยธรรมได้ใช้ความคิดและเหตุผลเปรียบเทียบกับสิ่งไหนผิดและสิ่งไหนถูกในขั้นนี้ การ “ถูก” และ “ผิด” ขึ้นอยู่กับค่านิยมและความคิดเห็นของบุคคลแต่ละบุคคล แม้ว่าจะเห็นความสำคัญของสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างบุคคล แต่เปิดให้มีการแก้ไข โดยคำนึงถึงประโยชน์และสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้น

ขั้นที่ ๖ หลักการคุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle Orientation) ขั้นนี้เป็นหลักการมาตรฐานจริยธรรมสากล เป็นหลักการเพื่อมนุษยธรรมเพื่อความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชนและเพื่อความยุติธรรมของมนุษย์ทุกคน ในขั้นนี้สิ่งที่ “ถูก” “ผิด” เป็นสิ่งที่ขึ้นมโนธรรมของแต่ละบุคคลที่เลือกยึดถือ^{๒๘}

ทฤษฎีการพัฒนาจิตพิสัยของบลูม (Bloom)

แครทวอล บลูม และมาเซีย (Bloom, 1959) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาออกเป็น ๓ ด้านคือ ด้านความรู้ (Cognitive Domain) ด้านเจตคติหรือความรู้สึก (Affective Domain) และด้านทักษะ (Psycho-motor Domain) ซึ่งในด้านเจตคติหรือความรู้สึกนั้น แครทวอล (Krathwohl) บลูม (Bloom) และมาเซีย (Masia) ได้จัดลำดับชั้นความรู้สึกขั้นของการเรียนรู้ไว้ ๕ ชั้น ประกอบด้วย

๑) ขั้นการรับรู้ (Receiving or attending) ซึ่งก็หมายถึง การที่ผู้เรียนได้รับรู้ค่านิยมที่ต้องการจะปลูกฝังในตัวผู้เรียน

๒) ขั้นการตอบสนอง (Responding) ได้แก่ การที่ผู้เรียนได้รับรู้และเกิดความสนใจในค่านิยมนั้น แล้วถ้ามีโอกาสได้ตอบสนองในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

^{๒๘} สุรางค์ โค้วตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๖๘-๗๑.

๓) ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับค่านิยมนั้น แล้วเกิดเห็นคุณค่าของค่านิยมนั้น ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อค่านิยมนั้น

๔) ขั้นการจัดระบบ (organization) เป็นขั้นที่ผู้เรียนรับค่านิยมที่ตนเห็นคุณค่านั้นเข้ามา อยู่ในระบบค่านิยมของตน

๕) ขั้นสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นขั้นที่ผู้เรียนปฏิบัติตนตามค่านิยมที่ตนรับมาอย่างสม่ำเสมอและทำจนกระทั่งเป็นนิสัย^{๒๙}

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social cognitive learning Theory) เป็นทฤษฎีของ อัลเบิร์ต บันดูรา (Albert Bandura) บันดูรามีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ จึงเรียกการเรียนรู้จากการสังเกตว่า “การเรียนรู้โดยการสังเกต” หรือ “การเลียนแบบ” และเนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ (interact) กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวอยู่เสมอ การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน พฤติกรรมของคนเรา ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) หรือ เลียนแบบจากตัวแบบ (Modeling) ซึ่ง บันดูรา มีความคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา ดังนี้

๑) บันดูราได้ให้ความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ของอินทรีย์และสิ่งแวดล้อม และถือว่าการเรียนรู้ก็เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม โดยผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน บันดูราถือว่าทั้งบุคคลที่ต้องการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุของพฤติกรรม และได้อธิบายการปฏิสัมพันธ์ ดังนี้

๒) บันดูรา ได้ให้ความสำคัญแตกต่างของการเรียนรู้ (Learning) และการกระทำ (Performance) ถือว่าความแตกต่างนี้สำคัญมาก เพราะคนอาจจะเรียนรู้อะไรหลายอย่างแต่ไม่กระทำ บันดูราได้สรุปว่า พฤติกรรมของมนุษย์อาจจะแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท

(๑) พฤติกรรมสนองตอบที่เกิดจากการเรียนรู้ ผู้ซึ่งแสดงออก หรือกระทำสม่ำเสมอ

(๒) พฤติกรรมที่เรียนรู้แต่ไม่เคยแสดงออกหรือกระทำ

(๓) พฤติกรรมที่ไม่เคยแสดงออกทางการกระทำ เพราะไม่เคยเรียนรู้จริง ๆ

๓) บันดูรา ไม่เชื่อว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจะคงตัวอยู่เสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน^{๓๐}

^{๒๙} ทิศนา แคมมณี, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๓๗ – ๒๓๘.

^{๓๐} สุรางค์ โค้วตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๓๕-๒๓๙.

๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

๒.๒.๑ ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกในกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือไว้ ดังนี้

สุรางค์ โค้วตระกูล^{๓๑} กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการที่นักเรียนรวมกันเป็นกลุ่มย่อย เพื่อเรียนรู้บทเรียน หรือหัวข้อเรื่องทางวิชาการของวิชาที่เรียนต่างๆ โดยมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ร่วมกัน สมาชิกของกลุ่มจะได้รับมอบหมายงาน และมีความรับผิดชอบในงานที่ตนได้รับ เพื่อหาคำตอบส่วนหนึ่งของบทเรียน และเมื่อทำเสร็จก็จะต้องช่วยสมาชิกอื่นที่อาจมีปัญหา กลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มจะมีสมาชิกที่มีความสามารถต่างกัน คือ เก่งปานกลาง และอ่อน ประมาณ ๓ – ๖ คน

ทิตินา แคมมณี^{๓๒} กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ ๓ – ๖ คนช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์^{๓๓} กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยทั่วไปมีสมาชิกกลุ่มละ ๔ คน สมาชิกกลุ่มมีความสามารถในการเรียนต่างกัน สมาชิกกลุ่มจะมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับการสอน และช่วยเพื่อนสมาชิกให้เกิดการเรียนรู้ด้วย มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน คือ เป้าหมายของกลุ่ม

Slavin และ Johnson and Johnson ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ร่วมมือ และช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกันทำงานร่วมกันเพื่อเป้าหมายกลุ่ม สมาชิกมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนร่วม มีการฝึกและใช้ทักษะการทำงานกลุ่มร่วมกัน ผลงานของกลุ่มขึ้นอยู่กับผลงานของสมาชิกแต่ละบุคคลในกลุ่ม^{๓๔}

^{๓๑} สุรางค์ โค้วตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๔๘๙.

^{๓๒} ทิตินา แคมมณี, ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๙ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๘), หน้า ๙๘.

^{๓๓} ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 8๐ นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, (กรุงเทพมหานคร : แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอเรชั่น พ.ศ. ๒๕๕๒), หน้า ๑๘๒.

^{๓๔} ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๘๒.

๒.๒.๒ องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สุรางค์ โค้วตระกูล^{๓๕} ได้แยกส่วนประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือออกเป็น ๕ ประการ คือ

๑) การเรียนรู้วิชาใดก็ตาม สมาชิกกลุ่มต้องมีเป้าหมายร่วมกันทางบวก และมีความสัมพันธ์กับเป้าหมายรวม (Positive Goal Interdependence)

๒) สมาชิกกลุ่มมีการปรึกษาหารือกันด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ในการแบ่งงานให้สมาชิกของกลุ่ม และช่วยเหลือกันทำงานให้เสร็จตามเป้าหมายของกลุ่ม (Face To Face Positive Interaction)

๓) สมาชิกทุกคนต้องมีความรับผิดชอบในการทำงานที่ตนได้รับมอบหมาย และสามารถตรวจสอบได้ (Individual Accountability)

๔) สมาชิกแต่ละคนต้องมีทักษะทางสังคมในการทำงานร่วมกันโดยเฉพาะในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการค้นหาความรู้ คือความเมตตา มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (Altruistic Behavior)

๕) สมาชิกต้องมีความเข้าใจในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนในการทำงานเป็นกลุ่ม

ทิตนา แคมมณี^{๓๖} ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือไม่ได้มีความหมายเพียงว่า มีการจัดให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มแล้วให้งานและบอกผู้เรียนให้ช่วยกันทำงานเท่านั้น การเรียนรู้จะเป็นแบบร่วมมือได้ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญครบ ๕ ประการดังนี้ (Johnson and Johnson, 1994 : 31-37)

๑) การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (positive interdependence) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีความตระหนักว่าสมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสำคัญ และความสำเร็จของกลุ่มขึ้นกับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ในขณะเดียวกันสมาชิกแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จ ความสำเร็จของบุคคลและของกลุ่มขึ้นอยู่กับกันและกัน ดังนั้นแต่ละคนต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนและในขณะเดียวกันก็ช่วยเหลือสมาชิกคนอื่นๆ ด้วย

๒) การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (face-to-face promotive interaction) การที่สมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันนางที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มจะห่วงใย ไว้วางใจ ส่งเสริม และช่วยเหลือกันและกันในการทำงานต่างๆ ร่วมกัน ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

๓) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (individual accountability) สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ไม่มีใครที่จะได้รับประโยชน์โดยไม่ทำหน้าที่ของตน ดังนั้นกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีระบบการตรวจสอบผลงาน ทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

^{๓๕} สุรางค์ โค้วตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๔๙๒.

^{๓๖} ทิตนา แคมมณี, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๙๙-๑๐๑.

๔) การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (interpersonal and small-group skills) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญๆ หลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ ยอมรับ และไว้วางใจกันและกัน ซึ่งครูควรสอนและฝึกให้แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยให้ดำเนินงานไปได้

๕) การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (group processing) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มครอบคลุมการวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการทำงานของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มและผลงานของกลุ่ม

๒.๒.๓ เป้าหมายที่สำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สุรางค์ โค้วตระกูล^{๓๗} ได้กล่าวถึง เป้าหมายที่สำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า

๑) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อความสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการของนักเรียนทุกคน คือ นักเรียนมีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น

๒) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะทางสังคมในทางบวก

๓) เพื่อส่งเสริมให้มีพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม (Prosocial Behavior) คือ มีความเอื้ออาทรต่อกัน พฤติกรรมที่ผู้แสดงตั้งใจช่วยเหลือผู้อื่น ตั้งใจทำงานให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน แม้ว่าผู้ประกอบพฤติกรรมจะเสียสละ ทุ่มเวลาและทุนทรัพย์

๔) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความภูมิใจในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น และสุขภาพจิตดีขึ้น

๕) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการร่วมกัน เพื่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน จะช่วยทำให้นักเรียนถ่ายโอนประสบการณ์ไปสู่ชีวิตจริงทำให้ชีวิตในวัยสูงอายุมีความสุขด้วย

๖) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนให้มีความสัมพันธ์กันดีขึ้น

๗) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดีขึ้น

๒.๒.๔ รูปแบบเทคนิคการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ทิตินา แชมมณี^{๓๘} ได้กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเนื้อหาสาระต่าง ๆ ด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือเพื่อนจากเพื่อน ๆ รวมทั้งได้พัฒนาทักษะทางสังคมต่าง ๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ รวมทั้งทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิด การ

^{๓๗} สุรางค์ โค้วตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๔๙๔-๔๙๕.

^{๓๘} ทิตินา แชมมณี, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๐๒.

แก้ปัญหาอื่น ๆ ซึ่งมีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมีมากมายหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีวิธีการดำเนินการที่แตกต่างกันออกไป เพื่อสนองวัตถุประสงค์เฉพาะ แต่ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดต่างก็ใช้หลักการเดียวกันคือหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ ๕ ประการ และมีวัตถุประสงค์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่ศึกษาอย่างมากที่สุดโดยอาศัยการร่วมมือกัน การช่วยเหลือกัน และการแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ความแตกต่างของรูปแบบแต่ละรูปแบบจะอยู่ที่เทคนิคในการศึกษาเนื้อหาสาระ และวิธีการเสริมแรงและจะให้รางวัล เป็นประการสำคัญ ซึ่งได้เสนอรูปแบบการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ๘ รูปแบบต่อเนื่องกัน ดังนี้

- ๑) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ จิ๊กซอร์ (Jigsaw)
- ๒) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ เอส ที เอ ดี (STAD : Student Teams Achievement Division)
- ๓) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ ที เอ ไอ (TAI : Team Assisted Individualization)
- ๔) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ ที จี ที (TGT : Team Games Tournament)
- ๕) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ แอล ที (LT : Learning Together)
- ๖) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ จี ไอ (GI : Group Investigation)
- ๗) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ ซี ไอ อาร์ ซี (CIRC : Cooperative Integrated Reading and Composition)
- ๘) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ คอมเพล็กซ์ (Complex Instruction)

สุรงค์ โค้วตระกูล^{๓๙} ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีหลายรูปแบบ ทุกรูปแบบมีองค์ประกอบ หรือหลักการร่วมกัน ๕ ประการ ซึ่งได้เลือกรูปแบบที่มีผลการวิจัยว่าง่ายต่อการนำไปใช้ และมีผลงานวิจัยลงในวารสารวิชาการมาเป็นตัวอย่างเพียง ๔ รูปแบบ คือ

- ๑) รูปแบบจิ๊กซอร์ (Jigsaw) ผู้ริเริ่มรูปแบบนี้ คือ Elliot Aronson (1978)
- ๒) รูปแบบการเรียนการสอนที่เรียกว่า Student Teams Achievement Division มีตัวย่อว่า รูปแบบ STAD ผู้ริเริ่มคือ Slavin (1978)
- ๓) รูปแบบการเรียนการสอนที่เรียกว่า Team Assisted Individualization มีตัวย่อว่ารูปแบบ TAI ผู้ริเริ่มคือ Slavin (1978)

- ๔) รูปแบบการเรียนการสอนแบบ Group of Four ผู้ริเริ่มคือ Burns (1981)

นอกจากนี้ สุรงค์ โค้วตระกูล^{๔๐} ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า กระบวนการเรียนการสอนแบบกลุ่ม ๔ คน (Group of Four) เป็นแบบที่ใช้ได้ง่ายกับทุกวิชาและทุกระดับชั้น โดยครูเน้นนักเรียนเป็น

^{๓๙} สุรงค์ โค้วตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๔๙๔-๔๙๕.

^{๔๐} สุรงค์ โค้วตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๔๙๙-๕๐๐.

กลุ่ม กลุ่มละ ๔ คน โดยใช้วิธีสุ่ม (Randomly Select) แต่ละกลุ่มช่วยกันทำงานหัวข้อบทเรียนที่ครูมอบหมายร่วมกัน ไม่แบ่งความรับผิดชอบในการทำงานให้คนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ และไม่มีการคิดวัตถุประสงค์ของการทำงานกลุ่ม บทบาทของครูในการเรียนรู้แบบร่วมมือกลุ่ม ๔ คน มีดังต่อไปนี้

- (๑) ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ ๔ คน โดยการสุ่ม
- (๒) เลือกงานของบทเรียนที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ให้แต่ละกลุ่ม
- (๓) แจกงานให้ทุกกลุ่มเหมือนกัน
- (๔) อธิบายวิธีการทำงานของกลุ่มให้นักเรียนทราบ คือ
 - นักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วม
 - นักเรียนทุกคนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มทุกคนมีสิทธิ์ออกความเห็น
 - เมื่อมีความเห็นไม่ตรงกับกลุ่มจะต้องปรึกษากัน อธิบายความแตกต่าง และช่วยกันตัดสินใจคำตอบที่ดีที่สุด
 - ในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้ ขอความช่วยเหลือจากครูซึ่งพร้อมที่จะให้ช่วยเหลือ
 - เมื่อทุกกลุ่มทำงานเสร็จก็มีการอภิปรายร่วมกันทั้งห้องเรียน และมีครูเป็นประธาน

(๕) ครูอธิบายงานที่ให้นักเรียนทำและปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น และกำหนดเวลาที่ควรจำทำงานให้เสร็จ ตัวอย่างของการเรียนรู้แบบกลุ่ม ๔ คน ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปรึกษาเปรียบเทียบคำตอบของสมาชิกในกลุ่ม สมาชิกของกลุ่มแต่ละคนจะอ่านคำตอบของตนเองให้กลุ่มของตนฟังและปรึกษารื้อกัน เพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุด มีการอภิปรายกันในกลุ่ม โดยสมาชิกจะออกความคิดเห็นว่าคำตอบของสมาชิกแต่ละคนถูกต้องสมบูรณ์หรือไม่ และสรุปคำตอบที่ดีที่สุดเสนอครู ทำให้นักเรียนมีโอกาสออกความคิดเห็นและใช้ความคิด

กองวิจัยทางการศึกษา อ้างจาก (เพยาร์ สิ่งวิ)^{๔๑} ได้รวบรวมไว้เพื่อเป็นแนวทางให้ครูเลือกนำไปใช้ในการใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ตามความเหมาะสมอยู่หลายเทคนิควิธีการ ดังนี้

๑. การเล่ารอบวง (Roundrobin) เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มเล่าประสบการณ์ความรู้ สิ่งที่น่าสนใจศึกษาและสิ่งที่ตนประทับใจให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟังทีละคน เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมายของผู้เรียน

๒. มุมสนทนา (Corners) จัดนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยเข้าไปนั่งตามมุมหรือจุดต่าง ๆ ของห้องเรียน ให้ห้องเรียน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบสำหรับโจทย์ปัญหาต่าง ๆ ที่ครู

^{๔๑} เพยาร์ สิ่งวิ, การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนวัดดอนไก่เตี้ย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต ๑. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พ.ศ. ๒๕๕๑), หน้า ๗๙ – ๘๐.

หยิบยกมาแล้วให้ สมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอธิบายเรื่องราวที่ตนได้ศึกษาให้เพื่อนกลุ่มอื่นฟัง

๓) คู่ตรวจสอบ (Pairs Check) แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ ๔ หรือ ๖ คน ให้สมาชิกในกลุ่มจับคู่กันทำงาน เมื่อได้รับโจทย์ปัญหาหรือแบบฝึกหัดจากครู นักเรียนคนหนึ่งจะเป็นคนแก้โจทย์ หรือตอบปัญหา อีกคนหนึ่งทำหน้าที่เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา หลังจากทำข้อ ๑ เสร็จ นักเรียนคู่นั้นจะสลับหน้าที่ เมื่อทำครบทุกข้อแล้ว แต่ละคู่จะนำคำตอบมาแลกเปลี่ยนตรวจสอบกับคำตอบของผู้อื่นในกลุ่ม

๔) คู่คิด (Think – Pairs Share) ครูจะเป็นผู้ตั้งคำถามให้นักเรียนในชั้นตอบแต่ก่อนที่ จะตอบ จะต้องคิดหาคำตอบของตนเองก่อนแล้วนำคำตอบของตนไปอภิปรายกับเพื่อนอีกคนหนึ่ง ที่นั่งติดกับตน เมื่อมั่นใจว่าคำตอบของตนถูกต้องหรือดีที่สุด จึงนำคำตอบนั้นมาเล่าให้เพื่อนในชั้นฟัง

๕) เพื่อนเรียน (Partners) นักเรียนจับคู่ช่วยเหลือกันเรียนและทำความเข้าใจเนื้อหาที่เป็นความคิดรวบยอดที่สำคัญ ในบางครั้งคู่หนึ่งอาจจะไปขอคำแนะนำหรือคำอธิบายจากคู่อื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เมื่อมีความเข้าใจที่แจ่มชัดแล้วนำไปถ่ายทอดให้นักเรียนคู่อื่น

๖) ปริศนาความคิด (Jigsaw) ครูมอบหมายให้สมาชิกแต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาในบทเรียนหรือเอกสารที่กำหนดให้ โดยทุกกลุ่มศึกษาเหมือนกัน สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะถูกกำหนดให้ศึกษาเนื้อหาคนละตอนแตกต่างกันนักเรียนที่ศึกษาหัวข้อเดียวกันจากทุกกลุ่มจะร่วมกันเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ หลังจากที่ถูกคนศึกษาเนื้อหาจนเข้าใจแล้วจะร่วมกันคิดหาวิธีอธิบายให้เพื่อนนักเรียนในกลุ่มประจำของตนฟัง และจะกลับมาที่กลุ่มประจำของตน สมาชิกที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาเรื่องตน ๆ หรือ โจทย์ข้อแรก ๆ จะเล่าให้สมาชิกในกลุ่มของตนฟังก่อน ทำเช่นนี้จนครบข้อสุดท้าย สมาชิกในกลุ่มคนใดคนหนึ่งจะสรุปเนื้อหาของสมาชิกทุกคนในกลุ่มเข้าด้วยกันและครูควรทดสอบความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนในช่วงสุดท้ายของการเรียนและให้รางวัล

๗) กลุ่มร่วมมือ (Co – op Co – op) แบ่งนักเรียนในห้องเป็นกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มย่อยร่วมกันศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยสมาชิกแต่ละคนจะแบ่งหน้าที่รับผิดชอบหลังจากที่สมาชิก แต่ละคนทำงานที่ตนได้รับมอบหมายเสร็จก็จะนำผลงานมาร่วมกันเป็นงานกลุ่ม แล้วจึงนำผลงานนั้นเสนอต่อชั้นเรียนซึ่งความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของสมาชิกทุกคน

๘) การร่วมมือกันแข่งขัน (Team Games Tournament (TGT)) แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๓ กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีความรู้ เพศและความสามารถละกัน กลุ่มที่ ๑ และ กลุ่มที่ ๒ เป็นกลุ่มแข่งขันมีจำนวนสมาชิกในกลุ่มเท่ากัน กลุ่มที่ ๓ เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เมื่อเริ่มเรียนทุกกลุ่มจะศึกษาเนื้อหาที่ได้รับมอบหมายจนแตกฉาน หลังจากนั้นสมาชิกทุกคนในกลุ่มที่ ๑ และ ๒ ช่วยกันตั้งคำถามโดยไม่จำเป็นต้องเขียนคำตอบ แล้วนำไปมอบให้ผู้ ประสานงานของกลุ่มที่ ๓ ในขณะเดียวกันสมาชิกกลุ่มที่ ๑ และ ๒ ก็จะติวข้อคำถามให้สมาชิกในกลุ่มของตน เมื่อครบกำหนดเวลาผู้ประสานงานกลุ่มที่ ๓ จะเรียกผู้แทนจากกลุ่มที่ ๑ และ ๒ สลับกันออกมาจับฉลากคำถามแล้วตอบคำถาม โดยกลุ่ม ๓

เป็นกลุ่มเฉลย ถ้าตอบถูกจะได้ข้อละ ๑ คะแนน และเมื่อสิ้นสุดการแข่งขันให้รวมคะแนน กลุ่มที่ได้คะแนนสูงจะได้รับคำชมเชย กลุ่มที่ได้รับคะแนนต่ำจะได้รับการให้กำลังใจ สรุปผลการทำกิจกรรม สิ่งที่ได้เรียนรู้และข้อเสนอแนะ ครูจะอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนไม่เข้าใจ

๙) ร่วมกันคิด (Numbered Heads Together) เริ่มต้นด้วยครูถามคำถามแล้วให้นักเรียนในกลุ่มย่อยช่วยกันคิดหาคำตอบหลังจากนั้นครูจึงเรียกให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งตอบ

๒.๒.๕ ประเภทของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ทิตนา แชมมณี^{๔๒} ได้กล่าวถึง ประเภทของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า กลุ่มการเรียนรู้ที่ใช้กันอยู่ทั่วไปมี ๓ ประเภท คือ

๑) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ (formal cooperative learning groups) กลุ่มประเภทนี้ ครูจัดขึ้นโดยการวางแผน จัดระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีการและเทคนิคต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันเรียนรู้สาระต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นหลายๆ ชั่วโมงติดต่อกันหรือหลายสัปดาห์ติดต่อกันจนกระทั่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนด

๒) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ (informal cooperative learning groups) กลุ่มประเภทนี้ครูจัดขึ้นเฉพาะกิจเป็นครั้งคราว โดยสอดแทรกอยู่ในการสอนปกติอื่นๆ โดยเฉพาะการสอนแบบบรรยายครูสามารถจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกเข้าไปเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมุ่งความสนใจหรือใช้ความคิดเป็นพิเศษในสาระบางจุด

๓) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างถาวร (cooperative base groups) กลุ่มประเภทนี้เป็นกลุ่มการเรียนรู้ที่สมาชิกกลุ่มมีประสบการณ์การทำงาน/การเรียนรู้ร่วมกันมานานจนกระทั่งเกิดสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้น สมาชิกกลุ่มมีความผูกพัน ห่วงใย ช่วยเหลือกันและกันอย่างต่อเนื่อง

๒.๒.๖ การประยุกต์ใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือในการสอน

ทิตนา แชมมณี^{๔๓} ได้กล่าวถึง การนำหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ว่า ครูสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนของตนได้โดยพยายามจัดกลุ่มการเรียนรู้ให้มียุทธศาสตร์ประกอบครบ ๕ ประการ ดังกล่าวข้างต้น และใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อช่วยให้องค์ประกอบทั้ง ๕ สัมฤทธิ์ผล โดยทั่วไปการวางแผนบทเรียนและการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบร่วมมือมีประเด็นที่สำคัญดังนี้

๑) ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

(๑) กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนทั้งทางด้านความรู้และทักษะกระบวนการต่างๆ

^{๔๒} ทิตนา แชมมณี, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๐๒

^{๔๓} ทิตนา แชมมณี, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๐๓-๑๐๕

(๒) กำหนดขนาดของกลุ่ม กลุ่มควรมีขนาดเล็กประมาณ ๓ – ๖ คน กลุ่มขนาด ๔ คน จะเป็นขนาดที่มีความเหมาะสมที่สุด

(๓) กำหนดองค์ประกอบของกลุ่ม หมายถึง การจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มซึ่งอาจทำโดยการสุ่ม หรือการเลือกให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปกลุ่มจะต้องประกอบไปด้วยสมาชิกที่คละกันในด้านต่างๆ เช่น เพศ ความสามารถ ความถนัด เป็นต้น

(๔) กำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างทั่วถึง ครูควรมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้ทุกคน และบทบาทหน้าที่นั้นๆ จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของงานอันเป็นส่วนหนึ่งของจุดมุ่งหมายของกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มต้องอยู่ในลักษณะที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันและเกื้อกูลกัน บทบาทหน้าที่ในการทำงานเพื่อการเรียนรู้มีจำนวนมาก เช่น บทบาทผู้นำกลุ่ม ผู้สังเกตการณ์ เลขานุการ ผู้เสนอผลงาน ผู้ตรวจสอบผลงาน เป็นต้น

(๕) สถานที่ที่เหมาะสมในการทำงานและการมีปฏิสัมพันธ์กัน ครูจำเป็นต้องคิดออกแบบการจัดห้องเรียนหรือสถานที่ที่จะใช้ในการเรียนรู้ให้เอื้อและสะดวกต่อการทำงานของ กลุ่ม

(๖) จัดเนื้อหาสาระ วัสดุอุปกรณ์ หรืองานที่จะให้ผู้เรียนทำ พร้อมทั้งมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ วัสดุอุปกรณ์ และงานที่จะให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ แล้วจัดแบ่งเนื้อหาสาระ วัสดุอุปกรณ์ และงานในลักษณะที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมในการช่วยกลุ่มและพึ่งพากันในการเรียนรู้

๒) ด้านการสอนครูควรมีการเตรียมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนี้

(๑) อธิบายชี้แจงเกี่ยวกับงานของกลุ่ม ครูควรอธิบายถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียน เหตุผลในการดำเนินการต่างๆ รายละเอียดของงานและขั้นตอนการทำงาน

(๒) อธิบายเกณฑ์การประเมินผลงาน ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจตรงกันว่าความสำเร็จของงานอยู่ตรงไหน งานที่คาดหวังจะมีลักษณะอย่างไร และเกณฑ์ที่จะใช้ได้ในกาวัดความสำเร็จของงานคืออะไร

(๓) อธิบายถึงความสำคัญและวิธีการของการพึ่งพาและเกื้อกูลกัน ครูควรอธิบายกฎเกณฑ์ ระเบียบ กติกา บทบาทหน้าที่ และระบบการให้รางวัลหรือประโยชน์ที่กลุ่มจะได้รับในการร่วมมือกันเรียนรู้

(๔) อธิบายวิธีการช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

(๕) อธิบายถึงความสำคัญและวิธีการในการตรวจสอบความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย เช่น การสุ่มเรียกชื่อผู้เสนอผลงาน การทดสอบการตรวจสอบผลงาน เป็นต้น

(๖) ชี้แจงพฤติกรรมที่คาดหวัง หากครูชี้แจงให้ผู้เรียนได้รู้อย่างชัดเจนว่า ต้องการให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมอะไรบ้าง ย่อมทำให้ผู้เรียนรู้ความคาดหวังที่มีต่อตนและพยายามที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น

๓) ด้านการควบคุมกำกับและช่วยเหลือกลุ่ม ได้แก่

(๑) ดูแลให้สมาชิกกลุ่มมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด

(๒) สังเกตการณ์การทำงานร่วมกันของกลุ่ม ตรวจสอบว่า สมาชิกกลุ่มมีความเข้าใจในงาน หรือบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ สังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของสมาชิกให้ข้อมูลป้อนกลับ ให้แรงเสริม และบันทึกข้อมูลมีจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของกลุ่ม

(๓) เข้าไปช่วยเหลือกลุ่มตามความเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน และการทำงาน เมื่อพบว่ากลุ่มต้องการความช่วยเหลือ ครูสามารถเข้าไปชี้แจง สอนซ้ำ หรือให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ

(๔) สรุปการเรียนรู้ ครูควรให้กลุ่มสรุปประเด็นการเรียนรู้ที่ได้จากการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้มีความชัดเจนขึ้น

๔) ด้านการประเมินผลและวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้

(๑) ประเมินผลการเรียนรู้ ครูประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน

(๒) วิเคราะห์กระบวนการทำงานและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ครูควรจัดให้ผู้เรียนมีเวลาในการวิเคราะห์การทำงานของกลุ่มและพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีโอกาสเรียนรู้ที่จะปรับปรุงส่วนบกพร่องของกลุ่ม

สุรางค์ โค้วตระกูล^{๔๔} ได้ให้คำแนะนำผู้ที่จะนำการสอนแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ โดยได้แนะนำให้อ่านคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ทำการวิจัย คือ ศ.ดร.จอห์นสันแอนด์จอห์นสัน และผู้ร่วมงานอีกท่านหนึ่ง คือ โรลูเม็ค (1994) ได้ให้คำแนะนำขึ้นต่าง ๆ และวิธีการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ ๑๘ ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑) ตั้งวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการสอนวิชาหรือบทเรียนที่ต้องการจะสอน

๒) เตรียมล่วงหน้าในการแบ่งกลุ่มนักเรียน จะแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเล็กก็กลุ่ม แต่กลุ่มควรจะมีสมาชิกกี่คน

๓) การเลือกนักเรียนเข้ากลุ่ม อาจใช้วิธีสุ่ม (Random) หรือคละตามความสามารถ เช่น เก่ง ปานกลาง อ่อน

๔) เตรียมห้องที่จะใช้สำหรับการทำงาน เพื่อการเรียนรู้แบบร่วมมือ ครูจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดห้องเรียนให้เอื้อและสะดวกต่อการทำงานของกลุ่ม

^{๔๔} สุรางค์ โค้วตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๔๙๕ – ๔๙๖.

๕) เตรียมอุปกรณ์การสอน รวมทั้งหนังสืออ่านประกอบที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ร่วมกัน

๖) การให้งานกลุ่มจะต้องเน้นความสำคัญว่า งานของกลุ่มจะต้องเป็นผลงานของสมาชิกทุกคนมารวมกัน ในเวลาที่ทำงาน สมาชิกต้องมีการปรึกษาหารือและพึ่งพาอาศัยกัน และช่วยเหลือกันและกัน

๗) ครูจะต้องอธิบายงานหรือบทเรียน ส่วนของบทเรียนที่สมาชิกของแต่ละกลุ่มต้องรับผิดชอบ

๘) เน้นว่าสมาชิกของกลุ่มทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบ ทำงานที่ตนได้รับมอบหมายให้ทำ ให้เสร็จตามกำหนด และตรวจสอบได้

๙) ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มด้วยการมีน้ำใจ การเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกัน

๑๐) อธิบายเกณฑ์ของความสัมฤทธิ์ผลของงานที่ทำ

๑๑) บ่งพฤติกรรมที่ครูคาดหวังให้นักเรียนทราบอย่างชัดเจน เพราะจะช่วยนักเรียนให้พยายามที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

๑๒) ควบคุมดูแลพฤติกรรมของนักเรียนทุกคนว่าทำงานตามที่ครูคาดหวังไว้หรือไม่ ครูควรให้ข้อมูลป้อนกลับ ให้แรงเสริมเป็นครั้งคราว และบันทึกข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของกลุ่ม

๑๓) การช่วยเหลือนักเรียนให้ทุกคนทำงานและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ครูอาจจะทำได้โดยกำหนดบทบาทให้สมาชิกของกลุ่มรับหน้าที่เป็นคนจดยางาน ดูแลการทำงานของกลุ่ม ให้ความช่วยเหลือ และเป็นคนสรุปผลของงาน เป็นต้น

๑๔) พร้อมทั้งจะช่วยเหลือนักเรียนในขณะที่ทำงาน และคอยสังเกตว่า กลุ่มมีความต้องการช่วยเหลือ เช่น อธิบายสิ่งที่นักเรียนไม่เข้าใจ หรือให้คำแนะนำที่จะช่วยให้สมาชิกของกลุ่มทำงานได้ดีขึ้น

๑๕) สอนโดยให้รายการพฤติกรรมเกี่ยวกับทักษะทางสังคม สำหรับการทำงานร่วมกันให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

๑๖) เน้นความสำคัญของกำหนดเวลาที่นักเรียนทุกคนจะต้องทำงานเสร็จ

๑๗) ประเมินผลการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียน ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณโดยวิธีการที่เหมาะสมสำหรับหน่วยเรียนแต่ละหน่วย

๑๘) วิเคราะห์การทำงานของสมาชิกและหัวหน้ากลุ่มว่า มีข้อดีและข้อที่ควรปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง และควรจะให้สมาชิกของกลุ่มวิเคราะห์การทำงานของกลุ่ม และพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มแต่ละคนด้วย ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ข้อบกพร่องและข้อดีของการทำงานของกลุ่ม เพื่อที่จะได้ปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

๒.๒.๗ ประโยชน์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สุรางค์ โค้วตระกูล^{๔๕} ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่นักวิจัยจิตวิทยาการศึกษา เช่น จอห์นสัน และสลาวิน ได้ทำการวิเคราะห์จากผลงานที่ท่านได้ทำเอง และจากบทความของนักจิตวิทยาการศึกษา ได้เขียนลงในวารสารทางวิชาการหลายเรื่อง ได้สรุปผลของประโยชน์ของการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังต่อไปนี้

๑) นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้แบบร่วมมือมีความสัมฤทธิ์ผลในวิชาที่เรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งพิสูจน์จากการทดสอบและเปรียบเทียบกลุ่มนักเรียนที่เรียนรู้แบบวิธีธรรมดาทั่วไปกับกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ปรากฏว่าคะแนนที่ได้รับจากกลุ่มที่มีการเรียนรู้แบบร่วมมือจะมีคะแนนสูงกว่า

๒) นักเรียนได้รับผลสัมฤทธิ์ที่มีประโยชน์จากการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ มีทักษะทางสังคมที่เป็นผลดีสำหรับการทำงานและชีวิตครอบครัวในอนาคต คือ

- (๑) มีความเมตตาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 - (๒) เป็นผู้ฟังที่ดี มีใจกว้างที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - (๓) รู้จักบทบาทของการทำงานเป็นกลุ่ม คือ รู้และเข้าใจวัตถุประสงค์
 - (๔) มีความภูมิใจที่ได้รับผิดชอบทำงานส่วนหนึ่ง ซึ่งผลงานของตนมีส่วนให้
- งานของกลุ่มประสบผลสำเร็จ
- (๕) มีความรับผิดชอบสูงในการทำงานให้แล้วเสร็จ
 - (๖) เพิ่มทักษะในการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ
 - (๗) มีความรู้สึกต่อตนเองดี คือ มีอัตมโนทัศน์ดี
 - (๘) มีสุขภาพจิตดี

ทิตนา แคมมณี^{๔๖} ได้กล่าวถึง ผลดีของการเรียนรู้แบบร่วมมือมี ๓ ด้าน ดังนี้

๑) มีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น (greater efforts to achieve) การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น (long-term retention) มีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เหตุผลดีขึ้น และคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

๒) มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น (more positive relationships among students) การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีน้ำใจกันก็พามากขึ้น ใส่ใจในผู้อื่นมากขึ้น เห็นคุณค่าของความแตกต่าง ความหลากหลาย การประสานสัมพันธ์และการรวมกลุ่ม

^{๔๕} สุรางค์ โค้วตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๕๐๐ – ๕๐๑.

^{๔๖} ทิตนา แคมมณี, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๐๑.

๓) มีสุขภาพจิตดีขึ้น (greater psychological health) การเรียนรู้แบบร่วมมือ ช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นนอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถในการเผชิญกับความเครียดและความผันแปรต่างๆ

๒.๒.๘ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning theory) คือการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกที่มีความแตกต่างกันประมาณ ๓-๖ คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม นักการศึกษาคนสำคัญที่เผยแพร่แนวคิดของการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ Slavin, David Johnson, และ Roger Johnson ซึ่งมีองค์ประกอบการเรียนรู้ดังนี้

๑) การพึ่งพากันทางบวก (Positive Interdependence) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีความตระหนักดีว่า สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสำคัญ และความสำเร็จของกลุ่มขึ้นกับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ในขณะเดียวกันสมาชิกแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จ ความสำเร็จของบุคคลและของกลุ่มขึ้นอยู่กับกันและกัน

๒) การมีปฏิสัมพันธ์เกื้อหนุนกัน (Face – to – Face Promotive Interaction) การที่สมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในทางที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มจะห่วงใย ไว้วางใจ ส่งเสริม และช่วยเหลือกันและกันในการทำงานต่างๆ ร่วมกัน ส่งผลให้เกิดสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

๓) การกำหนดภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ไม่มีใครที่จะได้รับประโยชน์โดยไม่ทำหน้าที่ของตน ดังนั้นกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีระบบการตรวจสอบผลงาน ทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

๔) การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small Group Skills) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญๆ หลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ ยอมรับ และไว้วางใจกันและกัน ซึ่งผู้สอนควรสอนและฝึกให้แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยให้ดำเนินงานไปได้

๕) การใช้กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่ม เพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น^{๔๗}

^{๔๗} ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๔๑ – ๔๒.

๒.๓ พัฒนาการของเด็ก

๒.๓.๑ ความหมายของพัฒนาการ (Development)

คำว่า “พัฒนาการ” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Development” ซึ่งตำราบางเล่มก็ใช้คำว่า “การเจริญเติบโต (Growth)” แทนหรือใช้ควบคู่กัน

คำว่า “Development” แปลว่า พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ (Qualitative Change) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวหน้า เป็นลำดับขั้นตอน คำว่าก้าวหน้า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีทิศทางซึ่งไปข้างหน้ามากกว่าเสื่อมถอย ส่วนคำว่า เป็นไปตามลำดับขั้นตอนนั้น หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างขั้นในปัจจุบันและขั้นก่อนนั้น หรือความสัมพันธ์ระหว่างขั้นปัจจุบันกับขั้นที่จะตามมา ส่วนคำว่า “Growth” แปลว่า การเจริญเติบโต หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณ (Quantitative Change) กล่าวคือ เป็นการเพิ่มขนาดและโครงสร้าง ไม่แต่เพียงการขยายใหญ่ขึ้นทางร่างกายให้เห็นภายนอกเท่านั้น แต่จะขยายอวัยวะโครงสร้างภายในและสมอง ด้วยผลของการเจริญเติบโตของสมองนี้เอง ทำให้มีความสามารถในการเรียนรู้มากขึ้น เช่น มีความจำมากขึ้น มีเหตุผลมากขึ้น กล่าวได้ว่าจะมีความเจริญทั้งด้านร่างกายและจิตใจไปพร้อมกันทีเดียว^{๔๘}

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน^{๔๙} ได้ให้นิยามความหมายของ “พัฒนาการ” ว่า การทำความเจริญ, การเปลี่ยนแปลงในทางเจริญขึ้น, การคลี่คลายไปในทางดี.

นรินทร คุณเมือง^{๕๐} ได้ให้ความหมายของ การพัฒนา หมายถึง การกระทำที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เกิดสิ่งที่พึงประสงค์ เกิดประโยชน์ต่อองค์กร เกิดการเกื้อกูลต่อการทำงาน ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

๒.๓.๒ ลักษณะของพัฒนาการ (Characteristics of Development)

รฟฟิน (Ruffin, 2009) อ้างจาก (จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์)^{๕๑} ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก ได้กล่าวถึงหลักการที่บ่งชี้ถึงลักษณะ แบบแผน และกระบวนการของการพัฒนาการไว้ดังต่อไปนี้

- ๑) พัฒนาการเป็นไปตามแบบของมันเอง
- ๒) พัฒนาการจะเกิดในลักษณะที่ต่อเนื่องกัน
- ๓) พัฒนาการจะเกิดเป็นทิศทางเฉพาะ

^{๔๘} พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๕๑), หน้า ๕.

^{๔๙} สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, (ออนไลน์) อ้างถึงแล้ว สืบค้นเมื่อ, วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๐

^{๕๐} นรินทร คุณเมือง, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๒.

^{๕๑} จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์, จิตวิทยาทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๕๖), หน้า ๔๗ - ๔๙.

- ๔) พัฒนาการจะเริ่มจากส่วนใหญ่ไปหาส่วนย่อย
- ๕) อัตราพัฒนาการของแต่ละคนแตกต่างกัน
- ๖) อัตราการพัฒนาการของส่วนต่างๆ ของร่างกายจะแตกต่างกัน
- ๗) พัฒนาการทุกด้านจะสัมพันธ์กัน
- ๘) พัฒนาการเด็กอาจทำนายได้
- ๙) พัฒนาการจะสมบูรณ์ได้ต้องอาศัยวุฒิภาวะและการเรียนรู้

๒.๓.๓ พัฒนาการของเด็ก ในด้านต่างๆ

ถ้าหากว่าเราจะนับการเริ่มต้นของวัยรุ่นตามลักษณะของการพัฒนาการ จะเห็นได้ว่าช่วงวัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงคือ การเปลี่ยนแปลงทางกายภายนอก ที่สามารถสังเกตเห็นได้ชัดคือ ความสูง ผิวน้ำหนัง หนวดเครา รูปร่างหน้าตา เสียง ฯลฯ และการเปลี่ยนแปลงภายในร่างกาย เช่น สมอพัฒนาเต็มที่ ฮอร์โมนเพศเริ่มทำงาน และอื่นๆ ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะพัฒนาการในด้านอื่นๆ อีกด้วย เช่น ทางสังคม อารมณ์ ค่านิยม ความสนใจในเพศตรงข้าม การแสวงหาเอกลักษณ์ และอื่นๆ อีกมากมาย ในที่นี้จะขอกล่าวถึง พัฒนาการของวัยรุ่นที่สำคัญๆ ๔ ด้าน คือ พัฒนาการทางร่างกาย พัฒนาการทางเชาวน์ปัญญา พัฒนาการทางบุคลิกภาพ และพัฒนาด้านอารมณ์และสังคม ดังนี้

พัฒนาการทางกาย

ศรีเรือน แก้วกังวาน^{๕๒} ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางร่างกายเป็นไปในแง่ของความงอกงามเจริญเติบโตถึงขีดสมบูรณ์ เพื่อทำหน้าที่อย่างเต็มที่ ความเจริญเติบโตมีทั้งส่วนภายนอกที่มองเห็นได้ง่าย และความเจริญเติบโตในส่วนภายใน ความเจริญเติบโตทางร่างกายที่น่าสนใจ คือลักษณะทุติยภูมิทางเพศ นี่คือนิยามที่แบ่งแยกความเป็นชายหนุ่ม ความเป็นหญิงสาวที่เพิ่งเริ่มเจริญเติบโตเต็มที่ในระยะวัยแรกรุ่น เช่น ขนาดสะโพก ทรวงอกของหญิง เสียงที่แตกของชาย การผลิตเซลล์สืบพันธุ์ของชาย เป็นต้น การที่เด็กหญิงและเด็กชายได้รู้และได้สำนึกเช่นนี้ โดยความรู้สึกร่วมตามธรรมชาติหรือโดยการเรียนรู้ก็ตาม มีอิทธิพลต่อกระสวนอารมณ์ กระสวนพฤติกรรมทางสังคม ความใฝ่ฝันปรารถนา การเลือกอาชีพ การแสวงหาค่านิยม ความสนใจ การย่างเข้าสู่วัยรุ่น และการย่างเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ความเจริญเติบโตของลักษณะทุติยภูมิทางเพศมีพัฒนาการ ๓ ขั้นตอนจนกว่าจะเจริญเต็มที่ ได้แก่

- ๑) Pre-pubescence เป็นระยะลักษณะทางเพศส่วนต่าง ๆ เริ่มพัฒนา เช่น สะโพกเริ่มขยาย หน้าอกของเด็กหญิงเริ่มเจริญ เสียงของเด็กชายเริ่มแตกห้าว แต่อวัยวะสืบพันธุ์ (Productive organs) ยังไม่เริ่มทำหน้าที่

^{๕๒} ศรีเรือน แก้วกังวาน, จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม ๒. พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๙), หน้า ๓๓๑ – ๓๓๔.

๒) Pubescence เป็นระยะที่ลักษณะทางเพศส่วนต่าง ๆ ยังคงพัฒนาสืบทอดไปอีก และอวัยวะสืบพันธุ์เริ่มทำหน้าที่แต่ยังไม่สมบูรณ์ เด็กหญิงเริ่มมีประจำเดือน เด็กชายเริ่มสามารถผลิตเซลล์สืบพันธุ์ได้

๓) Post-pubescence เป็นระยะที่ลักษณะทางเพศทุกส่วนเจริญเติบโตเต็มที่ อวัยวะสืบพันธุ์ของเด็กทั้งสองเพศทำหน้าที่ของมันได้ ถึงเวลานี้เป็นระยะที่เด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่นที่แท้จริง

พัฒนาการทางเชาวน์ปัญญา

สรวงศ์ โค้วตระกูล^{๕๓} ได้นำทฤษฎีพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาของพอลเจตต์ มาอธิบายเชาว์ปัญญาของเด็กในวัยประถมศึกษาที่มีอายุ ราว ๖ – ๑๒ ปี พอลเจตต์ เรียกวัยประถมศึกษาว่า Concrete Operation ซึ่งสรุปได้ว่า วัยนี้เด็กชายมีความสามารถคิดเหตุผลเชิงตรรกได้ สามารถที่จะรับรู้สิ่งแวดล้อมได้ตามความเป็นจริง สามารถที่จะพิจารณา เปรียบเทียบโดยใช้เกณฑ์หลาย ๆ อย่าง โดยเฉพาะในการจัดของเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ เด็กวัยประถมศึกษายังมีความเข้าใจเกี่ยวกับความคงตัวของสาร มีความเข้าใจว่าการเปลี่ยนแปลงรูปร่างภายนอกของสารไม่มีผลต่อสภาพเดิมต่อปริมาณ น้ำหนัก และปริมาตร ถ้าให้ดินน้ำมันปั้นเป็นก้อนกลมเท่ากัน ๒ ก้อนแก่เด็ก แล้วถามว่าเท่ากันไหม หลังจากที่เด็กตอบว่าเท่ากันแล้ว เอาดินน้ำมันก้อนหนึ่งมาปั้นเป็นรูปยาวเหมือนไส้กรอกหรือตัวด้วง แล้วถามว่ายังคงมีปริมาณเท่ากับดินน้ำมันก้อนกลมหรือไม่ เด็กวัยนี้จะสามารถตอบได้ว่าเท่า เพราะกินน้ำมันรูปยาวมาจากดินน้ำมันก้อนกลม ซึ่งปริมาณเท่ากันความคงตัวของปริมาตร เป็นความคงตัวที่จะยาก

พัฒนาการทางด้านภาษาและการใช้สัญลักษณ์เจริญก้าวหน้ามาก เด็กจะเริ่มเข้าใจกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล และเข้าใจความหมายของบทเรียนทั้งทางคณิตศาสตร์ ภาษาและการอ่าน มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสามารถอธิบายได้ เด็กวัยนี้มักจะสนใจคำโครงหรือกลอน ที่สอดคล้องกัน หรือปัญหาต่างๆ ที่จะต้องแก้ด้วยความคิด เหตุผล ถ้าแก้ไขได้ก็จะมีคามภูมิใจ

พัฒนาการทางบุคลิกภาพ

สรวงศ์ โค้วตระกูล^{๕๔} ได้นำทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของฟรอยด์อีริคสัน มาอธิบายบุคลิกภาพของเด็กในวัยประถมศึกษาที่มีอายุ ราว ๖ – ๑๒ ปี ฟรอยด์เรียกวัยประถมศึกษาว่า ขั้นแฝง (Latency) ซึ่งหมายความว่า เป็นวัยที่เก็บกดความต้องการทางเพศ หรืออาจจะอธิบายได้ว่าเป็นระยะที่ความต้องการทางเพศสงบลง เด็กในวัยนี้มักจะรวมกลุ่มกับเพื่อนเพศเดียวกัน เด็กชายจะเล่นกับเด็กชายและเด็กหญิงจะเล่นกับเด็กหญิง เด็กในวัยนี้จะมีมโนธรรม รู้จักว่าอะไรผิดอะไรถูก โดยใช้มาตรฐานจริยธรรมของผู้ใหญ่เป็นเกณฑ์ อีริคสัน (Erison) เรียกวัยประถมศึกษาว่า ความ

^{๕๓} สรวงศ์ โค้วตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๘๓-๘๔.

^{๕๔} สรวงศ์ โค้วตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๘๔-๘๕.

ต้องการที่จะทำกิจกรรมอยู่เสมอ ความรู้สึกด้อย (Industry vs Inferiority) อีริกสันไม่เห็นด้วยกับพรอยด์ที่กล่าวว่า ความต้องการทางเพศของเด็กวัยนี้ส่งผล อีริกสันอธิบายว่า ความต้องการทางเพศยังคงอยู่ แต่เปลี่ยนแปรเป็นพลังงานอย่างอื่น เด็กวัยนี้จะไม่อยู่เฉย มีความคล่องที่จะประกอบกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ ต้องการมีสมรรถภาพที่จะทำอะไรได้สำเร็จ ดังนั้น ผู้ใหญ่ทั้งบิดา มารดา และครู จะต้องหาทางที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กวัยนี้ได้ประสบความสำเร็จ เพื่อจะได้ช่วยสร้างอัตมโนทัศน์ที่ดี มีความภาคภูมิใจว่าตนเป็นผู้มีสมรรถภาพ ถ้าเด็กวัยนี้ประสบความสำเร็จมากเกินไป อัตมโนทัศน์ที่ไม่ดี การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เปิดโอกาสให้เด็กวัยนี้ได้ทดลองทักษะต่าง ๆ และมีโอกาสที่จะพบความสำเร็จตามความสามารถของแต่ละบุคคลเป็นสิ่งที่ครูควรจะทำ วิทยะประถมศึกษาเป็นวัยที่วิกฤตสำหรับการพัฒนาการอัตมโนทัศน์ (Self-Concept) เด็กจะรู้สึกว่าเป็นคนดีถ้าเรียนเก่ง หรือคนไม่ดีถ้าเรียนอ่อน

พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม

สุรางค์ โค้วตระกูล^{๕๕} กล่าวว่า แม้ว่าเด็กวัยประถมศึกษาจะเรียนรู้การควบคุมอารมณ์ แต่ผู้ใหญ่ควรคำนึงถึงความแตกต่างกัน เด็กบางคนยังมีความกลัวสัตว์ เช่น งู กลัวความมืด กลัวที่สูง กลัวฟ้าผ่า ฟาร์ร้อง แต่สิ่งที่เด็กวัยนี้กลัวที่สุดก็คือ กลัวว่าจะถูกล้อเพราะแตกต่างจากเพื่อน นอกจากความกลัว เด็กวัยนี้ยังมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเรียน กลัวว่าจะสอบไม่ได้ จะถูกทำโทษ หรือกลัวว่าเพื่อนจะไม่ชอบ เด็กวัยนี้เวลาที่มีอารมณ์โกรธ อาจจะมีการต่อสู้กันทางร่างกาย หรืออาจจะด้วยวาจาโดยการล้อหรือตั้งฉายา พูดจาถากถาง ชู หรือบางครั้งอาจจะไม่พูดกับคนที่ทำให้โกรธ การแสดงออกอารมณ์โกรธจะแตกต่างกันในหมู่เด็กหญิงและเด็กชาย เด็กหญิงอาจจะร้องไห้เวลาโกรธ มีการช่วยเด็กที่แสดงความโกรธโดยการทำร้ายผู้อื่น ควรจะใช้การอธิบายให้เด็กเข้าใจว่าพฤติกรรมที่แสดงไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม และควรจะหาตัวอย่างเพื่อนร่วมวัยที่มีพฤติกรรมดีที่เด็กจะเลียนแบบได้ นอกจากนี้ ครูควรพยายามให้แรงเสริมเวลาเด็กสามารถระงับความโกรธได้ การลงโทษเด็กโดยการตี หรือการลงโทษให้เจ็บกาย จะเป็นการส่งเสริมให้เด็กแสดงออกพฤติกรรมก้าวร้าวเวลาโกรธมากขึ้น

สำหรับพัฒนาการด้านสังคม เด็กวัยนี้จะมีสังคมพิเศษเฉพาะของเด็ก เด็กมักจะรวมกลุ่มตามเพศ การเล่นเกมต่าง ๆ ก็มักจะแบ่งตามเพศ เพื่อนจะมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทัศนคติ และค่านิยมของเด็กวัยนี้ เด็กที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ ในวัยนี้จะไม่มีปัญหาในการปรับตัวเวลาที่เป็นผู้ใหญ่ สำหรับเด็กที่มีปัญหาควรจะได้รับ的帮助เหลือจากครู

เด็กวัยประถมศึกษาเป็นวัยที่เริ่มที่จะใช้เวลาส่วนมากอยู่กับเพื่อน และเริ่มเรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือ รู้จักให้และรับ เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ จากเพื่อน เพื่อนเป็นผู้ที่ให้แรงเสริม ขณะเดียวกันจะเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมให้คำติชม ดังนั้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนจึงสำคัญมาก

^{๕๕} สุรางค์ โค้วตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๘๕-๘๖.

เด็กบางคนอาจจะมีปัญหาไม่มีเพื่อน ครูควรจะพยายามหาทางช่วย จากการวิจัยพบว่า วัยเด็กประถมศึกษาเป็นวัยที่มีความสุข และเมื่อถามผู้ใหญ่ว่าวัยไหนเป็นวัยที่มีความสุขที่สุด ส่วนมากจะตอบว่าวัยเด็กประถมศึกษา ดังนั้น จึงไม่เป็นการยากที่ครูจะช่วยเด็กวัยนี้ให้มีความสุข

ศรีเรือน แก้วกังวาน^{๕๖} ได้กล่าวว่า ความเปลี่ยนแปลงและความเจริญเติบโตทางร่างกาย ทั้งภายในและภายนอก กระบวนการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ของเด็กวัยแรกเริ่มและวัยรุ่น เด็กมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย สับสน อ่อนไหว มีความเข้มของอารมณ์สูง ไม่นั่นคง ระดับความเข้มของอารมณ์แต่ละอย่างๆ นั้นขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพดั้งเดิมของเด็ก ขึ้นอยู่กับตัวเราที่ทำให้เด็กเกิดอารมณ์ เด็กแต่ละคนเริ่มแสดงกระสวนบุคลิกอารมณ์ประจำตัวออกมาให้ผู้อื่นทราบได้อย่างเด่นชัด เช่น อารมณ์ร้อน อารมณ์ชีวิตกังวล อารมณ์อ่อนไหวง่าย เจ้าอารมณ์ ขี้ใจหนา ฯลฯ อารมณ์ที่เกิดกับเด็กวัยรุ่นนั้นมีทุกประเภท เช่น รัก ชอบ โกรธ เกลียด โอ้อวด ฯลฯ ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ประเภทใดก็ตาม บุคคลต่างวัยจึงต้องใช้ความอดทนมากเพื่อจะเข้าใจและสร้างสัมพันธ์กับพวกเขา เนื่องจากเข้ากับบุคคลต่างวัยได้ยาก เด็กวัยรุ่นจะเกาะกลุ่มกันได้ดีมากเป็นพิเศษกว่าวัยอื่นๆ เพราะเข้าใจและยอมรับกันและกันได้ง่าย อยากรู้ก็ดี เด็กวัยรุ่นที่มีพัฒนาการในวัยที่ผ่านมาด้วยดี ปรับตัวได้ดี ก็ไม่จำเป็นต้องมีสภาพของอารมณ์ที่สับสน หรือมีลักษณะเป็นพายุแควม หรือถ้ามีก็เป็นช่วงสั้นๆ และไม่รุนแรง

๒.๓.๔ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพัฒนาการของเด็ก

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ ฟรอยด์ (Freud, 1856-1935) เป็นชาวออสเตรีย เป็นคนแรกที่เห็นความสำคัญของพัฒนาการในวัยเด็ก ถือว่าเป็นรากฐานของพัฒนาการของบุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่ ฟรอยด์ได้แบ่งจิตของมนุษย์ออกเป็น ๓ ระดับ คือ จิตก่อน (Conscious) จิตก่อนสำนึก (Pre-conscious) และจิตไร้สำนึก (Unconscious) เนื่องจากระดับจิตสำนึกเป็นสิ่งที่ผู้แสดงพฤติกรรมทราบและรู้ตัว ส่วนระดับของจิตก่อนสำนึกเป็นสิ่งที่ตั้งขึ้นมาอยู่ในระดับจิตสำนึกได้ง่าย ถ้าหากมีความจำเป็นหรือต้องการ และระดับของจิตไร้สำนึกเป็นสิ่งที่อยู่ลึกภายในจิตใจ จะตั้งขึ้นมาอยู่ในระดับจิตสำนึกได้ยาก แต่สิ่งที่อยู่ในระดับไร้สำนึกจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ฟรอยด์กล่าวว่าความพึงพอใจในส่วนต่างๆ ของร่างกายเป็นไปตามวัย เริ่มตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยผู้ใหญ่ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ขั้น คือ

๑) ขั้นปาก (Oral stage) ขั้นนี้จะมีอายุระหว่าง ๐-๑๘ เดือน ฟรอยด์เรียกขั้นนี้ว่าเป็นขั้น (Oral) ออรัล เพราะความพึงพอใจอยู่ที่ช่องปาก เริ่มตั้งแต่เกิด เด็กอ่อนจนถึงอายุราวๆ ๒ ปี หรือวัยทารก เป็นวัยที่ความพึงพอใจเกิดจากการดูดนมแม่ นมขวด และดูดนิ้ว เป็นต้น

^{๕๖} ศรีเรือน แก้วกังวาน, จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม ๒. พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๙), หน้า ๓๓๖.

๒) ขั้นทวารหนัก (Anal stage) ขั้นนี้จะมีอายุระหว่าง ๑๘ เดือน - ๓ ปี ฟรอยด์กล่าวว่า เด็กวัยนี้ได้รับความพึงพอใจทางทวารหนัก คือ จากการขับถ่ายอุจจาระ และในระยะซึ่งเป็นสาเหตุของความขัดแย้ง และความคับข้องใจของเด็กวัยนี้ เพราะพ่อแม่มักจะหัดให้เด็กใช้กระโถน และต้องขับถ่ายเป็นเวลา เนื่องจากเจ้าของความต้องการของผู้ฝึก และความต้องการของเด็ก เกี่ยวกับการขับถ่ายไม่ตรงกันของเด็ก คือความอยากที่จะถ่ายเมื่อไรก็ควรจะทำให้ได้ เด็กอยากที่จะขับถ่ายเวลาที่มีความต้องการ กับการที่พ่อแม่หัดให้ขับถ่ายเป็นเวลา บางทีเกิดความขัดแย้งมาก อาจจะทำให้เกิด Fixation และทำให้เกิดมีบุคลิกภาพนี้เรียกว่า "Anal Personality" ผู้ที่มีพฤติกรรมแบบนี้ อาจจะเป็นคนที่ชอบความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นพิเศษ และค่อนข้างประหยัด มัธยัสถ์ หรืออาจมีบุคลิกภาพตรงข้าม คืออาจจะเป็นคนที่ใจกว้าง และไม่เป็นระเบียบ

๓) ขั้นอวัยวะเพศ (Phallic stage) (ขั้นนี้จะมีอายุระหว่าง ๓ - ๕ ปี) ความพึงพอใจของเด็กวัยนี้อยู่ที่อวัยวะสืบพันธุ์ เด็กมักจะจับต้องลูกคลออวัยวะเพศ ระยะนี้ ฟรอยด์กล่าวว่า เด็กผู้ชายมีปมเอดิพิส (Oedipus Complex) ฟรอยด์อธิบายการเกิดของปมเอดิพิสว่า เด็กผู้ชายติดแม่และรักแม่มาก และต้องการที่จะเป็นเจ้าของแม่แต่เพียงคนเดียว และต้องการร่วมรักกับแม่ แต่ขณะเดียวกันก็ทราบว่าแม่และพ่อรักกัน และก็รู้ว่าตนด้อยกว่าพ่อทุกอย่าง ทั้งด้านกำลังและอำนาจ ประกอบกับความรักพ่อ และกลัวพ่อ ฉะนั้นเด็กก็พยายามที่จะเก็บกดความรู้สึก ที่อยากเป็นเจ้าของแม่แต่คนเดียว และพยายามทำตัวให้เหมือนกับพ่อทุกอย่าง ฟรอยด์เรียกกระบวนการนี้ว่า "Resolution of Oedipal Complex" เป็นกระบวนการที่เด็กชายเลียนแบบพ่อ ทำตัวให้เหมือน "ผู้ชาย" ส่วนเด็กหญิงมีปมอีเล็คตรา (Electra Complex) ซึ่งฟรอยด์ก็ได้ความคิดมาจากนิยายกรีก เหมือนกับปมเอดิพิส ฟรอยด์อธิบายว่า แรกทีเดียวเด็กหญิงก็รักแม่เหมือนเด็กชาย แต่เมื่อโตขึ้นพบว่าตนเองไม่มีอวัยวะเพศเหมือนเด็กชาย และมีความรู้สึกอิจฉาผู้ที่มีอวัยวะเพศชาย แต่เมื่อทำอะไรไม่ได้ก็ยอมรับและโกรธแม่มาก ถอนความรักจากแม่มารักพ่อ ที่มีอวัยวะเพศที่ตนปรารถนาจะมี แต่ก็รู้ว่าแม่และพ่อรักกัน เด็กหญิงจึงแก้ปัญหาด้วยการใช้กลไกป้องกันตน โดยเก็บความรู้สึกความต้องการของตน (Repression) และเปลี่ยนจากการโกรธเกลียดแม่ มาเป็นรักแม่ (Reaction Formation) ขณะเดียวกันก็อยากทำตัวให้เหมือนแม่ จึงเลียนแบบ สรุปลได้ว่าเด็กหญิงมีความรักพ่อ แต่ก็รู้ว่าแย่งพ่อมาจากแม่ไม่ได้ จึงเลียนแบบแม่ คือ ถือแม่เป็นแบบฉบับ หรือต้นแบบของพฤติกรรมของ "ผู้หญิง"

๔) ขั้นแฝง (Latency stage) เด็กวัยนี้อยู่ระหว่างอายุ ๖ - ๑๒ ปี เป็นระยะที่ฟรอยด์กล่าวว่า เด็กเก็บกดความต้องการทางเพศ หรือความต้องการทางเพศสงบลง (Quiescence Period) เด็กชายมักเล่น หรือจับกลุ่มกับเด็กชาย ส่วนเด็กหญิง ก็จะเล่น หรือจับกลุ่มกับเด็กหญิง

๕) ขั้นสนใจเพศตรงข้าม (Genital stage) วัยนี้เป็นวัยรุ่นเริ่มตั้งแต่อายุ ๑๒ ปีขึ้นไป จะมีความต้องการทางเพศ วัยนี้จะมี ความสนใจในเพศตรงข้าม ซึ่งเป็นระยะเริ่มต้นของวัยผู้ใหญ่^{๕๗}

^{๕๗} สุรางค์ โค้วตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๒-๓๕.

ทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสัน (Erikson) อีริกสัน เป็นลูกศิษย์ของ فروยด์ ได้สร้างทฤษฎีขึ้นในแนวทางการคิดของ فروยด์ แต่ได้เน้นความสำคัญทางด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมด้านจิตใจ ว่ามีบทบาทในพัฒนาการบุคลิกภาพมาก ความคิดของอีริกสันต่างกับ فروยด์ หลายประการ เป็นต้นว่า คือถือว่าพัฒนาการของคนไม่ได้จบแค่วัยรุ่น แต่ต่อไปจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต คือ วัยชรา และตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ บุคลิกภาพของคนก็เปลี่ยนไปเรื่อยๆ ทฤษฎีจิตสังคม ได้แบ่งพัฒนาการบุคลิกภาพออกเป็น ๘ ขั้น คือ

ขั้นที่ ๑ ความไว้วางใจ – ความไม่ไว้วางใจ (Trust vs mistrust) ซึ่งเป็นขั้นในวัยทารก อีริกสันถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญของพัฒนาการในวัยต่อไป เด็กวัยทารกจำเป็นต้องมีผู้เลี้ยงดู เพราะช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ผู้เลี้ยงดูจะต้องเอาใจใส่เด็ก ถึงเวลาให้นมก็ควรจะให้และปลดเปลื้องความเดือดร้อน ไม่สบายนของทารกอันเนื่องมาจากการขับถ่าย เป็นต้น

ขั้นที่ ๒ ความเป็นตัวของตัวเองอย่างอิสระ – ความสงสัยไม่แน่ใจตัวเอง (Autonomous vs Shame and Doubt) อยู่ในวัยอายุ ๒ – ๓ ปี วัยนี้เป็นวัยที่เริ่มเดินได้ สามารถที่จะพูดได้ และความเจริญเติบโตของร่างกายช่วยให้เด็กมีความอิสระ พึ่งตัวเองได้ และมีความอยากรู้อยากเห็น อยากจับต้องสิ่งของต่างๆ เพื่อต้องการสำรวจว่าคืออะไร เด็กเริ่มที่อยากเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง

ขั้นที่ ๓ การเป็นผู้คิดริเริ่ม – การรู้สึกผิด (Initiative vs Guilt) วัยเด็กอายุประมาณ ๓ – ๕ ปี อีริกสัน เรียกวัยนี้ว่าเป็นวัยที่เด็กมีความคิดริเริ่มอยากจะทำอะไรด้วยตนเอง จากจินตนาการของตนเอง การเล่นสำคัญมากสำหรับวัยนี้ เพราะเด็กจะได้ทดลองทำสิ่งต่างๆ จะสนุกจากการสมมติของต่างๆ เป็นของจริง เช่น อาจจะใช้ลังกระดาษเป็นรถยนต์ ขับรถยนต์เหมือนผู้ใหญ่

ขั้นที่ ๔ ความต้องการที่จะทำกิจกรรมอยู่เสมอ – ความรู้สึกด้อย (Industry vs Inferiority) อีริกสันใช้คำว่า industry เด็กอายุประมาณ ๖ – ๑๒ ปี เนื่องจากเด็กวัยนี้มีพัฒนาการด้านสติปัญญาและทางด้านร่างกาย อยู่ในขั้นที่มีความต้องการที่จะทำอะไรอยู่เสมอไม่เคี้ยวว่าง หรืออยู่เฉยๆ เด็กวัยนี้มักจะภูมิใจว่าทำอะไรได้ จะขยันและใช้ความพยายามอย่างมาก ผู้ใหญ่จะต้องพยายามช่วยให้เด็กได้รับสัมฤทธิ์ผล ให้เขารู้สึกว่าเขามีความสามารถ เพื่อที่จะให้มีความรู้สึกที่ดีต่อตัวเอง

ขั้นที่ ๕ อัตภาพหรือการรู้จักว่าตนเองเป็นเอกลักษณ์ – การไม่รู้จักตนเองหรือสับสนในบทบาทในสังคม (Ego identity vs Role confusion) อีริกสันกล่าวว่า เด็กในวัยนี้ที่มีอายุระหว่าง ๑๒ – ๑๘ ปี จะรู้สึกตนเองว่า มีความเจริญเติบโต โดยเฉพาะทางด้านร่างกายเหมือนกับผู้ใหญ่ทุกอย่าง ร่างกายเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงทางเพศทั้งหญิงและชาย เด็กวัยรุ่นจะมีความรู้สึกในเรื่องเพศและบางคนเป็นกังวลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับพัฒนาการทางด้านสติปัญญา เด็กวัยรุ่นจะเริ่มคิดแบบผู้ใหญ่

ขั้นที่ ๖ ความใกล้ชิดผูกพัน – ความอ้างว้างตัวคนเดียว (Intimacy vs isolation) วัยนี้เป็นวัยผู้ใหญ่ระยะต้น (Young Adulthood) เป็นวัยที่ทั้งชายและหญิงเริ่มที่จะรู้จักตนเองว่ามี

จุดมุ่งหมายในชีวิตอย่างไร เป็นวัยที่พร้อมที่จะมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ ในฐานะเพื่อนสนิทที่จะเสียสละให้กันและกันได้ รวมทั้งสามารถยินยอมเห็นใจซึ่งกันและกัน โดยไม่เห็นแก่ตัวเลย และมีความคิดตั้งตนเป็นหลักฐาน หรือคิดสนใจที่จะแต่งงานมีบ้านของตนเอง

ขั้นที่ ๗ ความเป็นห่วงชนรุ่นหลัง – ความคิดถึงแต่ตนเอง (Generativity vs Stagnation) อีริกสันอธิบายคำว่า Generativity ว่าเป็นวัยที่เป็นห่วงเพื่อนร่วมโลกโดยทั่วไป หรือเป็นห่วงเยาวชนรุ่นหลัง อยากจะให้ความรู้ สั่งสอนคนรุ่นหลังต่อไป คนที่แต่งงานมีบุตรก็สอนลูกหลาน คนที่ไม่แต่งงาน ถ้าเป็นครูก็สอนลูกศิษย์ ถ้าเป็นนายก็สอนลูกน้อง หรือช่วยทำงานทางด้านศาสนา เพื่อที่จะปลูกฝังให้คนรุ่นหลังเป็นคนดีต่อไป

ขั้นที่ ๘ ความพอใจในตนเอง – ความสิ้นหวังและความไม่พอใจในตนเอง (Ego integrity vs Despair) วัยนี้เป็นระยะบั้นปลายของชีวิต ฉะนั้นบุคลิกภาพของคนวัยนี้มักจะเป็นผลรวมของวัย 7 วัยที่ผ่านมา ผู้มีอาวุโสบางท่านยอมรับว่าได้มีชีวิตที่ดีและได้ทำดีที่สุด ยอมรับว่าตอนนี้แก่แล้วและจะมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข จะเป็นนายของตนเองและมีความพอใจในสภาพชีวิตของตน ไม่กลัวความตาย พร้อมที่จะตาย ยอมรับว่าคนเราเกิดมาแล้วก็ต้องตาย^{๕๘}

ทฤษฎีพัฒนาการเขาวนปัญญาของพียาเจต์ เพียเจต์ (Piaget) ได้อธิบายว่า การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งจะมีพัฒนาการไปตามวัยต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกได้ ดังนี้

ขั้นที่ ๑ Sensorimotor (แรกเกิดถึง ๒ ขวบ) โดยพียาเจต์สรุปว่า เด็กวัยนี้เป็นวัยที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวของอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย

ขั้นที่ ๒ Preoperational (๑๘ เดือน – ๗ ขวบ) เด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนและวัยอนุบาล มีระดับเขาวนปัญญาในขั้นนี้ เด็กวัยนี้มีโครงสร้างของสติปัญญา ที่จะใช้สัญลักษณ์แทนวัตถุสิ่งของที่อยู่รอบๆ ตัวได้ หรือมีพัฒนาการทางด้านภาษา เด็กวัยนี้จะเริ่มด้วยการพูดประโยคและเรียนรู้คำต่างๆ เพิ่มขึ้น เด็กจะรู้จักคิดในใจ

ขั้นที่ ๓ Concrete Operation (อายุ ๗ - ๑๑ ปี) เด็กวัยนี้จะสามารถสร้างกฎเกณฑ์และตั้งเกณฑ์ในการแบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็นหมวดหมู่ได้ สามารถที่จะเข้าใจเหตุผล สามารถที่จะเข้าใจการเปรียบเทียบสิ่งของต่างๆ ได้

ขั้นที่ ๔ Formal Operational (๑๒ ปี ถึงวัยผู้ใหญ่) ในขั้นนี้พัฒนาการทางเขาวนปัญญาและความคิดของเด็กเป็นขั้นสุดยอด คือเด็กในวัยนี้จะเริ่มคิดเป็นผู้ใหญ่ เด็กสามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่ พียาเจต์ ได้สรุปว่า “เด็กวัยนี้เป็นผู้ที่คิดเหนือไปกว่าสิ่งปัจจุบัน สนใจที่จะสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่าง และมีความพอใจที่จะพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีความตายตัว หรือสิ่งที่เป็นนามธรรม”^{๕๙}

^{๕๘} สุรางค์ ไคว่ตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๔๐-๔๔.

^{๕๙} สุรางค์ ไคว่ตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๖๕-๖๗.

ทฤษฎีพัฒนาการเขาวนปัญญาของวิกออสกี้ เล็บ ซีมาโนวิช วิกออสกี้ (Lev Semanovick Vygotsky) เป็นนักจิตวิทยาชาวรัสเซีย ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญา ในสมัยเดียวกับพือาเจต์ ทฤษฎีเขาวนปัญญาของวิกออสกี้เน้นความสำคัญของวัฒนธรรมสังคม และการเรียนรู้ที่มีต่อพัฒนาการเขาวนปัญญา เขาอธิบายว่ามนุษย์จะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลงานของมนุษย์ คือ “วัฒนธรรม” วัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมจะช่วยบ่งชี้ผลผลิตของพัฒนาการเด็ก สถาบันสังคมต่างๆ ตั้งแต่สถาบันครอบครัวขึ้นไป ก็มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางเขาวนปัญญาของแต่ละบุคคล ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ พัฒนาการทางเขาวนปัญญาของเด็กแต่ละวัยจะเพิ่มถึงขั้นสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคลได้ เมื่อได้รับการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ เช่น ญาติ หรือเพื่อนในวัยเดียวกัน วิกออสกี้ แบ่งระดับเขาวนปัญญาออกเป็น ๒ ขั้น คือ

๑) เขาวนปัญญาขั้นเบื้องต้น (Elementary mental processes) คือเขาวนปัญญามูลฐานตามธรรมชาติโดยไม่ต้องเรียนรู้

๒) เขาวนปัญญาขั้นสูง (Higher mental processes) คือเขาวนปัญญาที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ที่ให้การอบรมเลี้ยงดู ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้โดยใช้ภาษา เด็กจะเรียนรู้ภาษาภาษาจึงมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาการทางเขาวนปัญญา นอกจากนี้ วิกออสกี้ ได้แบ่งพัฒนาการทางภาษาเป็น ๓ ขั้น คือ

(๑) ภาษาที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เรียกว่า ภาษาสังคม (Social speech) แรกเกิด – ๓ ขวบ เป็นภาษาที่เด็กใช้เพื่อแสดงความคิดหรืออารมณ์ ใช้ในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกต่างๆ ที่ตนนั้นกำลังนึกคิด

(๒) ภาษาที่พูดกับตนเอง (Egocentric speech) ๓ – ๗ ขวบ เด็กวัยนี้จะใช้ภาษาพูดกับตนเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับใคร เด็กมักจะใช้ภาษาคลายกับเป็นสิ่งที่สั่งให้ทำงาน แม้ว่าจะพูดคนเดียว แต่มักออกเสียงให้ผู้อื่นเห็นด้วย

(๓) ภาษาที่พูดในใจเฉพาะตน (Inner speech) ๗ ขวบขึ้นไป เป็นภาษาที่พูดในใจเป็นตัวแปรสำคัญในการพัฒนาการเขาวนปัญญาขั้นสูง วิกออสกี้กล่าวว่า การคิดทุกอย่างใช้ภาษาที่พูดในใจเงียบๆ และเด็กสามารถเรียนรู้การแก้ปัญหาซับซ้อนได้เร็ว ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กใช้ภาษาช่วยในการคิดวางแผนหรือขั้นตอนที่จะแก้ปัญหา^{๖๐}

^{๖๐} สุรางค์ โค้วตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๖๑-๖๔.

ทฤษฎีงานพัฒนาการ (Developmental Task)

ศาสตราจารย์โรเบิร์ต ฮาวิกเฮิร์ส (Robert Havighurst 1953-1972)^{๖๑} ได้ให้ชื่อว่างานที่มนุษย์ทุกคนจะต้องทำตามว่า “ งานพัฒนาการ ” และได้ให้ความหมายว่า เป็นงานที่ทุกคนจะต้องทำในแต่ละวัยของชีวิต สมรรถิผลของงานพัฒนาการของงานแต่ละวัย มีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นรากฐานของการเรียนรู้งานพัฒนาการขั้นต่อไป ถ้าเด็กประสบความสำเร็จในงานพัฒนาการตั้งแต่เริ่มแรกของชีวิต จะช่วยให้มีความก้าวหน้าและความสำเร็จในงานพัฒนาการขั้นต่อไปเป็นผลให้มีความสุข แต่ถ้าเด็กประสบความล้มเหลวหรือไม่ประสบความสำเร็จในงานพัฒนาการ จะทำให้มีปัญหาที่จะทำงานพัฒนาการขั้นต่อไปได้สำเร็จ พร้อมทั้งทำให้ไม่มีความสุขและสังคมจะไม่ยอมรับ”

ในการสร้างทฤษฎีงานพัฒนาการ ฮาวิกเฮิร์ส ถือว่าการพัฒนาการของมนุษย์ไม่ได้ขึ้นกับปัจจัยทางสรีระหรือชีวะแต่เพียงอย่างเดียว สังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคลมีอิทธิพลในการพัฒนาการของบุคคลด้วย ดังนั้น ฮาวิกเฮิร์ส ได้สรุปว่า ตัวแปรที่สำคัญในการพัฒนามี ๓ อย่าง คือ ๑.วุฒิภาวะทางร่างกาย ๒.ความมุ่งหวังของสังคมและกลุ่มที่แต่ละบุคคลเป็นสมาชิกอยู่ และ ๓. ค่านิยม แรงจูงใจ ความมุ่งหวังส่วนตัว และความทะเยอทะยานของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยทางจิตวิทยา

ฮาวิกเฮิร์ส ได้แบ่งงานพัฒนาการของเด็กระยะกลาง (ประถมศึกษา อายุ ๖ – ๑๒ ปี) คือ

- ๑) เรียนรู้ที่จะใช้ทักษะทางร่างกายที่จำเป็นสำหรับการเล่นเกมต่าง ๆ
- ๒) สร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเองในฐานะเป็นมนุษย์
- ๓) เรียนรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมวัย
- ๔) เรียนรู้บทบาททางสังคมที่เหมาะสมสำหรับเพศชายและเพศหญิง
- ๕) พัฒนาทักษะพื้นฐานในการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ
- ๖) พัฒนาความคิดรวบยอดที่จำเป็นสำหรับความคิดประจำวัน
- ๗) พัฒนามาตรฐานจริยธรรม มโนธรรม และค่านิยม
- ๘) มีความอิสระ สามารถที่จะทำอะไรด้วยตัวเอง
- ๙) พัฒนาทัศนคติต่อสังคมและสถาบันสังคม

^{๖๑} สุรางค์ โค้วตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๙๐-๙๒.

๒.๔ หลักธรรมสังคหวัตถุ ๔

๒.๔.๑ ที่มาของสังคหวัตถุ ๔

มนุษย์ขึ้นชื่อว่าเป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันและมีการพึ่งพาอาศัยกัน และการมารวมกันของคนหมู่มากก็มักจะนำไปสู่ความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน อันนำไปสู่ความขัดแย้งในเวลาต่อมา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ หรือหลักยึดเพื่อให้คนในสังคมยึดถือและปฏิบัติเพื่อให้เกิดความถูกต้องเป็นธรรม และนำความเจริญมาสู่สังคม หลักสังคหวัตถุ ๔ ถือว่าเป็นหลักธรรมอย่างหนึ่งที่จะช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข^{๒๒}

จากการศึกษาค้นคว้าพบทวนเอกสารต่างเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ ทั้งจากข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ซึ่งในส่วนของข้อมูลปฐมภูมิผู้วิจัยจะเน้นข้อมูลจาก พระไตรปิฎก ภาษาไทย และในส่วนของข้อมูลทุติยภูมิผู้วิจัยเน้นข้อมูลจากพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ซึ่งพระเถระผู้ใหญ่ท่านได้เรียบเรียงรวบรวมไว้ซึ่งให้ง่ายต่อการศึกษาลักษณะทางพระพุทธศาสนาและผู้ที่เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔ ไว้ ดังนี้

พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กล่าวถึง สังคหวัตถุ ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชเจ้าได้ตรัสไว้ใน สังคหวัตถุสูตร^{๒๓} ว่า

ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว) ๔ ประการนี้

สังคหวัตถุ ๔ ประการ อะไรบ้าง คือ

- ๑) ทาน (การให้)
- ๒) เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก)
- ๓) อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)
- ๔) สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ)

ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ ๔ ประการนี้แล ทาน เปยยวัชชะ อตถจริยา ในโลกนี้ และสมานัตตตาในธรรมนั้นๆ ตามสมควร สังคหธรรมเหล่านี้แลช่วยอุ้มชูโลก เหมือนลิ่มสลักที่ยึดคุมรถซึ่งแล่นไปได้ฉะนั้น ถ้าไม่พื้มีธรรมเหล่านี้ มารดาหรือบิดาก็ไม่พื้ได้การนบถือหรือการบูชาเพราะบุตรเป็นเหตุ แต่เพราะบัณฑิตเล็งเห็นความสำคัญของสังคหธรรมเหล่านี้ฉะนั้น บัณฑิตเหล่านั้นจึงถึงความใหญ่และเป็นผู้น่าสรรเสริญ

^{๒๒} พระใบฎีกาสุวณฺโณ มหาลาภ (หงษ์คำ), การบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๖), หน้า ๑๕.

^{๒๓} อัง.จตุกก.(ไทย) ๒๑/๓๒/๕๐.

๒.๔.๒ ความหมายของสังคหัตถ์ ๔

สังคหัตถ์^{๖๔} หมายถึง ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว คือยึดเหนี่ยวใจบุคคล และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี, หลักการสงเคราะห์

สังคหัตถ์^{๖๕} เป็นหลักธรรมที่จะช่วยผดุงสังคมให้อยู่ร่วมกันโดย หรือธรรมอันเป็นหลักในการสงเคราะห์

สังคหัตถ์^{๖๖} แปลว่า หลักการสงเคราะห์ หรือหลักสังคมสงเคราะห์ หมายความว่า เมื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นหมู่ เป็นสังคม คนในสังคมจะต้องรู้จักสงเคราะห์ อนุเคราะห์กันตามฐานะ คนในสังคมจึงมีความรักใคร่ปรองดองกัน ซึ่งจะทำให้สังคมราบรื่นมีความสุข

สังคหัตถ์^{๖๗} หมายถึง เครื่องมือ หรือหลักธรรมที่ช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรักสามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นธรรมอันจะก่อให้เกิดความผาสุกในบ้านเมืองและประเทศชาตินั่นเอง

สรุปได้ว่า หลักสังคหัตถ์ หมายถึง หลักพุทธธรรมอันที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้ คือช่วยเหลือกัน เพื่อให้เกิดสัมพันธ์ไมตรีต่อกันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของกันและกัน

๒.๔.๓ คำอธิบายสังคหัตถ์ ๔

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)^{๖๘} อธิบายว่า สังคหัตถ์มี ๔ ประการ คือ

๑) ทาน การให้ คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่ง

๒) ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ วาจาเป็นที่รัก วาจาสุดดีมีน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ คือกล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยอมตาม

^{๖๔} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.84000.org/tipitaka/dic/d_item.php?i=186 (๒๐/๑๒/๖๐)

^{๖๕} ชลธิชา พิมพ์มานะกิจ, การพัฒนาแบบวัดคุณธรรมสังคหัตถ์ ๔ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มพระนครเหนือ, **ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. ๒๕๕๑), หน้า ๓๘.

^{๖๖} พระครูอาทรปริยัตยานุกิจ (สุจิตฺโต/เพียรสองชั้น), การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ ๔ ในการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๕), หน้า ๑๙.

^{๖๗} พระใบฎีกาศราวุฒิ มหาลาภ (หงษ์คำ), เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๐.

^{๖๘} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.84000.org/tipitaka/dic/d_item.php?i=186 (๒๐/๑๒/๖๐)

๓) อัตถจริยา การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

๔) สมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอด้วยปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอทั้งในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยรวมรับรู้อย่างเสมอ ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)^{๖๔} ได้อธิบายว่า สังคหัตถุ มี ๔ ประการ ได้แก่

๑) ทาน หมายถึง การให้ (โอบอ้อมอารี) นักบริหารที่ดีต้องมีน้ำใจรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้ทานแก่เพื่อนร่วมงาน และผู้ได้บังคับบัญชาการให้ทานจะช่วยให้ผู้อื่นไว้วางใจได้ ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ทโท คนถดี มิตตานิ ผู้ให้ย่อมผูกใจมิตรไว้ได้” นักบริหารอาจให้ทานได้ ๓ วิธี คือ

(๑) อามิสทาน หมายถึง การให้สิ่งของแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ได้บังคับบัญชา โดยเฉพาะการให้เพื่อผูกใจในยามที่เขาตกต่ำ หรือมีความเดือดร้อน ดังภาษิตอังกฤษที่ว่า “เพื่อนแท้คือเพื่อนที่ช่วยเหลือในยามตกยาก” การให้รางวัลหรือขึ้นเงินเดือนจัดเข้าในอามิสทาน

(๒) วิทยาทาน คือ ธรรมทาน หมายถึง การให้คำแนะนำหรือสอนวิธีทำงานที่ถูกต้องรวมถึงการจัดหลักสูตรพัฒนาบุคลากรหรือส่งไปศึกษาและดูงาน

(๓) อภัยทาน หมายถึง การให้อภัยเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน หรือล่วงเกินซึ่งกันและกัน การให้อภัยไม่ทำให้ผู้ให้ต้องสูญเสียอะไร เป็นการลงทุนราคาถูกแต่ได้ผลตอบแทนราคาสูงนั่นคือ ได้มิตรภาพกลับคืนมา และมีคนสนองงานเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่งมีภาษิตจีนที่ว่า “มีมิตร ๕๐๐ คนนับว่ายังน้อยเกินไป มีศัตรู ๑ คน นับว่ามากเกินไป อับราฮัม ลินคอล์น กล่าวว่า “วิธีทำลายศัตรูที่ดีที่สุด คือ เปลี่ยนศัตรูให้เป็นมิตร” เราจะทำอย่างนั้นได้ก็ต่อเมื่อเรารู้จักให้อภัย

๒) ปิยวาจา หมายถึง การพูดถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน (วจีไพเราะ) นักบริหารที่ดีจะรู้จักผูกใจคนด้วยคำพูดอ่อนหวาน คำพูดหยาบกระด้างผูกใจใครไม่ได้ ตามปกติคนเราจะมัดสิ่งของต้องใช้ของอ่อน เช่น เชือก หรือลวดมัด ในทำนองเดียวกันเราจะมัดใจคนได้ก็ด้วยถ้อยคำอ่อนหวาน

๓) อัตถจริยา หมายถึง การทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น (สงเคราะห์ประชาชน) ตรงกับคำพังเพยที่ว่า “อยู่บ้านท่านอย่านิ่งดูตาย หมั่นปั่นวัวปั่นควายให้ลูกท่านเล่น” นักบริหารทำอัตถจริยาได้หลายวิธี เช่น บริการช่วยเหลือยามเขาป่วยไข้ หรือเป็นประธานในงานพิธีของผู้ได้บังคับบัญชา

๔) สมานัตตตา หมายถึง การวางตัวสม่ำเสมอ (วางตนพอดี) เมื่อนักบริหารไม่ทอดทิ้งผู้ร่วมงานทั้งหลาย เขาจึงจะสามารถสร้างทีมงานขึ้นมาได้ นั่นคือถือคติว่า “มีทุกข์ร่วมทุกข์ มีสุขร่วมสุข” นักบริหารต้องกล้ารับผิดชอบในผลการตัดสินใจของตนเอง ถ้าผลเสียตกมาถึงผู้ปฏิบัติตามคำสั่งของตน นักบริหารต้องออกมาปกป้องคนนั้น ไม่ใช่หนีเอาตัวรอดตามลำพัง

^{๖๔} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), พุทธวิธีการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๗๐-๗๕.

๒.๔.๔ ประโยชน์ของสังคหวัตถุ ๔

สังคหวัตถุ ๔ อำนวยประโยชน์ที่มองเห็นได้เป็นรูปธรรมดังต่อไปนี้

- ๑) ช่วยให้บุคคลดำรงตนอยู่ได้ในสังคมด้วยความสุข
- ๒) เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ สมานไมตรีระหว่างกัน
- ๓) เป็นเครื่องส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ให้มีความเคารพนับถือกันตามสมควรแก่ฐานะ
- ๔) เป็นเครื่องประสานองค์ประกอบต่างๆ ของสังคมให้คงรูปอยู่และดำเนินไปได้ด้วยดี
- ๕) ช่วยส่งเสริมศีลธรรมและป้องกันความประพฤติดีเสื่อมเสียในสังคม

หนังสือเรียนสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เรื่องพระพุทธศาสนา อธิบายถึงคุณประโยชน์ของสังคหวัตถุ ๔ พอสรุป ได้ดังนี้

- ๑) มีเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจมิให้กระทำความชั่ว
- ๒) เมื่อประสบความเดือดร้อน ย่อมได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น
- ๓) ผู้อื่นให้ความเชื่อถือ ไว้วางใจ
- ๔) เป็นที่รักใคร่ ยกย่องนับถือของชนทั่วไป
- ๕) เป็นบุคคลที่ใครๆ ก็อยากคบไว้เป็นมิตรสหาย
- ๖) เข้าร่วมสมาคมกับผู้อื่นได้ง่าย
- ๗) เป็นผู้ที่ย่วยทำให้หมู่คณะมีความสามัคคี แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น
- ๘) เป็นผู้ที่ย่วยทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้น
- ๙) เป็นผู้ที่ย่วยลดปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาที่เกิดจากความอดอยาก หิว

โหยยปัญหาทะเลาะวิวาทกันเพราะวาจา หรือปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ เป็นต้น^{๗๐}

อุไร จี๋โล่ง^{๗๑} ได้อธิบายประโยชน์ของสังคหวัตถุ ๔ ว่า

- ๑) สร้างความสุขในการทำงานร่วมกัน ทำให้การทำงานร่วมกันเป็นไปด้วยความราบรื่น บุคลากรในหน่วยงานรักใคร่กลมเกลียว สมานสามัคคี และเกิดความสุขในการทำงานร่วมกัน
- ๒) ลดความขัดแย้งในการอยู่ร่วมกัน การรู้จักให้อภัย พุดจาที่ดีต่อกัน ความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น และการวางตัวให้เหมาะสมกับบทบาท หน้าที่ของตนเอง สามารถลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้

^{๗๐} ชลธิชา พิมพ์มานะกิจ, การพัฒนาแบบวัดคุณธรรมสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มพระนครเหนือ, **ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต** สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. ๒๕๕๑), หน้า ๔๔.

^{๗๑} อุไร จี๋โล่ง, การใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการทำงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการโรงพยาบาลศูนย์ภาคใต้, **วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๕๕), หน้า ๙.

๓) สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน และผู้ใช้บริการ การรู้จักให้ แบ่งปัน หรือเสียสละ สิ่งของ ความรู้แก่ผู้อื่น ยกย่องชมเชย พุดจาให้กำลังใจ ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และความ ซื่อสัตย์จริงใจในการทำงานร่วมกัน ย่อมส่งผลให้ผู้ร่วมงานเกิดขวัญ กำลังใจในการทำงาน

๔) เพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของงาน การให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา พุดจา ช่างจูง/โน้มน้าว พุดด้วยคำพุดที่ชัดเจน สามารถเข้าใจได้ง่าย ย่อมทำให้เกิดความร่วมมือในงาน ความ เอาใจใส่ มีน้ำใจ ความช่วยเหลือในการทำงานซึ่งกันและกัน ความจริงใจในการทำงานร่วมกัน ความ คงเส้นคงวาในการทำงาน ย่อมส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของงาน

๒.๕ นโยบาย และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของชาติ

๒.๕.๑ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)^{๗๒} ได้ให้ แนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ซึ่งการพัฒนานั้นได้ให้ความสำคัญกับการ วางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกาย และใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ควบคู่กับ การพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มี จิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะความรู้ และความสามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง รอบตัวที่รวดเร็ว บนพื้นฐานของการมีสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็งทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันชุมชน และภาคเอกชนที่ร่วมกันพัฒนาทุนมนุษย์ให้มี คุณภาพสูง อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ ๑.เพื่อปรับเปลี่ยนให้คนไทยในสังคมไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม ๒. เพื่อเตรียมคนไทย ในสังคมไทยให้มีทักษะในการดำรงชีวิตสำหรับโลกศตวรรษที่ ๒๑ ๓.เพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ตลอดช่วงชีวิต ๔. เพื่อเสริมสร้างสถาบันทางสังคมให้มีความเข้มแข็งเอื้อต่อการพัฒนาคนและประเทศ ส่วนแนวทางในการพัฒนานั้นจะมีเนื้อหาเยอะ ผู้วิจัยจะขอนำเนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย เพื่อทำให้เนื้อหากระชับมากขึ้น ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาดังนี้

๑) ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และ พฤติกรรมที่พึงประสงค์

(๑) ส่งเสริมการเลี้ยงดูในครอบครัวที่เน้นการฝึกเด็กให้รู้จักการพึ่งพาตัวเอง มีความ ซื่อสัตย์ มีวินัย มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ ในรูปแบบของกิจกรรมที่เป็นกิจวัตร

^{๗๒} สำนักนายกรัฐมนตรี : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔), หน้า ๖๕ - ๗๑

ประจำวัน และให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กสามารถเรียนรู้และยึดถือเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต

(๒) ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย จิตสาธารณะ รวมทั้งเร่งสร้างสภาพแวดล้อมภายในและโดยรอบสถานศึกษาให้ปลอดจากอบายมุขอย่างจริงจัง

(๓) ปรับวิธีการเผยแพร่หลักศาสนาให้มุ่งชี้แนะแนวทางการดำรงชีวิตตามหลักธรรมคำสอนที่เข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง นำไปสู่การปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม

(๔) เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ จัดระเบียบทางสังคม และกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ละเว้นการปฏิบัติตามบรรทัดฐานในสังคม

(๕) จัดสรรเวลาและพื้นที่ออกอากาศให้แก่สื่อสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีโดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีผู้ชมมากที่สุด และส่งเสริมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ สร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาท สิทธิ และหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดี

(๖) ผลักดันให้มีการนำวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ไปใช้ปฏิบัติจนให้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของคนในสังคมไทย อาทิ การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย การทำงานเป็นทีม การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง การทำงานอย่างกระตือรือร้น

๒) พัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า

(๑) พัฒนาเด็กวัยเรียนและวัยรุ่นให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดงาน

(๒) ปรับกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับพัฒนาการของสมองแต่ละช่วงวัย เน้นพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านคณิตศาสตร์ ด้านศิลปะ และด้านภาษาต่างประเทศ

(๓) สนับสนุนให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อาทิ การอ่าน การบำเพ็ญประโยชน์ทางสังคม การดูแลสุขภาพ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การวางแผนชีวิต

(๓) สร้างแรงจูงใจให้เด็กเข้าสู่การศึกษาในระบบทวิภาคีและสหกิจการศึกษาที่มุ่งการฝึกทักษะอาชีพให้พร้อมเข้าสู่ตลาดงาน

๓) ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(๑) ปรับระบบบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีขนาดและจำนวนผู้เรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานให้มีการจัดทรัพยากรร่วมกันให้มีขนาดและจำนวนที่เหมาะสมตามความจำเป็นของพื้นที่ และโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนวัยเด็กลดลงอย่างต่อเนื่อง

(๒) ปรับหลักสูตรการผลิตครูที่เน้นสมรรถนะ มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นผู้แนะนำ และสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน สร้างมาตรการจูงใจให้ผู้มีศักยภาพสูงเข้ามาเป็นครู ปรับระบบประเมินวิทยฐานะทางวิชาชีพให้เชื่อมโยงกับพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูอย่างต่อเนื่อง

(๓) พัฒนาระบบประเมินคุณภาพมาตรฐานที่สามารถวัดและประเมินผลคุณภาพผู้เรียน ทั้งด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษา

(๔) ส่งเสริมมาตรการสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการขนาดกลางที่มีศักยภาพ เข้าร่วมระบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ประกอบการ ครูฝึกหรือครูพี่เลี้ยงให้ร่วมวางแผนการจัดการเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลผู้เรียน

(๕) ขยายความร่วมมือระหว่างสถาบันอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา ภาคเอกชน และผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ พัฒนาสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสู่ความเป็นเลิศ การพัฒนางานวิจัยไปสู่นวัตกรรม รวมทั้งขยายการจัดทำและการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะให้มากขึ้น

(๖) จัดทำสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสามารถใช้งานผ่านระบบอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก ทัวถึง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ และใช้มาตรการทางภาษีจูงใจให้ภาคเอกชนผลิตหนังสือ สื่อการอ่านและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและราคาถูก

(๗) ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต อาทิ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ โรงเรียนผู้สูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมให้มีระบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒.๕.๒ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๒)

ในวงการศึกษาดังกล่าวก็ทราบกันดีว่าจุดประสงค์และการจัดการศึกษาที่ดีจะต้องจัดการศึกษาตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๒)^{๗๓} คือ “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และตามมาตรา ๗ คือ “ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ

^{๗๓} ราชกิจจานุเบกษา, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๔๒, เล่ม ๑๑๖ / ตอนที่ ๓๔ ก / ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๒.

วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” โดยยึดแนวการจัดการศึกษา ตามมาตรา ๒๒ คือ “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” และตามมาตราที่ ๒๓ ๒๔ และ ๒๖ เกี่ยวกับการจัดการศึกษา โดยสรุป คือต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เชาวนปัญญา บุคลิกภาพ ความคิดสร้างสรรค์ และพฤติกรรมอื่น ๆ ในการจัดการเรียนการสอน จึงมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งด้านความเข้าใจ ทักษะและเจตคติไปพร้อม ๆ กัน ในระบบการเรียนผู้เรียนควรเป็นผู้แสดงออกมากกว่าครูผู้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรให้ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงออกมากที่สุด ให้ความสำคัญกับความรู้สึนึกคิด และค่านิยมของผู้เรียน การจัดบรรยากาศในการเรียน ควรเป็นแบบร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ครูผู้สอนทำหน้าที่ช่วยเหลือให้กำลังใจ และอำนวยความสะดวกในกระบวนการเรียนของผู้เรียนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒

๒.๕.๓ แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาทำหน้าที่ในการพิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติ และด้วยเหตุที่แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๙) ได้สิ้นสุดลงในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙^{๗๔} ซึ่งผล

^{๗๔} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) พิมพ์ครั้งที่ ๑ (พิมพ์ที่: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด) หน้า ค.

ของการพัฒนาการศึกษาในช่วงปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๙ พบว่า ไทยประสบความสำเร็จในหลายด้าน และมีอีกหลายด้านยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในระยะต่อไป^{๗๕} ปัญหาและความท้าทายที่เกิดจากระบบการศึกษาส่วนหนึ่งคือ คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ กระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยในสังคมที่เป็นยุคดิจิทัล ส่งผลให้ค่านิยมในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนไทยบางส่วนไม่สามารถเลือกรับปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่งผลให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นรากเหง้าของคนไทยถูกกลืนโดยวิถีชีวิตแบบใหม่ มีค่านิยมยึดตนเองเป็นหลักมากกว่าการคำนึงถึงสังคมส่วนรวม รักสนุกและความสบาย เชื่อข่าวลือขาดความอดทน ขาดวินัย วัตถุนิยม ยอมรับคนที่ฐานะมากกว่าคนดี มีคุณธรรม มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลายประการที่ลอกเลียนแบบวัฒนธรรมจากต่างประเทศ ซึ่งให้เห็นว่าคนไทยยังขาดทักษะในการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีจากต่างประเทศมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ละทิ้งค่านิยมที่ดีงามอันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยและลดคุณค่าของความเป็นไทย จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการปรับเปลี่ยนให้คนมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมไทย^{๗๖} ด้วยเหตุนี้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ จึงได้กำหนดแนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) อาทิ คุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) มาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ

จากแนวคิดการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ดังนี้

“คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑”

โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ๔ ประการ คือ ๑) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ๒) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทวิถีชีวิตของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

^{๗๕} แผนการศึกษาแห่งชาติ, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๖.

^{๗๖} แผนการศึกษาแห่งชาติ, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๗๑.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ ๓) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ ๔) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ ๒ ด้าน คือ

เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (3Rs8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้

3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (arithmetic)

8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

เป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations) ๕ ประการ ซึ่งมีตัวชี้วัดเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ๕๓ ตัวชี้วัด ประกอบด้วย เป้าหมายและตัวชี้วัดที่สำคัญ ดังนี้

๑) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ประชากรกลุ่มอายุ ๖ - ๑๔ ปีทุกคนได้เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าที่รัฐต้องจัดให้ฟรี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้เรียนพิการได้รับการพัฒนาสมรรถภาพหรือบริการทางการศึกษาที่เหมาะสมทุกคน และประชากรวัยแรงงานมีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น เป็นต้น

๒) ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม (Equity) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา ๑๕ ปี เป็นต้น

๓) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตาม ศักยภาพ (Quality) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น นักเรียนมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปเพิ่มขึ้น และคะแนนเฉลี่ยผลการ ทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) ของนักเรียนอายุ ๑๕ ปีสูงขึ้น เป็นต้น

๔) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่า และบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ร้อยละของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ไม่ผ่าน เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง มีระบบการบริหารงานบุคคล ครู และบุคลากรทางการ ศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน รวมทั้งมีกลไกส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุน ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา เป็นต้น

๕) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและ บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น อันดับความสามารถในการแข่งขันของ ประเทศด้านการศึกษาดูขึ้น สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา และ จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับ ๒๐๐ อันดับแรกของโลกเพิ่มขึ้น เป็นต้น^{๗๗}

๒.๕.๔ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.๒๕๕๑)

กระทรวงศึกษาธิการ^{๗๘} ได้ออกคำสั่งที่ สพฐ. ๒๙๓/๒๕๕๑ เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ลง ณ วันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ในหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สารการ เรียน ระดับการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้ เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและ เป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มี ความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษา ตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเอง ได้เต็มตามศักยภาพ

^{๗๗} แผนการศึกษาแห่งชาติ, เรื่องเดียวกัน. หน้า จ – ข.

^{๗๘} กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด พ.ศ. ๒๕๕๑), หน้า ๑ – ๒๕.

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

๑) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

๒) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ

๓) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

๔) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้

๕) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๖) เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต

๓) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

๔) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๕) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

๑) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับ หรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้ วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

๒) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

๓) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

๔) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

๕) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

- ๑) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- ๒) ซื่อสัตย์สุจริต
- ๓) มีวินัย
- ๔) ใฝ่เรียนรู้
- ๕) อยู่อย่างพอเพียง
- ๖) มุ่งมั่นในการทำงาน
- ๗) รักความเป็นไทย
- ๘) มีจิตสาธารณะ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น ๓ ลักษณะ ดังนี้

๑) กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิด ตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

๒) กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

- (๑) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร
- (๒) กิจกรรมชุมนุม ชมรม

(๓) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรักใคร่ชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

ระดับการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดระดับการศึกษาเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

๑) ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ – ๖) การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของ การศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิด พื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนา คุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดย เน้น จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

๒) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๓) เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษา ภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนา บุคลิกภาพส่วนตน มีทักษะในการคิดวิจารณ์ ถิ่น คัดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการ ดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มี ความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็น พื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

๓) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ – ๖) การศึกษาระดับนี้เน้นการ เพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน แต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิด ขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มุ่ง พัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนในการพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝัง เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตาม เป้าหมาย

๒.๖ บริบทของโรงเรียนวัดวังหิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนวัดวังหิน ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี รหัสไปรษณีย์ ๒๐๑๒๐ โทรศัพท์ ๐๓-๘๓๑-๓๙๐๒ โทรสาร ๐๓-๘๓๑-๓๙๐๒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต ๓ (สพป.ชบ. ๓) เปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ชั้นอนุบาล ๑ ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เนื้อที่.....๙.....ไร่.....๒.....งาน.....๔๒.....ตารางวา เขตพื้นที่บริการ หมู่ ๑ และหมู่ ๑๐ ตำบลสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ประวัติโรงเรียนโดยย่อ

เริ่มทำการสอนครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ โดยอาศัยศาลาการเปรียญ วัดวังหิน เป็นที่เรียนชั่วคราว

วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๒๗ เริ่มก่อสร้างอาคารเรียนโดยรื้อย้ายอาคารเรียนโรงเรียนโรงเรียนวัดศรีรัตนาราม ที่ถูกยุบมาสร้างเป็นอาคารเรียน ใช้งบประมาณในการก่อสร้างดังนี้

เจ้าอาวาสวัดรังษีสุทธาวาส จังหวัดชลบุรี บริจาคเงิน จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท

คณะกรรมการวัดวังหิน โดย ส.ต.ท.พรหม เอมดวง และนางบุญชู เอมดวง ได้จัดทอดผ้าป่าสมทบทุนก่อสร้าง เป็นเงิน ๗๐,๐๐๐ บาท

นายหนู เจริญผล บริจาคเงิน จำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท

๒๑ มีนาคม ๒๕๒๘ นายบัญญัติ อุบลทิพย์ ครูใหญ่ ระดับ ๕ โรงเรียนบ้านพันเสด็จนอก ย้ายมาดำรงตำแหน่งครูใหญ่ของโรงเรียนวัดวังหิน เป็นคนแรก

๑ พฤษภาคม ๒๕๒๘ ได้เปิดสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๔ โดยใช้ศาลาการเปรียญ วัดวังหินเป็นสถานที่เรียนและเป็นสาขาโรงเรียนวัดรังษีสุทธาวาส

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๒๘ ได้เปลี่ยนชื่อจากโรงเรียนวัดศรีรัตนาราม เป็นโรงเรียนวัดวังหิน (สงฆ์ประชาสามัคคี) และไม่เป็นโรงเรียนสาขา

๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๐ นายเขียน เปรมเปราะ ครูใหญ่ ระดับ ๕ ย้ายมาดำรงตำแหน่งครูใหญ่ แทนนายบัญญัติ อุบลทิพย์

๒๘ ธันวาคม ๒๕๓๕ นายไชยา บุญเรือง มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนวัดวังหิน (สงฆ์ประชาสามัคคี) แทนนายเขียน เปรมเปราะ และได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ระดับ ๗ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕

๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ นางดวงสมร ราชกุล มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวังหิน(สงฆ์ประชาสามัคคี) แทน นายไชยา บุญเรือง

๙ กรกฎาคม ๒๕๕๒ นายสัณชัย ฉลาดคิด ย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวังหิน (สงฆ์ประชาสามัคคี) แทน นางดวงสมร ราชกุล

๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ นางบุญนภัส บุญไทร ย้ายตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวังหิน (สงฆ์ประชาสามัคคี) แทน นายสัจชัย ฉลาดคิด จนถึงปัจจุบัน

ข้อมูลผู้บริหาร

๑) ผู้บริหารสถานศึกษา ชื่อ นางบุญนภัส บุญไทร วุฒิทางการศึกษาสูงสุด การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา ดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนนี้ตั้งแต่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ จนถึงปัจจุบัน

๒) ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ๑ คน

๓) ปัจจุบันมีข้าราชการครู จำนวน ๙ คน ครูอัตราจ้าง ๓ คน นักการภารโรง ๑ คน

การบริหารจัดการศึกษา

โรงเรียนวัดวังหิน แบ่งโครงสร้างการบริหารงานเป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม

วิสัยทัศน์

เด็กดีมีคุณธรรม คิดเป็นทำเป็น เน้นสภาพแวดล้อม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ

๑) พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา

๒) พัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี

ความสุข

๓) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ

๔) ส่งเสริมสนับสนุนการนำสื่อ เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งการเรียนรู้ มาใช้

จัดการเรียนการสอน

๕) ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์และสืบสานเอกลักษณ์ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๖) ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

๗) ระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมในการจัดการศึกษา

เป้าหมาย

๑) โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่สวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้

๒) ครูมีความรู้ความสามารถ และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ

๓) นักเรียนมีความรู้และแสวงหาความรู้ได้เรียนอย่างมีความสุข

๔) นักเรียนเป็นคนดีของสังคม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข

๕) นักเรียนมีทักษะในการดำเนินชีวิต

๖) นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

๗) ชุมชนตระหนัก เห็นความสำคัญและมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

๘) โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนด้านวิทยากรท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้

อัตลักษณ์ของสถานศึกษา

สธยายธรรมนำสู่การคิด มีจิตอาสา

เอกลักษณ์ของสถานศึกษา

สรรค์สร้างคุณธรรม น้อมนำพุทธวจนะ

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ขอความร่วมมือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน วัด หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามา มีบทบาทในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น

กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ ๑ ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงครอบคลุม ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

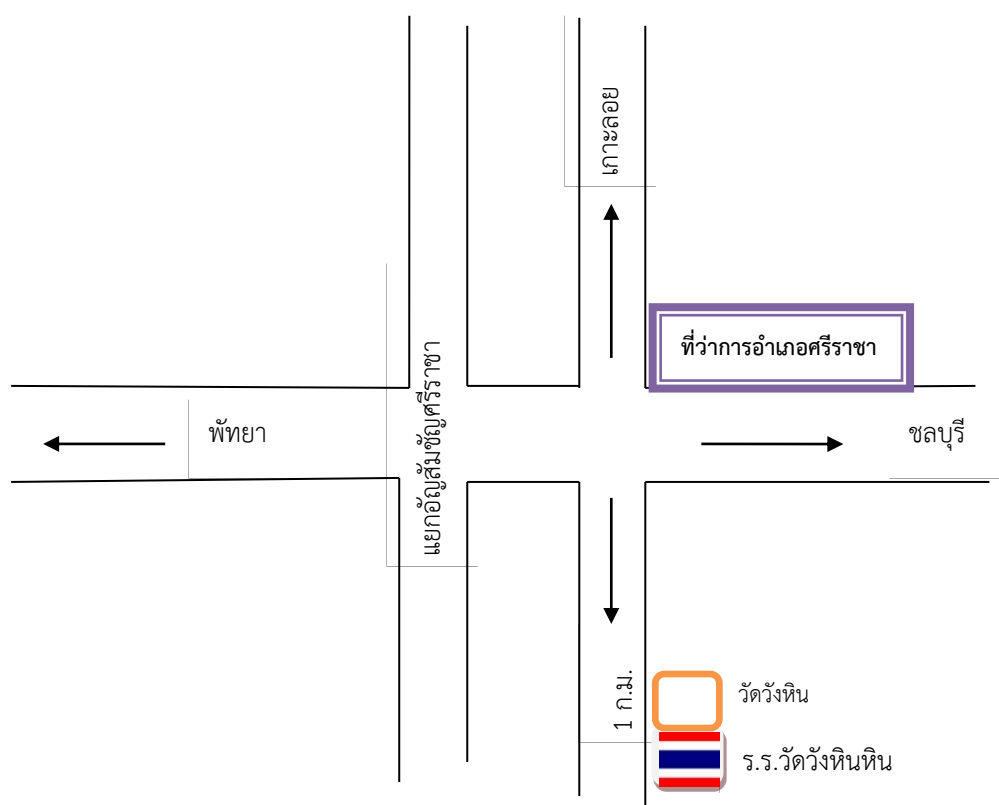
กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ ๓ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความสำนึกในความเป็นไทย และวิถีชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ที่ ๔ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ ๕ พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา ตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษาหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา

แผนที่โรงเรียนวัดวังหิน

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงแผนที่โรงเรียนวัดวังหิน

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ นั้นจะไม่ค่อยพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง แต่ผู้วิจัยก็พบงานวิจัยที่มีความสัมพันธ์กันกับการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ อยู่บ้าง ซึ่งทางผู้วิจัยได้แยกออกเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นสามประเภท คือ งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ งานวิจัยเกี่ยวกับสังคหวัตถุ ๔ และงานวิจัยเกี่ยวกับจิตสาธารณะ ดังนี้

๒.๗.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

เพยาร์ สิ่งวิ^{๗๙} ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนวัดดอนไก่อ่เตี้ย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต ๑

ผลการวิจัยพบว่า

๑) ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ หลังการได้รับการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC สูงกว่าก่อนได้รับการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๑

๒) พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC โดยภาพรวมนักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางและมีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ

ชาติชาย ม่วงปทุม^{๘๐} ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือและระดับความสามารถทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อผลการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า

๑) มีความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนต่างกัน เมื่อทดสอบรายคู่พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ และวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบกลุ่มกำหนดความคาดหวังมีคะแนนสูงกว่ากลุ่ม

^{๗๙} เพยาร์ สิ่งวิ, การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนวัดดอนไก่อ่เตี้ย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต ๑, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พ.ศ. ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

^{๘๐} ชาติชาย ม่วงปทุม, ผลของวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือและระดับความสามารถทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อผลการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙), บทคัดย่อ.

ควบคุมแต่ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนกับระดับความสามารถทางคณิตศาสตร์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

๒) ไม่มีความแตกต่างของคะแนนเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนต่างกัน แต่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนกับระดับความสามารถทางคณิตศาสตร์ต่อเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ เมื่อทดสอบรายคู่พบว่านักเรียนในระดับความสามารถทางคณิตศาสตร์ต่ำที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ และการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบกลุ่มกำหนดความคาดหวังมีคะแนนสูงกว่าการเรียนตามปกติ

สมพิศ ไชยเสนา^{๘๑} ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การอ่านการเขียนคำควบกล้ำ กลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT

ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้

๑) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำกลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โดยการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT มีประสิทธิภาพ ๘๖.๕๐/๘๘.๕๐ ซึ่งมีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ที่ตั้งไว้

๒) ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำกลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โดยการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT มีค่าเท่ากับ ๐.๗๓๒๖ แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ ๗๓.๐๐

๓) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ กลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โดยการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT โดยรวมและเป็นรายด้าน ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก คือ ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านสาระการเรียนรู้

โดยสรุป การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านการเขียนคำควบกล้ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการใช้ภาษา การอ่านและการเขียน และมีพฤติกรรมการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นต่อไป

^{๘๑} สมพิศ ไชยเสนา, ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การอ่านการเขียนคำควบกล้ำ กลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

เจริญ ฆาลาศาสตร์^{๘๒} ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การปลูกพืชผักสวนครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ผลการวิจัยพบว่า

๑) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การปลูกพืชผักสวนครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ มีประสิทธิภาพ ๘๖.๘๑/๘๕.๓๗ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

๒) ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT มีค่าเท่ากับ ๐.๖๘ แสดงว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT มีความรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ ๖๘

๓) ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT เรื่อง การปลูกพืชผักสวนครัว หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔) คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT เรื่อง การปลูกพืชผักสวนครัว มีคะแนนระดับความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๒ อยู่ในระดับมากที่สุด

๒.๗.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับสังคหวัตถุ ๔

อุไร จั๋งโล่ง^{๘๓} ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการทำงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการโรงพยาบาลศูนย์ภาคใต้

ผลการวิจัยพบว่า

หัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ ส่วนใหญ่ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการทำงาน โดยหัวหน้าหอผู้ป่วยใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในลักษณะของการแนะนำ/ให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้ใช้บริการ ให้กำลังใจเมื่อเพื่อนร่วมงานมีปัญหาในการทำงาน แลกเปลี่ยนความรู้/ประสบการณ์เพื่อพัฒนางาน สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ตรงประเด็นและเป็นกันเอง สนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานได้เต็ม

^{๘๒} เจริญ ฆาลาศาสตร์, การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การปลูกพืชผักสวนครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

^{๘๓} อุไร จั๋งโล่ง, การใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการทำงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการโรงพยาบาลศูนย์ภาคใต้, วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

ศักยภาพ เป็นตัวกลางในการประสานกับทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วย เคารพ ยกย่องใน ฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา และปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ส่วนพยาบาลประจำการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการทำงาน ในลักษณะของการแนะนำ/ให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้ใช้บริการ ให้กำลังใจเมื่อเพื่อน ร่วมงานมีปัญหาในการทำงาน แลกเปลี่ยนความรู้/ประสบการณ์เพื่อพัฒนางาน สื่อสารด้วยภาษาที่ เข้าใจง่าย ตรงประเด็นและเป็นกันเอง ปฏิบัติหน้าที่แทนเพื่อนร่วมงานเมื่อมีความจำเป็น/ฉุกเฉิน เป็น ตัวกลางในการประสานกับทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วย เคารพ ยกย่องในฐานะที่เป็น ผู้บังคับบัญชา ร่วมทุกข์ ร่วมสุขและจริงใจในการทำงานร่วมกัน

ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารทางการพยาบาลและพยาบาล ประจำการ ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้อื่น เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือ ความสามัคคี และสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรภายในหน่วยงานและผู้ใช้บริการ

พระใบฎีกาศราวุฒิ มหาลาโภ (หงษ์คำ)^{๘๔} ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตาม หลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

๑) พนักงานส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๒ มีอายุ ๓๑- ๔๐ ปี ๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๔ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๘ มี ประสบการณ์ในการทำงาน ๖-๑๐ ปี ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓ มีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๑- ๑๕,๐๐๐ บาท ๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๖

๒) พนักงานส่วนตำบลมีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลในเขตอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($X = ๓.๖๔$) เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า พนักงานส่วนตำบลมีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา และด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($X = ๓.๕๖, ๓.๖๙, ๓.๗๑, ๓.๖๐$ ตามลำดับ)

๓) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลในเขตอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า พนักงานส่วน ตำบลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการบริหาร ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ไม่ แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔) แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วน

^{๘๔} พระใบฎีกาศราวุฒิ มหาลาโภ (หงษ์คำ), การบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนสา ศาสตร์. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๖), บทคัดย่อ.

ตำบลในเขตอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ การปลูกจิตสำนึกในการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีความสุภาพอ่อนโยนให้เกียรติซึ่งกันและกันด้วยความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติเพื่อสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสงบสุข

๒.๗.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

ระเวียง ดอนศรีชา^{๘๕} ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ผลการวิจัยพบว่า

นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะมีคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และนักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ มีคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

กฤษณ์ พวงพันธ์^{๘๖} ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนบ้านตาอุด ตำบลตาอุด อำเภอชุมขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ.

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาได้แก่ กลยุทธ์เข้าห้องอบรมคุณธรรมจริยธรรมกลยุทธ์เยี่ยมบ้านนักเรียนและกลยุทธ์การเสริมแรงโดยการชมเชยมอบรางวัลและประชาสัมพันธ์การพัฒนางroupที่ ๑ โดยใช้กลยุทธ์เข้าห้องอบรมคุณธรรมจริยธรรมใช้กิจกรรมโดยครูเวรให้คณะกรรมการนักเรียนและกลุ่มเป้าหมายรายงานการดำเนินงานกลุ่มเป้าหมายแต่ละวันครูเวรสรุปและครูที่ปรึกษาครูประจำชากลุ่มเป้าหมายแต่ละชั้นดูแลความมีระเบียบของนักเรียนภายในชั้นเรียน กลยุทธ์อบรมคุณธรรมและจริยธรรมใช้กิจกรรมการนำเสนอเปรียบเทียบความสกปรกกับความสะอาดการใช้วัสดุอุปกรณ์การเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ที่จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดและนักเรียนส่วนใหญ่พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงมีนักเรียนบางส่วนยังไม่มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงจึงได้ทำการพัฒนางroupที่ ๒ โดยใช้กลยุทธ์การเยี่ยมบ้านและกลยุทธ์การเสริมแรงโดยการชมเชยมอบรางวัลและประชาสัมพันธ์ใช้กิจกรรมครูออกไปสนทนากับผู้ปกครองและได้เห็นสภาพจริงของครอบครัวที่เป็นจริง และกิจกรรมประกวดห้องเรียนและบริเวณรับผิดชอบสะอาดทำให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมจิตสาธารณะดีขึ้น

^{๘๕} ระเวียง ดอนศรีชา, การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

^{๘๖} กฤษณ์ พวงพันธ์, การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนบ้านตาอุด ตำบลตาอุด อำเภอชุมขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

โดยสรุป การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์การดำเนินกลยุทธ์เข้าห้อง
อบรมคุณธรรมจริยธรรมกลยุทธ์การเยี่ยมบ้านและกลยุทธ์การเสริมแรงโดยการชมเชย มอบรางวัล
และประชาสัมพันธ์สามารถพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควร
ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำกลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน
ต่อไป

ปิณพร ศรีปลั่ง^{๘๗} ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับ
นักศึกษาครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า

๑) กิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ที่ผู้วิจัยออกแบบโดยใช้วิธี
สอนแบบการคิดทางวิทยาศาสตร์ที่ดี ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน คือขั้นสร้างความเชื่อมโยง
(Connection) ขั้นการซักถามการเรียนรู้ (Questioning) ขั้นสะท้อนตนเอง (Selfreflecting) และขั้น
ซักถามเกี่ยวกับความจริงหรือความสามารถในการเชื่อถือได้ (Questioning the truth or
believability)

๒) ผลการใช้กิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะ พบว่า หลังการทดลองนักศึกษาคณะครุศาสตร์
มีคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น มากกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.001$)
โดยมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ๒๐.๑๖ คะแนน

๓) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ
สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามอยู่ในระดับมาก

อติมาน แสงคำ^{๘๘} ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมโดยใช้แนวคิดทางพระพุทธ
ศาสนาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนนาคนาคประสิทธิ์
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนการ
ทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และภายหลังกลุ่มทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนน
พฤติกรรมจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และระยะติดตามผล
หลังการทดลอง ๑ สัปดาห์ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองยังคงมีพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้งในภาพรวม
และในรายด้านทั้งสองด้านสูงกว่าการทดลอง

^{๘๗} ปิณพร ศรีปลั่ง, การพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. ๒๕๕๙), บทคัดย่อ.

^{๘๘} อติมาน แสงคำ, ผลการจัดกิจกรรมโดยใช้แนวคิดทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจิต
สาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนนาคนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม,
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร ๒๕๕๕)

จิตรฐิกานต์ สบายจิตร^{๘๘} ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ผลการวิจัยพบว่า

๑) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน จากการสัมภาษณ์ครูผู้เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมแสดงออกด้านจิตสาธารณะของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ยังมีปัญหาและความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาคุณลักษณะด้านการมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น ที่เป็นพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ในด้านการช่วยเหลือผู้อื่น และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน และสังคม โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมในบริบทที่หลากหลายและเหมาะสม ผ่านกระบวนการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสนับสนุน ในการจัดทำร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะที่พึงประสงค์ ซึ่งผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ คือ ๑) หลักการของรูปแบบ ๒) วัตถุประสงค์ ๓) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๔) บทบาทของครู บทบาทของนักเรียน ๕) การวัดและประเมินผล ซึ่งด้านองค์ประกอบกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบจะประกอบด้วย ๕ ขั้นตอน ได้แก่ ๑) การสร้างความตระหนักรู้ในตนเอง ๒) การเสริมสร้างอัตมโนทัศน์ผู้เรียน ๓) การกำหนดเป้าหมายและโน้มนำพฤติกรรมที่ต้องการ ๔) การกำกับและแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และ ๕) การสะท้อนผลและปรับปรุงการปฏิบัติ

๒) ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ พบว่า นักเรียนมีความใส่ใจในการปฏิบัติกิจกรรมตามรูปแบบอยู่ในระดับมาก มีพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะผ่านการเขียนรายงานตนเอง ที่แสดงถึงพฤติกรรมการปฏิบัติด้านจิตสาธารณะที่ชัดเจนและสม่ำเสมอ ผลการประเมินจิตสาธารณะของผู้เรียนโดยผู้สอนภายหลังการใช้รูปแบบ พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะโดยรวมในระดับสูง รวมทั้งผลการสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพ และความเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรมตามการรับรู้ของครู พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลได้ ส่วนผลการสะท้อนความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติกิจกรรมตามรูปแบบ พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบมีความเหมาะสม สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้นได้ในระดับมาก

๓) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะด้านการช่วยเหลือผู้อื่น และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม หลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

^{๘๘} จิตรฐิกานต์ สบายจิตร, การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาานวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

๒.๘ กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

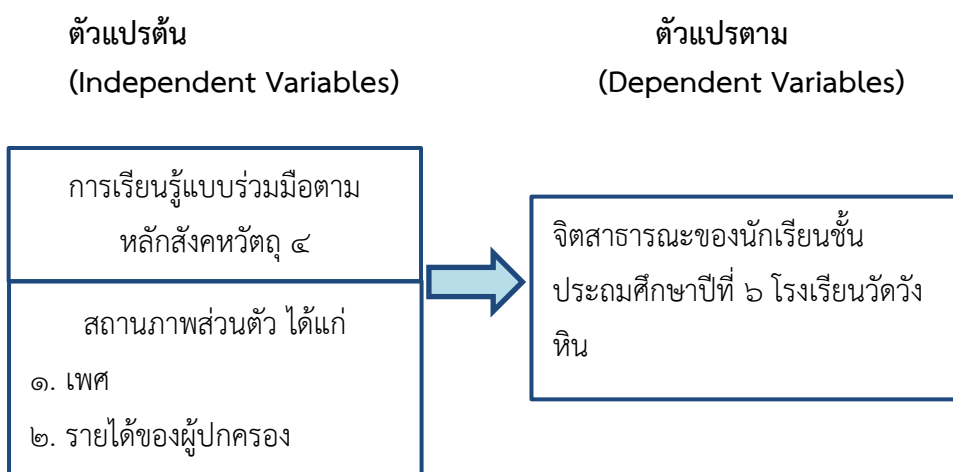
ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

- การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔
- ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียน จำแนก ดังนี้
 - เพศ
 - ฐานะทางเศรษฐกิจ

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

- จิตสาธารณะของนักเรียน จำแนก ดังนี้
 - ตัวชี้วัดที่ ๑ การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน
 - ตัวชี้วัดที่ ๒ การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๒.๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน” ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัย โดยมีลำดับขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการศึกษาวิจัย
- ๓.๒ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการศึกษาวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน” เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย One Group Pretest – Posttest Design โดยมีรูปแบบในการวิจัยดังนี้

T๑

X

T๒

สัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบการวิจัย

T๑ หมายถึง การทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔

X หมายถึง การจัดการอบรมโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔

T๒ หมายถึง การทดสอบหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔

๓.๒ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๓๓ คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือประชากรทั้งหมด ซึ่งได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๓๓ คน

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการทดลอง ๒ ประเภท ประกอบด้วย

๑) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดจิตสาธารณะ เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์แบบเลือกตอบ ๕ ตัวเลือก การให้คะแนนมีตั้งแต่ ๑-๕ คะแนน โดยปรับปรุงข้อคำถามมาจากแบบวัดจิตสาธารณะของ ศศิธร รอดย้อย^{๙๐} เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทกับจังหวัดชลบุรี แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจเพื่อหาค่าความสอดคล้องอีกครั้ง แล้วจึงนำไปใช้ในการทดลองกับนักเรียน

๒) เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน คือ กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ใช้เวลาในการทดลอง ๘ ครั้ง ครั้งละ ๑๒๐ นาที

๓.๓.๑ แบบวัดจิตสาธารณะ

ใช้ทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๓๓ คน เกี่ยวกับพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ ก่อนและหลัง การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ทำแบบทดสอบได้แก่ เพศ รายได้ของผู้ปกครอง

ตอนที่ ๒ เป็นแบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งมีรายละเอียด ตามตารางที่ ๓.๑ ดังนี้

ตารางที่ ๓.๑ แสดงรายละเอียดของแบบวัดจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ	จำนวนข้อ	ตรงกับข้อคำถามที่
ตัวชี้วัดที่ ๑.ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	๒๑	๑ - ๒๑
ตัวชี้วัดที่ ๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	๒๑	๒๒ - ๔๒
รวม	๔๒	

^{๙๐} ศศิธร รอดย้อย, การพัฒนาแบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ จังหวัดชัยนาท, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการวิจัยและการประเมินทางการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๘), หน้า ๑๒๕ - ๑๕๐.

๓.๓.๒ กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ประกอบด้วย ๘ กิจกรรม ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการทดลองกิจกรรมสัปดาห์ละ ๒ กิจกรรม กิจกรรมละ ๒ ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น ๑๖ ชั่วโมง ๔ สัปดาห์ แผนการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบด้วย

๑) แผนเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการปฐมนิเทศเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ และแจกแบบวัดจิตสาธารณะก่อนการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

๒) กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ประกอบด้วย ๖ กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ ๑ เรื่อง ทิมเดียวกัน

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ ๒ เรื่อง ความเสียสละ (ทาน)

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ ๓ เรื่อง พุดติมีค่า (ปิยวาจา)

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ ๔ เรื่อง โรงเรียนสวยด้วยตัวเรา (อรรถจริยา)

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ ๕ เรื่อง หัวใจอาสา (สมานัตตตา)

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ ๖ เรื่อง รู้ใช้ รู้รักษา (สังคหวัตถุ ๔)

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ ๗ เรื่อง คนดีของสังคม

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ ๘ เรื่อง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแต่ละกิจกรรมประกอบด้วย

(๑) ชื่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

(๒) กำหนดเวลา เป็นการระบุเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

(๓) สารสำคัญ เป็นการระบุเนื้อหาสำคัญของหลักสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อรรถจริยา สมานัตตตา แต่ละข้อ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

(๔) จุดประสงค์ เป็นการระบุถึงสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน

(๕) กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือทั้ง ๘ กิจกรรมประกอบด้วย การบรรยาย การสาธิต การแบ่งกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ การใช้สื่อเทคโนโลยี เช่น สื่อ นิทาน เป็นต้น

(๖) สื่อการเรียนรู้แบบร่วมมือ ระบุสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เช่น เครื่อง LCD สื่อ DVD สื่อ Power Point สถานการณ์ปัญหา ฯลฯ

(๗) วิธีวัดผลและประเมินผล ระบุถึงวิธีการวัดผลและประเมินผล ได้แก่ วิธีการวัดด้วยเครื่องมือ และเกณฑ์การวัด เพื่อตรวจสอบนักเรียนว่าเกิดการเรียนรู้ในกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตรงตามจุดประสงค์

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๓.๔.๑. ขั้นตอนเตรียมการและเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยได้ขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้อำนวยการหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวังหิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ อนุญาตให้ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ และแจกแบบวัดจิตสาธารณะ แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๓.๔.๒. ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกัน กลุ่มละ ๕- ๖ คน เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด ๘ ครั้ง

๓.๔.๓ ขั้นตอนการเก็บข้อมูลหลังก่อนทดลอง

เมื่อดำเนินการทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ทดสอบหลังการทดลอง (Post-test) โดยใช้แบบวัดจิตสาธารณะฉบับเดียวกันกับที่ใช้วัดก่อนการทดลอง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบและอภิปรายผลต่อไป

๓.๕ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ผู้วิจัยได้นำคำตอบที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบวัดจิตสาธารณะ มาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน ลงรหัส บันทึกคำตอบในคอมพิวเตอร์ และนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๑) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ได้แก่ เพศ และรายได้ของผู้ปกครอง โดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

๒) วิเคราะห์ข้อมูลระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี โดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติการให้คะแนนของแบบวัดจิตสาธารณะ (T-norms) เพื่อหาระดับของจิตสาธารณะ

๓) วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม ด้วยการทดสอบกลุ่มเดียวกัน ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสัณทฤษฎี ๔ โดยใช้สถิติ Paired samples t-test ค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต หรือ มัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๓) สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน วิเคราะห์โดยใช้ค่า t-test

๓.๗ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อความหมายตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	หมายถึง	จำนวนกลุ่มคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	หมายถึง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ๒ ตัวแปร
sig	หมายถึง	ระดับนัยสำคัญของการทดสอบ
F	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า ๒ ตัวแปร
SS	หมายถึง	ค่าผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัว ยกกำลังสอง
DF	หมายถึง	ระดับขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
MS	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนยกกำลังสอง
T-norms	หมายถึง	เกณฑ์ปกติของแบบวัดจิตสาธารณะ

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี” เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) โดยใช้รูปแบบการทดสอบก่อน (Pre-test) และหลัง (Post-test) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อศึกษาระดับจิตสาธารณะของนักเรียนหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ และเพื่อเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี จำนวน ๓๓ คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๔.๑.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

๔.๑.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔

๔.๑.๓ การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี

๔.๑.๔ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

๔.๑.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ดังตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและค่าร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

(n = ๓๓)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๖	๔๘.๔๘
หญิง	๑๗	๕๑.๕๒
รวม	๓๓	๑๐๐.๐๐
รายได้ของผู้ปกครอง		
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๙	๒๗.๒๗
๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐	๓๐.๓๐
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๙	๒๗.๒๗
๑๕,๐๐๑ - บาท ขึ้นไป	๕	๑๕.๑๕
รวม	๓๓	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ทั้งหมด ๓๓ คน จำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๕๒ และรองลงมาคือ เพศชาย จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๔๘ จำแนกตามรายได้ของผู้ปกครอง ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๓๐ รองลงมาคือมีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท และมีได้ระหว่าง ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๒๗ และน้อยที่สุดคือ ๑๕,๐๐๑ - บาท ขึ้นไป จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๑๕ ตามลำดับ

๔.๑.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับระดับจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔

การวิจัย เรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี” ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลโดยการนำแบบวัดจิตสาธารณะของนักเรียนมาตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อ โดยให้คะแนนตั้งแต่ ๑ – ๕ คะแนน ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ข้างต้นตามคู่มือของแบบวัดจิตสาธารณะในภาคผนวกในท้ายเล่มนี้ แล้วหาผลรวมของคะแนน วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) นำคะแนนที่ได้ไปเปรียบเทียบกับตารางเกณฑ์ปกติเพื่อแปลระดับจิตสาธารณะ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาระดับจิตสาธารณะดังต่อไปนี้

ตั้งแต่ T๖๕ ขึ้นไป	แปลว่า มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับสูงมาก
ตั้งแต่ T๕๕ – T๖๔	แปลว่า มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับสูง
ตั้งแต่ T๔๕ – T๕๔	แปลว่า มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง
ตั้งแต่ T๓๕ – T๔๔	แปลว่า มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับต่ำ
เท่ากับหรือต่ำกว่า T๓๔	แปลว่า มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับต่ำมาก

การนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ ๑ เพื่อศึกษาระดับจิตสาธารณะก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี รายละเอียดปรากฏ ดังตารางที่ ๔.๒

ตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ (ภาพรวม)

(n = ๓๓)

การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัด	ระดับจิตสาธารณะ			
	$\bar{x}$	S.D.	T-norms	แปลผล
ตัวชี้วัดที่ ๑ การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน (ข้อ ๑ - ๒๑)	๕๘.๘๘	๑๐.๔๒	๔๓	ต่ำ
ตัวชี้วัดที่ ๒ การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม (ข้อ ๒๒ - ๔๒)	๕๘.๒๑	๑๐.๖๐	๔๖	ปานกลาง
รวม (ข้อ ๑ - ๔๒)	๑๑๗.๐๙	๑๘.๘๐	๔๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ มีคะแนนเฉลี่ยตามตัวชี้วัดที่ ๑ ที่ ๕๘.๘๘ มีคะแนนดิบเฉลี่ยตามตัวชี้วัด ๒ ที่ ๕๘.๒๑ มีคะแนนดิบเฉลี่ยรวมทั้งฉบับ ๑๑๗.๐๙ และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑๐.๔๒, ๑๐.๖๐ และ ๑๘.๘๐ ตามลำดับ

เมื่อนำค่าเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่ ๑ ค่าเฉลี่ยตัวชี้วัดที่ ๒ และค่าเฉลี่ยรวมทั้งฉบับ ไปเทียบกับเกณฑ์ปกติของแบบวัดจิตสาธารณะ (T-norms) พบว่า ตัวชี้วัดที่ ๑ คะแนนจะตรงกับคะแนนมาตรฐานที่ปกติ ๔๓ หรือ $T_{๔๓}$ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์การพิจารณาระดับจิตสาธารณะ ตั้งแต่ $T_{๓๕} - T_{๔๔}$ แสดงว่าคะแนนจิตสาธารณะก่อนการทดลองในตัวชี้วัดที่ ๑ **อยู่ในระดับต่ำ**

ส่วนตัวชี้วัดที่ ๒ คะแนนจะตรงกับคะแนนมาตรฐานที่ปกติ ๔๖ หรือ $T_{๔๖}$ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์การพิจารณาระดับจิตสาธารณะ ตั้งแต่ ตั้งแต่ $T_{๔๕} - T_{๔๔}$ แสดงว่าคะแนนจิตสาธารณะก่อนการทดลองในตัวชี้วัดที่ ๒ **อยู่ในระดับปานกลาง**

และคะแนนค่าเฉลี่ยรวมทั้งฉบับ คะแนนจะตรงกับคะแนนมาตรฐานที่ปกติ ๔๕ หรือ $T_{๔๕}$ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์การพิจารณาระดับจิตสาธารณะ ตั้งแต่ ตั้งแต่ $T_{๔๕} - T_{๔๔}$ แสดงว่าคะแนนจิตสาธารณะก่อนการทดลองรวมทั้งฉบับ **อยู่ในระดับปานกลาง**

วัตถุประสงค์ที่ ๒ เพื่อศึกษาระดับจิตสาธารณะหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี รายละเอียดปรากฏ ดังตารางที่ ๔.๔

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี หลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ (ภาพรวม)

(n = ๓๓)

การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัด	ระดับจิตสาธารณะ			
	$\bar{x}$	S.D.	T-norms	แปลผล
ตัวชี้วัดที่ ๑ การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน (ข้อ ๑ - ๒๑)	๖๙.๑๘	๘.๑๒	๕๗	สูง
ตัวชี้วัดที่ ๒ การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม (ข้อ ๒๒ - ๔๒)	๘๓.๗๖	๙.๙๒	๖๙	สูงมาก
รวม (ข้อ ๑ - ๔๒)	๑๕๒.๙๔	๑๕.๒๙	๖๕	สูงมาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ หลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ มีคะแนนเฉลี่ยตามตัวชี้วัดที่ ๑ ที่ ๖๙.๑๘ มีคะแนนดิบเฉลี่ยตามตัวชี้วัด ๒ ที่ ๘๓.๗๖ มีคะแนนดิบเฉลี่ยรวมทั้งฉบับ ที่ ๑๕๒.๙๔ และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๘.๑๒, ๙.๙๒ และ ๑๕.๒๙ ตามลำดับ

เมื่อนำค่าเฉลี่ยของตัวชี้วัดที่ ๑ ค่าเฉลี่ยตัวชี้วัดที่ ๒ และค่าเฉลี่ยรวมทั้งฉบับ ไปเทียบกับเกณฑ์ปกติของแบบวัดจิตสาธารณะ (T-norms) พบว่า ตัวชี้วัดที่ ๑ คะแนนจะตรงกับคะแนนมาตรฐานที่ปกติ ๕๗ หรือ $T_{๕๗}$ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์การพิจารณาระดับจิตสาธารณะ ตั้งแต่ $T_{๕๕} - T_{๖๔}$ แสดงว่าคะแนนจิตสาธารณะหลังการทดลองในตัวชี้วัดที่ ๑ **อยู่ในระดับสูง**

ส่วนตัวชี้วัดที่ ๒ คะแนนจะตรงกับคะแนนมาตรฐานที่ปกติ ๖๙ หรือ $T_{๖๙}$ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์การพิจารณาระดับจิตสาธารณะ ตั้งแต่ $T_{๖๕}$ ขึ้นไป แสดงว่าคะแนนจิตสาธารณะหลังการทดลองในตัวชี้วัดที่ ๒ **อยู่ในระดับสูงมาก**

และคะแนนค่าเฉลี่ยรวมทั้งฉบับ คะแนนจะตรงกับคะแนนมาตรฐานที่ปกติ ๖๕ หรือ $T_{๖๕}$ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์การพิจารณาระดับจิตสาธารณะ ตั้งแต่ $T_{๖๕}$ ขึ้นไป แสดงว่าคะแนนจิตสาธารณะหลังการทดลองรวมทั้งฉบับ **อยู่ในระดับสูงมาก**

วัตถุประสงค์ที่ ๓ เพื่อเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี รายละเอียดปรากฏ ดังตารางที่ ๔.๕ ตารางที่ ๔.๖ และตารางที่ ๔.๗

ตารางที่ ๔.๔ แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ (ตัวชี้วัดที่ ๑)

(n = ๓๓)

จิตสาธารณะ	การทดลอง	ระดับจิตสาธารณะ			
		$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ตัวชี้วัดที่ ๑	ก่อนร่วมกิจกรรม	๕๘.๘๘	๑๐.๔๒	-๔.๖๗๐	.๐๐๐**
	หลังร่วมกิจกรรม	๖๙.๑๘	๘.๑๒		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ผลการทดลองหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามตัวชี้วัดที่ ๑ ($\bar{x}$ = ๖๙.๑๘, S.D. = ๘.๑๒) มีระดับจิตสาธารณะสูงขึ้น แตกต่าง จากการทดลองก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ($\bar{x}$ = ๕๘.๘๘, S.D. = ๑๐.๔๒) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๕ แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ (ตัวชี้วัดที่ ๒)

(n = ๓๓)

จิตสาธารณะ	การทดลอง	ระดับจิตสาธารณะ			
		$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ตัวชี้วัดที่ ๒	ก่อนร่วมกิจกรรม	๕๘.๒๑	๑๐.๖๐	-๑๐.๕๐๔	.๐๐๐**
	หลังร่วมกิจกรรม	๘๓.๗๖	๙.๙๒		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ผลการทดลองหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามตัวชี้วัดที่ ๒ ($\bar{x}$ = ๘๓.๗๖, S.D. = ๙.๙๒) มีระดับจิตสาธารณะสูงขึ้น แตกต่าง จากการทดลองก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ($\bar{x}$ = ๕๘.๒๑, S.D. = ๑๐.๖๐) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๖ แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ (ทั้งฉบับ)

(n = ๓๓)

จิตสาธารณะ	การทดลอง	ระดับจิตสาธารณะ			
		$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
รวม	ก่อนร่วมกิจกรรม	๑๑๗.๐๙	๑๘.๘๐	-๘.๗๘๑	.๐๐๐**
	หลังร่วมกิจกรรม	๑๕๒.๙๔	๑๕.๒๙		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ผลการทดลองหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ($\bar{x}$ = ๑๕๒.๙๔, S.D. = ๑๕.๒๙) มีระดับจิตสาธารณะสูงขึ้น แตกต่าง จากการทดลองก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ($\bar{x}$ = ๑๑๗.๐๙, S.D. = ๑๘.๘๐) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔.๑.๓ การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะ ผู้วิจัยขอนำเสนอตามสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ ๑ นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ มีระดับจิตสาธารณะ หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง

ตารางที่ ๔.๗ แสดงการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม โดยการทดสอบด้วยสถิติทดสอบที (t-test)

(n = ๓๓)

จิตสาธารณะ	การทดลอง	ระดับจิตสาธารณะ					
		$\bar{x}$	S.D.	T-norms	แปลผล	t	Sig.
ตัวชี้วัดที่ ๑	ก่อนร่วมกิจกรรม	๕๘.๘๘	๑๐.๔๒	๔๓	ต่ำ	-๔.๖๗๐	.๐๐๐**
	หลังร่วมกิจกรรม	๖๙.๑๘	๘.๑๒	๕๗	สูง		
ตัวชี้วัดที่ ๒	ก่อนร่วมกิจกรรม	๕๘.๒๑	๑๐.๖๐	๔๖	ปานกลาง	-๑๐.๕๐๔	.๐๐๐**
	หลังร่วมกิจกรรม	๘๓.๗๖	๙.๙๒	๖๙	สูงมาก		
รวม	ก่อนร่วมกิจกรรม	๑๑๗.๐๙	๑๘.๘๐	๔๕	ปานกลาง	-๘.๗๘๑	.๐๐๐**
	หลังร่วมกิจกรรม	๑๕๒.๙๔	๑๕.๒๙	๖๕	สูงมาก		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี หลังทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับจิตสาธารณะจากการทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ภาพรวมและตามตัวชี้วัด ระดับจิตสาธารณะหลังทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๒ นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกัน หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แล้วมีระดับจิตสาธารณะ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ แสดงการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม โดยทดสอบด้วยสถิติทดสอบที (t-test) จำแนกตาม เพศ

(n = ๓๓)

จิตสาธารณะ	การทดลอง	เพศ	$\bar{x}$	S.D.	t	sig.
ตัวชี้วัดที่ ๑	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	ชาย	๖๑.๕๐	๘.๖๐	๑.๔๒๔	๐.๑๖๔
		หญิง	๕๖.๔๑	๑๑.๕๙		
	หลังเข้าร่วมกิจกรรม	ชาย	๖๙.๘๑	๖.๖๔	๐.๔๒๗	๐.๖๗๒
		หญิง	๖๘.๕๙	๙.๔๘		
ตัวชี้วัดที่ ๒	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	ชาย	๕๙.๕๐	๙.๒๒	๐.๖๗๑	๐.๕๐๗
		หญิง	๕๗.๐๐	๑๑.๙๑		
	หลังเข้าร่วมกิจกรรม	ชาย	๘๖.๑๙	๓.๙๔	๑.๓๘๔	๐.๑๗๖
		หญิง	๘๑.๔๗	๑๓.๐๘		
รวม	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	ชาย	๑๒๑.๐๐	๑๔.๓๖	๑.๑๖๕	๐.๒๕๓
		หญิง	๑๑๓.๔๑	๒๒.๐๐		
	หลังเข้าร่วมกิจกรรม	ชาย	๑๕๖.๐๐	๗.๑๓	๑.๑๒๐	๐.๒๗๑
		หญิง	๑๕๐.๐๖	๒๐.๐๕		

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี หลังทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ ที่ต่างกัน ภาพรวมและตามตัวชี้วัด มีระดับจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับมากกว่า ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกัน หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แล้วมีระดับจิตสาธารณะ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๙ แสดงการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม โดยการทดสอบด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) จำแนกตาม รายได้ของผู้ปกครอง

(n = ๓๓)

จิตสาธารณะ	แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	sig.
ตัวชี้วัดที่ ๑	ระหว่างกลุ่ม	๒๓๓.๓๒๖	๓	๗๗.๗๗๕	.๖๙๖	.๕๖๒
	ภายในกลุ่ม	๓๒๔๐.๑๘๙	๒๙	๑๑๑.๗๓๑		
	รวม	๓๔๗๓.๕๑๕	๓๒			
ตัวชี้วัดที่ ๒	ระหว่างกลุ่ม	๒๘๒.๗๑๕	๓	๙๔.๒๓๘	.๘๒๕	.๔๙๑
	ภายในกลุ่ม	๓๓๑๒.๘๐๐	๒๙	๑๑๔.๒๓๔		
	รวม	๓๕๙๕.๕๑๕	๓๒			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒๓๐.๕๓๘	๓	๗๖.๘๔๖	.๒๐๑	.๘๙๕
	ภายในกลุ่ม	๑๑๐๘๐.๑๘๙	๒๙	๓๘๒.๐๗๕		
	รวม	๑๑๓๑๐.๗๒๗	๓๒			

จากตารางที่ ๔.๙ ผลการวิเคราะห์ระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม รายได้ของผู้ปกครอง ด้วยวิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) พบว่า ระดับจิตสาธารณะของนักเรียน ภาพรวมและตามตัวชี้วัด ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับมากกว่า ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง หลังเข้าร่วมกิจกรรม โดยการทดสอบด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) จำแนกตามรายได้ของผู้ปกครอง

(n = ๓๓)

จิตสาธารณะ	แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	sig.
ตัวชี้วัดที่ ๑	ระหว่างกลุ่ม	๕๑.๖๕๔	๓	๑๗.๒๑๘	.๒๔๒	.๘๖๖
	ภายในกลุ่ม	๒๐๕๙.๒๕๖	๒๙	๗๑.๐๐๙		
	รวม	๒๑๑๐.๙๐๙	๓๒			
ตัวชี้วัดที่ ๒	ระหว่างกลุ่ม	๒๗๗.๗๔๙	๓	๙๒.๕๘๓	.๙๓๔	.๔๓๗
	ภายในกลุ่ม	๒๘๗๔.๓๑๑	๒๙	๙๙.๑๑๔		
	รวม	๓๑๕๒.๐๖๑	๓๒			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๕๓๔.๖๒๓	๓	๑๗๘.๒๐๘	.๗๔๓	.๕๓๕
	ภายในกลุ่ม	๖๙๕๑.๒๕๖	๒๙	๒๓๙.๖๙๘		
	รวม	๗๔๘๕.๘๗๙	๓๒			

จากตารางที่ ๔.๑๐ ผลการวิเคราะห์ระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี หลังทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม รายได้ของผู้ปกครอง ด้วยวิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) พบว่า ระดับจิตสาธารณะของนักเรียน ภาพรวมและตามตัวชี้วัด ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับมากกว่า ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามสมมุติฐาน ที่ ๑ – ๓

(n=๓๓)

สมมุติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ร่วมกิจกรรม	t-test F-test	ค่าระดับ นัยสำคัญ	ผลการทดสอบ สมมุติฐาน	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑	การเรียนรู้แบบ ร่วมมือตาม หลักสังคัตถ์ ๔	ระดับจิต สาธารณะ	ก่อนทำกิจกรรม	-๘.๗๘๑	.๐๐๐**	✓	-
			หลังทำกิจกรรม				
๒	เพศ	ระดับจิต สาธารณะ	ก่อนทำกิจกรรม	๑.๑๖๕	๐.๒๕๓	✓	-
			หลังทำกิจกรรม	๑.๑๒๐	๐.๒๗๑	✓	-
๓	รายได้ของ ผู้ปกครอง	ระดับจิต สาธารณะ	ก่อนทำกิจกรรม	.๒๐๑	.๘๙๕	✓	-
			หลังทำกิจกรรม	.๗๔๓	.๕๓๕	✓	-

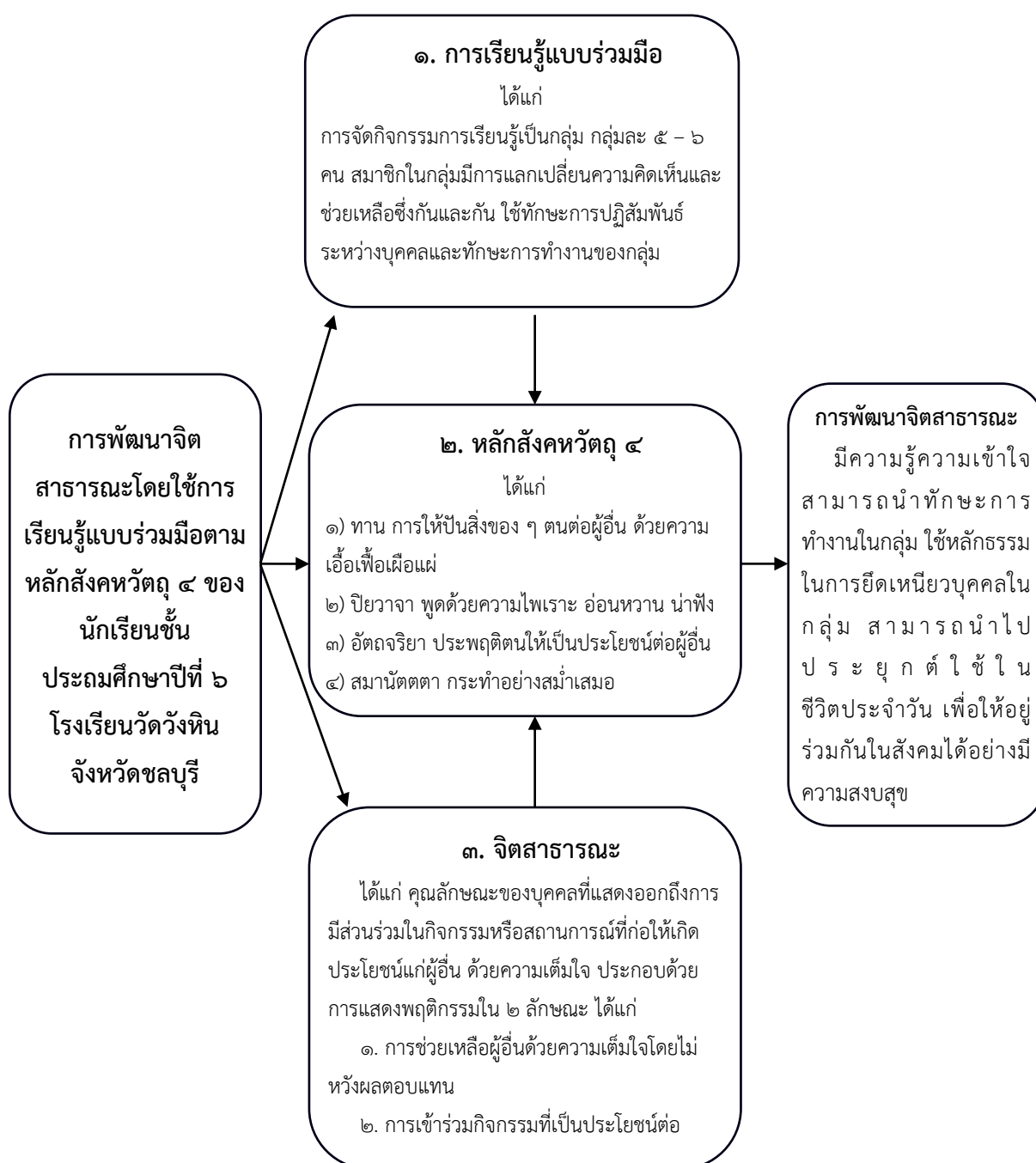
จากตารางที่ ๔.๑๑ สรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังทำกิจกรรม จำแนกตาม ระดับจิตสาธารณะก่อนและหลังทำการทดลอง มีระดับจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น อย่างแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังทำกิจกรรม จำแนกตาม เพศ มีระดับจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังทำกิจกรรม จำแนกตาม รายได้ของผู้ปกครอง มีระดับจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

๔.๑.๔ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี” ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้จากการวิจัย รายละเอียดปรากฏดังแผนภาพที่ ๔.๑

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ จากการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี มีดังนี้

๑) การเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม กลุ่มละ ๕ – ๖ คน สมาชิกในกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานของกลุ่ม

๒) หลักสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ๑) ทาน การให้ปันสิ่งของ ๆ ตนต่อผู้อื่น ด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ๒) ปิยวาจา พูดด้วยความไพเราะ อ่อนหวาน น่ารัก ๓) อัตถจริยา ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ๔) สมานัตตตา กระทำอย่างสม่ำเสมอ

๓) จิตสาธารณะ ได้แก่ คุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ ประกอบด้วยการแสดงพฤติกรรมใน ๒ ลักษณะ ได้แก่ ๑. การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ๒. การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำทักษะที่ได้จากการเรียนรู้แบบร่วมมือ ไปใช้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีทักษะการทำงานของกลุ่ม และใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ ในการยึดเหนี่ยวบุคคลในกลุ่ม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดจิตสาธารณะ และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี” มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ (๒) เพื่อศึกษาระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ และ (๓) เพื่อเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ลักษณะการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) ทดสอบก่อน (Pre-test) และหลัง (Post-test) การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ และใช้แบบทดสอบเก็บรวบรวมข้อมูลจาก นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๓๓ คน โดยศึกษาปัจจัยทางด้านตัวแปรทั้ง ๓ ด้าน ตามตัวชี้วัดของจิตสาธารณะ ประกอบด้วย (๑) การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน (๒) การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม และ (๓) ภาพรวมจิตสาธารณะของทั้งสองตัวชี้วัด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (Paired samples t-test) ค่าเอฟ (F-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี สามารถสรุปผลการวิจัยตามลำดับ ได้ดังนี้

๕.๑.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง และรายได้ของผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ เฉลี่ยเดือนละ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท ตามลำดับ

๕.๑.๒ การวิเคราะห์ระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี

ผลการวิเคราะห์ระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี พบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ คะแนนค่าเฉลี่ยภาพรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านตามตัวชี้วัด พบว่า นักเรียนมีระดับจิตสาธารณะ ตามตัวชี้ที่ ๒ คือ ด้านการการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม อยู่ในระดับ ปานกลาง มากกว่าตัวชี้วัดที่ ๑ คือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน อยู่ในระดับ ต่ำ ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี พบว่า หลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ คะแนนค่าเฉลี่ยภาพรวม อยู่ในระดับ สูงมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านตามตัวชี้วัด พบว่า นักเรียนมีระดับจิตสาธารณะ ตามตัวชี้ที่ ๒ คือ ด้านการการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม อยู่ในระดับ สูงมาก มากกว่าตัวชี้วัดที่ ๑ คือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน อยู่ในระดับ สูง ตามลำดับ

๕.๑.๓ การเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบระดับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี หลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล นำเสนอตามสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ มีคะแนนจิตสาธารณะ หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง

ผลการทดลอง พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี มีระดับจิตสาธารณะ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกัน หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แล้วมีจิตสาธารณะ ไม่แตกต่างกัน

ผลการทดลอง พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ที่มีเพศ แตกต่างกัน หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ มีระดับจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่อยู่ที่ระดับมากกว่า ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกัน หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แล้วมีจิตสาธารณะ ไม่แตกต่างกัน

ผลการทดลอง พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ที่มีรายได้ผู้ปกครอง แตกต่างกัน หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ มีระดับจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่อยู่ที่ระดับมากกว่า ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี หลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ พบว่า ภาพรวมของระดับจิตสาธารณะ อยู่ในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดตามตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่ ๑ นักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับสูง และตัวชี้วัดที่ ๒ นักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับสูงมาก แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยใช้ **ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ** ของจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson) และประยุกต์ใช้ผสมผสานกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ **หลักสังคหวัตถุ ๔** มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น กระบวนการกลุ่ม การปฏิบัติจากเหตุการณ์จริง การศึกษากรณีตัวอย่าง และการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคกิจกรรมดังนี้ กิจกรรมที่ ๑,๒ ใช้กระบวนการกลุ่ม กิจกรรมที่ ๓,๔,๕ การปฏิบัติจากเหตุการณ์จริง (การสำรวจสถานที่ สิ่งของที่เป็นของส่วนรวมในโรงเรียน) กิจกรรมที่ ๖ การใช้สถานการณ์จำลอง กิจกรรมที่ ๗ กรณีตัวอย่างจากเหตุการณ์จริง กิจกรรมที่ ๘ การอภิปราย และแสดงความคิดเห็น ส่งผลให้นักเรียนเกิดการปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมด้านการมีจิตสาธารณะเพิ่มสูงขึ้น ครอบคลุมองค์ประกอบของจิตสาธารณะทั้ง ๒ ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวข้างต้นไม่ว่าจะเป็น กระบวนการกลุ่ม การปฏิบัติจากเหตุการณ์จริง การศึกษากรณีตัวอย่าง และการใช้สถานการณ์จำลอง ล้วนทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักในสิ่งที่ตนทำ ผ่านการแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น เกิดการวิเคราะห้ สังเคราะห์ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาสภาพจริงจากกรณีศึกษา ซึ่งน่าจะส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากตัวแบบ โดยการเปรียบเทียบตัวตนกับตัวแบบเพื่อนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ส่วนกระบวนการกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดความมั่นใจมากขึ้นในการปรับเปลี่ยนตนให้เหมาะสมกับบริบท ซึ่งสอดคล้องกับ **ทฤษฎีงานพัฒนาการ**^{๙๑} (Developmental Task) ของศาสตราจารย์โรเบิร์ต ฮาวิกเฮิร์ส นักจิตวิทยาผู้ริเริ่มความคิดเกี่ยวกับงานพัฒนาการซึ่งทุกคนจะต้องทำในแต่ละวัยของชีวิต โดยมีทัศนะว่า งานพัฒนาการของแต่ละวัย มีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นรากฐานของการเรียนรู้งานพัฒนาขั้นต่อไป โรเบิร์ต ฮาวิกเฮิร์ส เชื่อว่าการพัฒนาการของมนุษย์ไม่ได้ขึ้นกับปัจจัยทางสรีระหรือชีวะแต่เพียงอย่างเดียว สังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคลมีอิทธิพลในการพัฒนาการของบุคคลด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นได้จากระดับคะแนนหลังจากการจัดกิจกรรม **เพศและรายได้ของผู้ปกครอง** ไม่ได้มีผลกับระดับจิตสาธารณะแต่อย่างใด ที่เป็นเช่นนั้นอาจจะเป็นเพราะว่านักเรียนจะกล้าแสดงออกมากขึ้นเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับ **สุรางค์ ไคว์ตระกูล**^{๙๒} ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า เด็กวัยประถมศึกษาเป็นวัยที่เริ่มที่จะใช้เวลาส่วนมากอยู่กับเพื่อน และเริ่มเรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือ รู้จักให้และรับ เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ จากเพื่อน

^{๙๑} สุรางค์ ไคว์ตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๙๐-๙๒.

^{๙๒} สุรางค์ ไคว์ตระกูล, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๘๕-๘๖.

เพื่อนเป็นผู้ที่ให้แรงเสริม ขณะเดียวกันจะเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมให้คำติชม ดังนั้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนจึงสำคัญมาก **นอกจากนี้ผู้วิจัย** ยังสังเกตพบว่า หลังจากการเข้าร่วม **กิจกรรมที่ ๑ ทีมเดียวกัน** นักเรียนชายและนักเรียนหญิงจะมีกลุ่มเป็นของตัวเอง นักเรียนที่แบ่งกลุ่มกันลงตัวตามที่เคยมีความสนิทสนมกันมาก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มนั้นผลงานจะออกมาดี ได้รับความร่วมมือดีจากกลุ่ม หรือทีมนั้น ๆ ส่วนกลุ่มที่ไม่เคยมีความสนิทสนมกันมาก่อนผลจะตรงข้ามกัน คืองานจะออกมาไม่ดี ไม่ได้รับความร่วมมือใด ๆ จะเพื่อน ๆ ในกลุ่มนั้น ๆ **กิจกรรมที่ ๒** ความเสียสละความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (ทาน) กลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มที่ดีส่วนมากจะเป็นกลุ่มที่มีนักเรียนหญิงอยู่ในกลุ่มนั้น ๆ มาก เพราะนักเรียนหญิงจะมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันสิ่งของ เห็นอกเห็นใจผู้อื่นมากกว่านักเรียนชาย **กิจกรรมที่ ๓** พุดติมีค่า (ปิยวาจา) กลุ่มของนักเรียนทุกกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมจะพูดชื่นชมงานของกลุ่มตัวเองมากกว่างานของกลุ่มอื่น ๆ ที่เป็นแบบนี้เพราะกลุ่มของนักเรียนชอบการแข่งขันเอาชนะกลุ่มอื่น ๆ **กิจกรรมที่ ๔** โรงเรียนสะอาดสวยด้วยตัวเรา (อัตถจริยา) จะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียน ซึ่งกลุ่มของนักเรียนจะชื่นชอบกิจกรรมการสำรวจสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน มากกว่าการลงมือกระทำความดีที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน แต่นักเรียนจะลงมือกระทำสิ่งที่ประโยชน์ต่อโรงเรียนเมื่อเห็นกลุ่มของนักเรียนทำ **กิจกรรมที่ ๕** หัวใจอาสา ทำความดีสม่ำเสมอ (สมานัตตตา) จะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียน โดยการกระทำสิ่งที่ควรกระทำอย่างสม่ำเสมอหลังจากที่ได้สำรวจมาในครั้งแรก โดยกลุ่มของนักเรียนจะให้ความสนใจแค่ในช่วงแรก ๆ พอเวลาผ่านไปนักเรียนจะทำเป็นไม่สนใจ **กิจกรรมที่ ๖, ๗, ๘** จะเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ส่งผลให้นักเรียนมีการปฏิบัติที่ดีในการใช้สิ่งของร่วมกัน การไม่ทำลายสิ่งของที่เป็นสาธารณะ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน กลุ่มของนักเรียนที่ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากในกลุ่ม และต่างกลุ่ม จากสิ่งที่ได้ทราบได้รู้มาจากการณีตัวอย่างจากเหตุการณ์จริง เกิดการอยากเปลี่ยนแปลงจากดาราที่เป็นที่รู้จักจากสังคม โดยนักเรียนจะถือว่าดาราคานั้นเป็นไอดอลของนักเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนอยากเลียนแบบตามสอดคล้องกับ **ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา^{๙๓}** (Social cognitive learning Theory) ของ อัลเบิร์ต บันดูรา (Albert Bandura) นักจิตวิทยาผู้ริเริ่มความคิดเกี่ยวกับ การเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ เนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ (interact) กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวอยู่เสมอ การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน โดยบันดูราให้ความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ของอินทรีย์และสิ่งแวดล้อม ให้ความแตกต่างของการเรียนรู้ (Learning) และการกระทำ (Performance) และบันดูรา ไม่เชื่อว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจะคงตัวอยู่เสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

นอกจากนี้ผล การวิจัย การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ **อติมาน แสงคำ^{๙๔}** ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมโดยใช้แนวคิดทาง

^{๙๓} สุรางค์ โค้วตระกูล, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓๕-๒๓๙.

^{๙๔} อติมาน แสงคำ, ผลการจัดกิจกรรมโดยใช้แนวคิดทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนนาครประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร ๒๕๕๕),

พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนนาคร ประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนน พฤติกรรมจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และภายหลัง กลุ่มทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และระยะติดตามผลหลังการทดลอง ๑ สัปดาห์ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง ยังคงมีพฤติกรรมจิตสาธารณะทั้งในภาพรวมและในรายด้านทั้งสองด้านสูงกว่าการทดลอง และยัง สอดคล้องผลวิจัยของ จิตรฐิกันต์ สบายจิตร^{๙๕} ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะด้านการช่วยเหลือผู้อื่น และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม หลังที่ได้รับการจัด กิจกรรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และยังสอดคล้องผลวิจัยของ ระเวียง ดอนศรี ษา^{๙๖} ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปี ๔ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะมีคะแนนเฉลี่ย จิตสาธารณะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และ นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ มีคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะสูงกว่า นักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องผลวิจัยของ ปันพร ศรีปลั่ง^{๙๗} ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรม เพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า ผลการใช้กิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะ พบว่า หลังการทดลองนักศึกษาคณะครุศาสตร์มีคะแนน เฉลี่ยจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น มากกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.01$) โดยมี ผลต่างของคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ๒๐.๑๖ คะแนน

การวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ สามารถ พัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคการจัดการเรียนการสอน วิธีการพัฒนาจิตสาธารณะ และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักสังคหวัตถุ ๔ มาปรับประยุกต์เข้าด้วยกัน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือในด้านการส่งเสริมให้

^{๙๕} จิตรฐิกันต์ สบายจิตร, การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖, **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**, สาขาวิชานวัตกรรมหลักสูตรและ การเรียนรู้. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๕๘).

^{๙๖} ระเวียง ดอนศรีษา, การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๕๔).

^{๙๗} ปันพร ศรีปลั่ง, การพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะ ศึกษาศาสตร์. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. ๒๕๕๙).

ผู้เรียนมีทักษะทางสังคมในทางบวก มีความเอื้ออาทรต่อกัน ตั้งใจทำงานให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน มีทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดีขึ้น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งครอบคลุมถึงขอบข่ายด้านชีวิตและสังคม ให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นค่าในตนเองและผู้อื่น มีเจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีทักษะการดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข มีความภาคภูมิใจที่ได้กระทำในสิ่งที่ถูกต้อง เข้าใจความหมายที่ตนเองทำที่แท้จริง และทำสิ่งนั้นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้เกิดจิตสาธารณะที่ยั่งยืนได้

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุป และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑) จากการวิจัยครั้งนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนในระยะเริ่มต้น ผู้วิจัยต้องคอยกำกับดูแลให้นักเรียนทำกิจกรรมตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง เมื่อเสร็จกิจกรรมผู้วิจัยต้องทบทวนสิ่งที่ต้องการ ให้นักเรียนเกิดการพัฒนาจิตสาธารณะ ดังนั้นก่อนการจัดกิจกรรมควรสร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ

๒) ควรจัดทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้านอื่น ๆ หรือนำหลักธรรมอื่น ๆ มาปรับใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะ เพื่อที่จะได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

๓) โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครู ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างพัฒนาจิตสาธารณะแก่นักเรียน โดยนำแนวคิดทางพระพุทธศาสนามาจัดกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบมากขึ้น เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย และเห็นคุณค่าจากการเข้าร่วมกิจกรรม

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

๑) ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยการสังเกตพฤติกรรมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือเฉพาะกรณี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดมากขึ้น

๒) ควรมีการศึกษาวิจัยทำเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ว่ามีผลแตกต่างกันหรือไม่

๓) การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนทำได้หลายวิธี ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการพัฒนาจิตสาธารณะด้วยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการใช้เทคนิควิธีการอื่น ๆ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ

กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๖

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 8๐ นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. – กรุงเทพมหานคร :
แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น. ๒๕๕๒.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี พรินท์ (๑๙๙๑) จำกัด
พ.ศ. ๒๕๕๒

ทศนา แคมมณี. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.
พิมพ์ครั้งที่ ๑๙. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๘

พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ ๔, กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๑

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). พุทธวิธีการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙

พระพรหมคุณาภรณ์. ธรรมนูญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม / A Constitution for Living,
ฉบับเดิมและฉบับปรับปรุง-เพิ่มเติม, พิมพ์ครั้งที่ ๑-๒๐๐, ๒๕๔๐

ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๔๒, เล่ม ๑๑๖ / ตอนที่ ๓๔ ก
๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๒

ศรีเรือน แก้วกังวาน. จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม ๒. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๙

สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. วาระการวิจัยแห่งชาติในภาวะวิกฤติเพื่อฟื้นฟูชาติ.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. ๒๕๔๒.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๙). พิมพ์ครั้งที่ ๑
พิมพ์ที่ บริษัทพรินทิงกราฟฟิค จำกัด พ.ศ. ๒๕๖๐

สำนักนายกรัฐมนตรี : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. พิมพ์ครั้งที่
๒ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, พ.ศ. ๒๕๕๓

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๙.

(๒) วิทยานิพนธ์: สารนิพนธ์: รายงานการวิจัย:

กฤษณ์ พวงพันธ์. การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนบ้านตาอุด ตำบลตาอุด อำเภออุซัน
จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ๒๕๕๒

จารุณี จันท์เจริญ. ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี, ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๕๕

เจริญ ผาโลศาสตร์, การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบการเรียนรู้แบบ
ร่วมมือเทคนิค LT กลุ่มสาระการเรียนรู้อาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การปลูกพืชผักสวนครัว
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ
การสอน,บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ๒๕๕๔

ชลธิชา พิมพ์มานะกิจ, การพัฒนาแบบวัดคุณธรรมสัปดาห์ที่ ๔ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ สังกัด
กรุงเทพมหานคร กลุ่มพระนครเหนือ, ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การวัดผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๑.

ชาติชาย ม่วงปฐม, ผลของวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือและระดับความสามารถทางคณิตศาสตร์ที่มีต่อผล
การเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา,วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๓๙

ธนพรรณ สว่างวงศ์, การประเมินสมรรถนะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คุณลักษณะการใฝ่เรียนรู้ และจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓, **ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นรินทร์ คุณเมือง, รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๙ เลย – หนองบัวลำภู, **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎี** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บรรทม มณีโชติ, (๒๕๓๐), การศึกษารูปแบบของข้อคำถามวัดลักษณะนิสัยด้านความเสียสละชนิด ข้อความและชนิดสถานการณ์ที่มีผลต่อคุณภาพของแบบทดสอบ, **ปริญญานิพนธ์ กศม,** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปิ่นพร ศรีปลั่ง, การพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, **ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต** สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา. ๒๕๕๔

เพียว สິงวี่, การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนวัดดอนไก่อ้อยู่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต ๑ **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. ๒๕๕๑

พระครูอาทรปริยัตยานุกิจ (สุจิตโต/เพียรสองชั้น), การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕

พระใบฎีกาศราวุฒิ มหาลาโภ (หงษ์คำ), การบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖

ระเวียง ดอนศรีชา, การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔

วธิญดา วงษ์อาชีพ, การสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ -๖, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการวิจัยและการประเมินทางการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๗

ศศิธร รอดย้อย, การพัฒนาแบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๓ จังหวัดชัยนาท, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการวิจัยและการประเมินทางการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๘.

ศิริ แคนสา, การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนคอนสวรรค์,
ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑

สมพิศ ไชยเสนา, ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การอ่านการเขียนคำควบกล้ำ กลุ่มสาระ
 ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT,
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย:
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ๒๕๕๐

หทัย อัจปฐ์, ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต และ
 ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะ ของนักศึกษาพยาบาล
 เขตกรุงเทพมหานคร, **วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการพยาบาล
 ศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔

อดิमान แสงคำ, ผลการจัดกิจกรรมโดยใช้แนวคิดทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาพฤติกรรม
 จิตสาธารณะของนักเรียนรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนนาคนาคประสิทธิ์
 อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**
 สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๕

อุไร จั๋งโล่ง, การใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการทำงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ
 โรงพยาบาลศูนย์ภาคใต้, **วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการบริหาร
 การพยาบาล. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๕

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒
 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.84000.org/tipitaka/dic/d_item.php?i=186

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา: **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๔**. [ออนไลน์].
 แหล่งที่มา: <http://www.royin.go.th/dictionary/>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คู่มือการใช้แบบวัดจิตสาธารณะ และแบบวัดจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
โรงเรียนวัดวังหิน

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔

คู่มือการใช้แบบวัดจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน

คู่มือการใช้แบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นจากคู่มือการใช้แบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนของ ศศิธร รอดย้อย^{๙๘} ผู้วิจัยได้นำคู่มือนี้มาปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทและงานวิจัยของผู้วิจัย คู่มือการใช้แบบวัดจิตสาธารณะนี้เป็นคู่มือในการดำเนินการวัดจิตสาธารณะ การตรวจให้คะแนน และการแปลความหมายคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน ซึ่งในคู่มือการใช้ประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ ดังนี้

๑. วัดคุณสมบัติของแบบวัดจิตสาธารณะ
๒. นิยามของจิตสาธารณะ
๓. ลักษณะของแบบวัดจิตสาธารณะ
๔. โครงสร้างของแบบวัดจิตสาธารณะ
๕. แบบวัดจิตสาธารณะและเกณฑ์การให้คะแนน
๖. วิธีดำเนินการวัดจิตสาธารณะ
๗. การให้คะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะ

๑. วัดคุณสมบัติของแบบวัดจิตสาธารณะ

แบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน สร้างขึ้นเพื่อ เป็นเครื่องมือวัดระดับจิตสาธารณะของนักเรียน เพื่อให้ได้ทราบว่านักเรียนมีระดับจิตสาธารณะมากน้อยเพียงใด ผู้ใดมีระดับของจิตสาธารณะสูงกว่ากัน ซึ่งผลการวัดที่ได้จะทำให้ให้นักเรียนและครูผู้สอนได้ทราบระดับ ของจิตสาธารณะที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียน จุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนา อีกทั้งสามารถใช้วัด นักเรียนจำนวนมากพร้อมกันได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนที่สามารถนำผลที่ได้จากการวัดไป ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสอดคล้องการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน

๒. นิยามของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้นโดยไม่

^{๙๘} ศศิธร รอดย้อย, การพัฒนาแบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ จังหวัดชัยนาท, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและการประเมินทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๘. หน้า ๑๒๕ - ๑๕๐

หวังผลตอบแทน ประกอบด้วยการแสดงพฤติกรรมใน ๒ ลักษณะ ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน และการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน หมายถึง การที่นักเรียนช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ทำงานด้วยความเต็มใจ อาสาทำงานให้ผู้อื่น ด้วยกำลังกายกำลังใจ กำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่นๆ ช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น

การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม หมายถึง การที่นักเรียนดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม และเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

๓. ลักษณะของแบบวัดจิตสาธารณะ

ลักษณะของแบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์แบบเลือกตอบ ๕ ตัวเลือก การให้คะแนนมีตั้งแต่ ๑ – ๕ คะแนน ตามลำดับขั้นจิตพิสัยตามทฤษฎีจิตพิสัยของ Krathwohl และคณะ เพื่อวัดจิตสาธารณะ ๒ ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัด ที่ ๑ การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน และตัวชี้วัดที่ ๒ การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม โดยผู้วิจัยได้กำหนดให้แต่ละตัวชี้วัดมีข้อคำถามละ ๒๑ ข้อ ทั้งสองตัวชี้วัดมีทั้งหมด ๔๒ ข้อ การทำแบบวัดให้ นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้แล้วพิจารณาตัวเลือกที่ตรงกับสิ่งที่นักเรียนคาดว่าจะปฏิบัติมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว

๔. โครงสร้างของแบบวัดจิตสาธารณะ

แบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน มีโครงสร้างดังแสดงในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ โครงสร้างของแบบวัดจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ	จำนวนข้อ	ตรงกับข้อคำถามที่
ตัวชี้วัดที่ ๑.ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	๒๑	๑ – ๒๑
ตัวชี้วัดที่ ๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	๒๑	๒๒ – ๔๒
รวม	๔๒	

๕. แบบวัดจิตสาธารณะและเกณฑ์การให้คะแนน

แบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ได้แก่ ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ทำแบบทดสอบได้แก่ เพศ รายได้ของผู้ปกครอง และตอนที่ ๒ เป็นแบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน ๔๒ ข้อ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นข้อคำถามเชิงสถานการณ์แบบเลือกตอบ ๕ ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกมีคะแนน ๑-๕ คะแนน ตามตามลำดับขึ้นจิตพิสัย ตามทฤษฎีจิตพิสัยของ Krathwohl และคณะ ดังต่อไปนี้

แบบวัดจิตสาธารณะเพื่อการวิจัย

เรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี”

คำชี้แจง

๑. แบบวัดฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้วัดระดับจิตสาธารณะของนักเรียน เพื่อใช้ประกอบการ
ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี” ตามหลักสูตรพุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย

๒. แบบวัดฉบับนี้ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบวัดเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนแบ่งเป็น ๒ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่

๑ การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน และตัวชี้วัดที่ ๒ การเข้าร่วมกิจกรรมที่
เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

๓. ขอให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้แล้วพิจารณาว่าตัวเลือกใดตรงกับสิ่งที่นักเรียน
คาดว่าจะปฏิบัติมากที่สุด แล้วทำเครื่องหมาย X ลงในตัวเลือกนั้นเพียงตัวเลือกเดียว ผู้วิจัยจะแปลผล
โดยภาพรวมทั่วไป อีกทั้งคำตอบของนักเรียนจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับ ดังนั้น การตอบแบบวัด
ในครั้งนี้จะไม่ส่งผลต่อนักเรียนและโรงเรียนแต่ประการใด เพราะผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปศึกษาในภาพรวม
เท่านั้น

๔. แบบวัดฉบับนี้มี ๙ หน้า รวม ๔๒ ข้อ มีเวลาในการทำ ๓๐ นาที กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

๕. ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ
โอกาสนี้

พระจรัสศักดิ์ ทีปธมโม (ดาทอง)

นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนวคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบวัดจิตสาธารณะ

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ให้ตรงตามความเป็นจริงของนักเรียน

๑. เพศ

๑) ☐ ชาย

๒) ☐ หญิง

๒. รายได้ของผู้ปกครอง/เดือน

☐ ต่ำกว่า ๕,๐๐๐

☐ ๕,๐๐๑- ๑๐,๐๐๐

☐ ๑๐,๐๐๑- ๑๕,๐๐๐

☐ ๑๕,๐๐๑ ขึ้นไป

ตอนที่ ๒ แบบวัดจิตสาธารณะ

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้แล้วพิจารณาว่าตัวเลือกใดตรงกับสิ่งที่นักเรียนคาดว่าจะปฏิบัติมากที่สุด แล้วทำเครื่องหมาย X ทับอักษร ก ข ค ง จ ในตัวเลือกเพียงตัวเลือกเดียว

๑. ขณะที่นักเรียนจะออกไปเที่ยวกับเพื่อนในวันหยุด ได้เห็นพ่อเก็บเสื้อผ้าเพื่อเตรียมไปขายที่ตลาดนัด แล้วนักเรียนจะอย่างไร

- ก. อาสาช่วยพ่อเก็บเสื้อผ้า
- ข. ชวนน้องมาช่วยกันเก็บเสื้อผ้าให้พ่อ
- ค. รีบออกจากบ้านเพราะเพื่อนรออยู่
- ง. เก็บเสื้อผ้าให้พ่อแล้วจึงไปเที่ยวกับเพื่อน
- จ. ช่วยพ่อเก็บเสื้อผ้าและทำงานประจำอื่นๆ

๒. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อเห็นแม่ซักผ้าทุกวันเสาร์

- ก. เราเป็นลูกจึงควรช่วยแม่ซักผ้า
- ข. แม่ซักผ้าคนเดียวคงเหนื่อยมาก
- ค. ตั้งใจว่าวันเสาร์หน้าจะช่วยแม่ซักผ้า
- ง. จะช่วยแม่ซักผ้าและทำงานอื่นเสมอ
- จ. อยากช่วยแม่ซักผ้าเพื่อแบ่งเบางานของแม่

๓. พ่อของนักเรียนจะกลับบ้านทุกเย็นหลังกลับจากทำงาน นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

- ก. อยากกลับบ้านเพราะได้ช่วยพ่อทำงาน
- ข. บ้านสะอาดเพราะพ่อเป็นคนกลับบ้าน
- ค. จะช่วยพ่อกลับบ้านและทำงานอื่นๆเสมอ
- ง. ตั้งใจว่าวันพรุ่งนี้จะมาช่วยพ่อกลับบ้าน
- จ. จะช่วยพ่อกลับบ้านเพราะเป็นหน้าที่ที่ควรทำ

๔. หลังสอนเสร็จครูรีบไปทำธุระจึงไม่ได้ลบกระดานที่เขียนไว้ นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ขอเป็นคนลบกระดานแทนครูเอง
- ข. ปล่องไว้แบบนี้เพราะเดี๋ยวก็มีคนลบ
- ค. ลบกระดานเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของครู
- ง. รีบลบกระดานเพราะนักเรียนควรช่วยงานครู
- จ. ลบกระดานและช่วยครูทำทุกงานด้วยความเต็มใจ

๕. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อเห็นเพื่อนช่วยพ่อขนขยะไปทิ้งที่หน้าบ้าน

- ก. เฉย ๆ ใคร ๆ ก็ทำแบบนี้
- ข. อยากช่วยทิ้งขยะแบบเพื่อนคนนี้บ้าง
- ค. ลูกควรช่วยพ่อทำงานเพื่อแบ่งเบาภาระ
- ง. ถ้าเป็นเราก็จะนำขยะไปทิ้งเพราะเป็นการช่วยพ่อ
- จ. จากนี้ไปจะนำขยะไปทิ้งให้พ่อทุกวันเหมือนเพื่อนคนนี้

๖. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อเห็นเพื่อนช่วยครูเดินเก็บขยะในบริเวณโรงเรียนหลังเลิกเรียน

- ก. จะขอไปช่วยเก็บขยะด้วย
- ข. น่าจะชวนเพื่อนๆให้มาช่วยครูเก็บขยะ
- ค. ดีจังเลยโรงเรียนจะได้สะอาดมากขึ้น
- ง. จะช่วยครูเก็บขยะทุกเย็นหลังเลิกเรียน
- จ. จะไปร่วมเก็บขยะกับเพื่อนเพื่อช่วยครู

๗. ขณะที่นักเรียนดูละครเรื่องฮอว์ไทม์นัวยาวุ่นอยู่ แม่กำลังจะออกไปซื้อของใช้ในบ้าน แล้วนักเรียนจะอย่างไร

- ก. ไปซื้อของให้แม่แต่ขอดูละครก่อน
- ข. ไปซื้อของและช่วยแม่ทำทุกงานด้วยความเต็มใจ
- ค. ดูละครต่อไปเพราะแม่เป็นคนซื้อของเองเป็นประจำ
- ง. ไปซื้อของเพราะเป็นหน้าที่ที่ลูกต้องแบ่งเบาภาระของแม่
- จ. ขอไปซื้อของให้แม่เพราะการช่วยแม่สำคัญกว่าการดูละคร

๘. ผู้ใหญ่บ้านประกาศให้คนในชุมชนไปช่วยทำความสะอาดศาลาวัดเนื่องจากจะมีงานทอดกฐิน หากนักเรียนได้ยินประกาศนี้มีความคิดเห็นอย่างไร

- ก. จะมีใครไปไหมนะ
- ข. ถ้าว่างก็จะไปช่วย
- ค. จะทำทุกงานที่ได้ช่วยเหลือคนในชุมชน
- ง. อยากไปเข้าร่วมด้วยเพื่อช่วยคนในชุมชน
- จ. น่าจะชวนคนอื่นๆให้มาร่วมทำความสะอาดด้วยกัน

๙. วันพรุ่งนี้จะมีการสอบเก็บคะแนนภาษาอังกฤษ นักเรียนเก่งภาษาอังกฤษ เพื่อนจึงขอร้องให้นักเรียนช่วยสอนภาษาอังกฤษ แล้วนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. บอกเพื่อนว่าขอคิดดูก่อน
- ข. ตอบรับช่วยสอนให้เพื่อนตามคำขอร้อง
- ค. ช่วยสอนเพื่อให้เพื่อนสอบได้คะแนนดี
- ง. ช่วยทบทวนให้เพื่อนทุกครั้งก่อนสอบด้วยความเต็มใจ
- จ. สอนเพื่อนเพราะเป็นการช่วยเพื่อนด้วยกำลังสติปัญญา

๑๐. น้อง ๆ ช่วยกันกวาดลานธรรมเพื่อเตรียมสถานที่สำหรับเข้าค่ายปฏิบัติธรรม นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

- ก. จะขออาสาช่วยกวาดลานธรรมด้วย
- ข. น่าจะชวนเพื่อนให้มาช่วยน้องๆทำงานนี้
- ค. ก็ดี ลานธรรมจะได้สะอาดน่าปฏิบัติธรรม
- ง. จะเข้าร่วมกับน้อง ๆ กวาดลานธรรมเพราะเป็นการทำงานอาสา
- จ. จะช่วยน้อง ๆ กวาดลานธรรมและช่วยงานของโรงเรียนทุกงาน

๑๑. หากนักเรียนเห็นเพื่อนทำการบ้านไม่ได้ แต่นักเรียนทำได้และเข้าใจเนื้อหาที่เรียน นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไม่ทำอะไรเพราะเพื่อนคงไปถามครูได้
- ข. ถ้าเพื่อนให้ช่วยก็ยินดีอธิบายการบ้านให้ฟัง
- ค. ยินดีอธิบายการบ้านเพื่อให้เพื่อนทำการบ้านได้
- ง. ช่วยอธิบายการบ้านให้เพื่อนทุกครั้งที่เพื่อนไม่เข้าใจ
- จ. อธิบายการบ้านให้เพื่อนเพราะเป็นการช่วยเพื่อนทางหนึ่ง

๑๒. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อรู้ว่าเพื่อนส่งงานทางอีเมลล์ไม่เป็น

- ก. จะสอนวิธีส่งอีเมลล์ให้เพื่อน
- ข. อยากสอนเพื่อนให้ส่งอีเมลล์เป็น

- ค. มีเพื่อนที่คนนะที่ส่งอีเมลล์ไม่เป็น
- ง. เพื่อนต้องช่วยกันจึงควรสอนให้เพื่อนส่งอีเมลล์เป็น
- จ. จะสอนเพื่อนส่งอีเมลล์และคอยช่วยเหลืองานอื่นๆด้วย
๑๓. ยายข้างบ้านปวดขาจึงไปซื้ออาหารไม่ได้ นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร
- ก. น่าสงสารยายคนนี้จังเลย
- ข. จะขออาสาไปซื้ออาหารให้ยาย
- ค. เป็นเพื่อนบ้านกันควรช่วยเหลือกัน
- ง. จะไปซื้ออาหารให้ยายและช่วยเหลืออยู่เสมอ
- จ. น่าจะไปซื้ออาหารให้ยายเพราะยายเดือดร้อน
๑๔. นักเรียนและเพื่อน ๆ ไปเที่ยวสวนงุ่นในวันหยุด พบสามีภรรยาคนหนึ่งกำลังเข็นรถที่เสียเข้าข้างทาง นักเรียนจะอย่างไร
- ก. อาสาไปช่วยเข็นรถให้เขา
- ข. หยุดยืนให้กำลังใจอยู่ห่างๆ
- ค. ชวนเพื่อนๆไปช่วยกันเข็นรถ
- ง. ไปช่วยเข็นรถแล้วจึงไปเที่ยวต่อ
- จ. ไปช่วยเขาเข็นรถเพราะหากพบใครเดือดร้อนก็จะช่วยแบบนี้เสมอ
๑๕. ขณะจัดงานวิภาวดีภาษาไทย ปากกาของเพื่อนหมึกหมด นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ถามเพื่อนว่ามีปากกาใช้ไหม จะได้ให้ยืม
- ข. ไม่ทำอะไรเพราะเพื่อนคงยืมปากกาคนอื่นได้
- ค. ให้ยืมปากกาเพราะเดียวเพื่อนจะทำงานไม่ทัน
- ง. ให้เพื่อนยืมปากกาเพราะเพื่อนต้องช่วยกันแก้ปัญหา
- จ. ให้ยืมปากกาและสิ่งของอื่นๆทุกครั้งเมื่อเพื่อนเกิดปัญหา
๑๖. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อได้ยินประกาศเชิญชวนบริจาคสิ่งของแก่ผู้ประสบภัยน้ำท่วม
- ก. จะนำสิ่งของมาร่วมบริจาค
- ข. น่าสนใจนะ ปัญหานี้เกิดขึ้นทุกปี
- ค. คนไทยต้องช่วยเหลือกันจึงจะร่วมบริจาคด้วย
- ง. จะมาร่วมบริจาคด้วยเพื่อช่วยผู้ประสบภัยน้ำท่วม
- จ. จะเข้าร่วมเพราะเคยบริจาคแบบนี้เป็นประจำทุกปี
๑๗. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อเห็นเพื่อนบริจาคเงินให้แก่กวางดนตรีคนตาบอด
- ก. เขาให้แบบนี้ทุกครั้งเลยไหมนะ
- ข. ขอร่วมบริจาคแบบเพื่อนคนนี้บ้าง

- ค. อยากบริจาคด้วยเพราะได้ช่วยคนตาบอด
- ง. จะบริจาคเงินและหากพบคนตาบอดก็จะบริจาคอีก
- จ. การบริจาคเงินให้คนตาบอดเป็นสิ่งที่ควรทำเพราะได้แบ่งปันแก่ผู้ด้อยโอกาส
๑๘. นักเรียนจะอย่างไรเมื่อรู้ว่าเพื่อนเครียดมากเพราะสอบตกวิชาคณิตศาสตร์
- ก. ถามเพื่อนว่าให้ช่วยอย่างไร
- ข. พุดปลอบใจเพื่อให้เพื่อนคลายเครียด
- ค. อยู่เฉย ๆ เพราะไม่รู้จะปลอบใจเพื่อนอย่างไร
- ง. ปลอบใจและช่วยเหลือทุกครั้งที่เพื่อนสอบตก
- จ. ชวนเพื่อน ๆ ช่วยกันหาวิธีทำให้เพื่อนคนนี้หายเครียด
๑๙. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อพบพี่คนหนึ่งกำลังเล่นิทานให้เด็กๆ ในหมู่บ้าน
- ก. พี่คนนี้น่าจะชอบเล่นิทานมาก
- ข. อยากอาสาเล่นิทานให้เด็กฟังบ้าง
- ค. น่าจะมาเล่นิทานและสร้างความสุขให้เด็กๆ แบบนี้เสมอ
- ง. อยากเล่นิทานให้เด็กฟังเพราะเราควรสร้างความสุขให้เด็ก ๆ
- จ. พี่คนนี้น่าจะมาเล่นิทานแบบนี้บ่อยๆ เพราะเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์
๒๐. ขณะที่นักเรียนกำลังขับรถจักรยานยนต์ไปโรงเรียน พบลุงคนหนึ่งกำลังเดินจูงรถจักรยานยนต์ที่เสีย นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ถามลุงว่าให้ช่วยอะไรไหม
- ข. ขับรถผ่านไปเพราะรีบไปโรงเรียน
- ค. ช่วยลากรถไปอยู่เพราะลุงเดือดร้อน
- ง. ช่วยลุงลากรถเพราะเราควรช่วยเหลือผู้อื่น
- จ. ขับลากรถไปอยู่เพราะถ้าพบใครเดือดร้อนก็จะช่วยเสมอ
๒๑. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อเพื่อนจะโทรศัพท์หาผู้ปกครองแต่เงินในโทรศัพท์หมด
- ก. ยินดีให้เพื่อนยืมใช้โทรศัพท์
- ข. เห็นใจแต่เพื่อนคงยืมโทรศัพท์คนอื่นได้
- ค. จะให้ยืมโทรศัพท์เพราะเพื่อนจำเป็นต้องใช้
- ง. น่าจะให้เพื่อนยืมโทรศัพท์เพราะเพื่อนต้องแบ่งปันกัน
- จ. จะให้เพื่อนใช้โทรศัพท์เพราะเคยให้เพื่อนที่เดือดร้อนยืมใช้ประจำ
๒๒. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อเห็นเพื่อนคนหนึ่งใช้น้ำยาลบคำผิดเขียนโต๊ะเรียน
- ก. จะห้ามเพื่อนไม่ให้ทำแบบนี้
- ข. เพื่อนทำแบบนี้บ่อย ๆ เขาซนมาก

- ค. จะบอกเพื่อนว่าไม่ควรเขียนโต๊ะเรียนเพราะโต๊ะจะสกปรก
- ง. จะเตือนเพื่อนทุกคนที่ขีดเขียนโต๊ะหรือทำลายของโรงเรียน
- จ. จะบอกเพื่อนว่านักเรียนควรดูแลรักษาโต๊ะเรียนเพราะเป็นของส่วนรวม
๒๓. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อเห็นเพื่อนปิดไฟและพัดลมหลังหมดชั่วโมงเรียน
- ก. ดีแล้วละ ไม่มีใครทำแบบนี้เลย
- ข. จะช่วยเพื่อนปิดไฟและพัดลมด้วย
- ค. จะปิดไฟและพัดลมเพื่อช่วยประหยัดไฟฟ้า
- ง. น่าจะชวนเพื่อนคนอื่นให้ช่วยกันปิดไฟและพัดลมหลังเลิกเรียน
- จ. จะปิดไฟ ปิดพัดลมและช่วยดูแลรักษาสมบัติของโรงเรียนเสมอ
๒๔. นักเรียนจะอย่างไร เมื่อเห็นเพื่อนพับมหนังสือของหนังสือในห้องสมุด
- ก. เนย ๆ ไม่ทำอะไร
- ข. เตือนเพื่อนว่าไม่ควรพับมหนังสือ
- ค. บอกเพื่อนว่าไม่ควรพับมหนังสือเพราะทำให้หนังสือชำรุดเร็ว
- ง. เตือนเพื่อนที่พับมหนังสือของห้องสมุดทุกคนไม่เฉพาะแต่เพื่อนคนนี้
- จ. แนะนำเพื่อนว่าเราควรดูแลรักษาหนังสือของห้องสมุดเพราะเป็นของส่วนรวม
๒๕. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร หากชาวบ้านในชุมชนจะจัดกิจกรรมทำความสะอาดถนน
- ก. จะไปช่วยทำความสะอาดถนนด้วย
- ข. ก็ดีนะ จะจัดเมื่อไร มีคนร่วมเยอะไหม
- ค. จะไปช่วยชาวบ้านเพื่อให้ถนนสะอาดขึ้น
- ง. จะเข้าร่วมกิจกรรมนี้และดูแลรักษาสาธารณสมบัติอื่นๆทุกครั้งที่มีโอกาส
- จ. จะไปทำความสะอาดเพราะเป็นหน้าที่ของทุกคนในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติ
๒๖. ขณะที่นักเรียนนั่งทานอาหารที่โรงอาหาร เห็นเพื่อนทิ้งถุงขนมที่ได้โต๊ะ นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ขยับไปนั่งที่อื่นเพราะโต๊ะตัวนี้สกปรก
- ข. บอกเพื่อนให้เก็บถุงขนมไปทิ้งที่ถังขยะ
- ค. เตือนว่าไม่ควรทำแบบนี้เพราะทำให้โรงอาหารสกปรก
- ง. ชักชวนให้เพื่อนรักษาความสะอาดของโรงอาหารที่เป็นของส่วนรวม
- จ. เตือนเพื่อนให้เก็บถุงขนมและหากพบเพื่อนทำให้โรงอาหารสกปรกก็จะเตือนอีก
๒๗. ชุมชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้เชิญชวนให้นักเรียนปลูกป่าเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมโลก นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร
- ก. กิจกรรมนี้น่าสนใจดีนะ
- ข. ถ้ามีเพื่อนไปก็จะร่วมไปด้วย

- ค. อยากร่วมกิจกรรมนี้เพราะได้ทำประโยชน์
- ง. จากนั้นจะไปร่วมปลูกป่ากับชุมชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทุกครั้ง
- จ. น่าจะชวนเพื่อน ๆ ให้มาร่วมกิจกรรมเพื่อช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม
๒๘. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อเห็นเพื่อนเขียนข้อความบนผนังห้องน้ำของโรงเรียน
- ก. เพื่อนคนนี้นิสัยไม่ดี
- ข. จะเตือนเพื่อนที่กำลังทำผิด
- ค. จะบอกเพื่อนว่าเราควรดูแลรักษาห้องน้ำที่เป็นของส่วนรวมในโรงเรียน
- ง. จะอธิบายให้เพื่อนฟังว่าการเขียนผนังห้องน้ำเป็นการทำลายของส่วนรวม
- จ. จะเตือนเพื่อนเพราะทุกครั้งที่เห็นเพื่อนคนไหนเขียนผนังห้องน้ำก็จะเตือนเสมอ
๒๙. ครูเชิญชวนให้นักเรียนเข้าแข่งขันประกวดการจัดป้ายนิเทศให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร
- ก. ก็น่าสนใจนะแต่คงมีผู้สมัครมาก
- ข. ขอดูก่อนว่าถ้ามีเพื่อนร่วมประกวดก็จะไป
- ค. จะจัดป้ายนิเทศและร่วมทุกกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เสมอ
- ง. จะเข้าร่วมแข่งขันเพราะนักเรียนควรมีความรู้เรื่องอาเซียน
- จ. จะไปจัดนิเทศเพราะได้ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับอาเซียนด้วย
๓๐. ผู้ปกครองของนักเรียนจะนำอาหารไปเลี้ยงผู้สูงอายุเป็นประจำ คราวนี้จึงชวนนักเรียนไปด้วย แล้วนักเรียนจะอย่างไร
- ก. ไปกับผู้ปกครองเพราะได้ทำบุญ
- ข. ชวนญาติไปเลี้ยงอาหารผู้สูงอายุด้วยกัน
- ค. เฉย ๆ ผู้ปกครองไปบ่อยจะไปเมื่อไรก็ได้
- ง. บอกผู้ปกครองว่าหากไม่ติดธุระก็จะไปด้วย
- จ. ไปกับผู้ปกครองและต่อไปหากรู้ว่าใครจัดกิจกรรมแบบนี้ก็จะไปอีก
๓๑. นักเรียนจะอย่างไร เมื่อโรงเรียนรณรงค์ไม่ใช้ถุงพลาสติกเพื่อลดปริมาณขยะ
- ก. ไม่ใช้ถุงพลาสติกตามการรณรงค์
- ข. ไปสอบถามว่ากิจกรรมนี้จะเริ่มเมื่อไร
- ค. ปฏิบัติตามเพราะได้ช่วยลดปริมาณขยะ
- ง. ทำตามการรณรงค์และทำต่อเนื่องแม้กิจกรรมนี้จะจบแล้ว
- จ. ชวนเพื่อนๆ ให้เลิกใช้ถุงพลาสติกเพราะนักเรียนควรช่วยโรงเรียนลดขยะ
๓๒. นักเรียนจะอย่างไร หากโรงเรียนจะจัดกิจกรรมปลูกป่าชุมชนเพื่อลดภาวะโลกร้อน
- ก. ไปสอบถามว่าปลูกต้นอะไรบ้าง

- ข. ไปร่วมกับโรงเรียนปลูกป่าของชุมชน
- ค. ไปปลูกป่าเพื่อช่วยลดภาวะโลกร้อน
- ง. ชวนคนอื่นมาร่วมกิจกรรมเพื่อช่วยกันลดภาวะโลกร้อน
- จ. ไปร่วมกิจกรรมเพราะจะเข้าร่วมกิจกรรมลดภาวะโลกร้อนทุกครั้ง

๓๓. ชุมชนวัดเขาแดงอ่อนปลูกต้นพุทธรักษาริมถนนเพื่อเทิดพระเกียรติในหลวง นักเรียนมีความคิดเห็น อย่างไร

- ก. อยากทำแบบชุมชนนี้บ้าง
- ข. ถนนของชุมชนนี้คงสวยงามมากขึ้น
- ค. ถ้าอยู่ในชุมชนนี้ก็จะมาร่วมกิจกรรมเพราะเป็นการทำประโยชน์ให้ชุมชน
- ง. ควรขยายกิจกรรมนี้สู่ชุมชนอื่นเพื่อให้ทุกชุมชนได้แสดงความจงรักภักดี
- จ. อยากให้ชุมชนของตนจัดกิจกรรมนี้เพราะจะได้ร่วมแสดงความจงรักภักดีทุกครั้ง

๓๔. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อทราบข่าวการเปิดบัญชีธนาคารรับบริจาคเงินช่วยเหลือโครงการ “ก้าวคนละก้าว เพื่อ ๑๑ โรงพยาบาลทั่วประเทศ (บงตง-แม่สาย)” ของพี่ตูนบอดี้แอสลอม

- ก. อยากโอนเงินไปบริจาคสมทบด้วย
- ข. วิธีนี้ดีนะทุกคนสามารถร่วมบริจาคได้
- ค. จะโอนเงินไปบริจาคเพราะได้ทำบุญ
- ง. จะร่วมบริจาคเพราะเป็นคนไทยเหมือนกันต้องช่วยเหลือกัน
- จ. จะบริจาคเพราะเมื่อไรที่รู้ว่ามีคนรับบริจาคก็จะร่วมด้วยเสมอ

๓๕. วันอาทิตย์นี้จะมีฟุตบอลดาราการกุศลที่นำเงินจากการขายบัตรไปบริจาคให้แก่เด็กพิการ นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

- ก. ถ้าราคาบัตรไม่แพงก็จะร่วมซื้อบัตรด้วย
- ข. มีดารามากจะมีคนมาซื้อบัตรกันมาก
- ค. จะซื้อบัตรดูฟุตบอลเพราะได้บริจาคเงินแก่เด็กพิการ
- ง. แม้ไม่มีดารามากก็จะซื้อบัตรดูฟุตบอลเพราะจะบริจาคเงินให้คนพิการอยู่เสมอ
- จ. จะชวนเพื่อนๆ มาซื้อบัตรดูฟุตบอลเพราะเราควรร่วมกิจกรรมที่ทำให้ประโยชน์ให้สังคม

๓๖. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร หากโรงเรียนรณรงค์ให้แยกขยะก่อนทิ้งเพราะมีปัญหายุ่งยากในโรงเรียน

- ก. การรณรงค์นี้น่าสนใจดีนะ
- ข. จะแยกขยะตามการรณรงค์ของโรงเรียน
- ค. จะปฏิบัติตามเพราะตัวเองก็แยกขยะก่อนทิ้งอยู่เสมอ
- ง. อยากปฏิบัติตามเพราะโรงเรียนจะได้มีปัญหายุ่งยากลดลง

จ. น่าจะชวนเพื่อน ๆ ร่วมกิจกรรมแยกขยะเพราะนักเรียนควรช่วยกันแก้ปัญหาของโรงเรียน

๓๗. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อเห็นชาวบ้านในชุมชนของนักเรียนช่วยตัดกิ่งไม้ ตัดหญ้าที่ขึ้นรกข้างทาง

ก. ชุมชนอื่นเขามีกิจกรรมแบบนี้ใหม่นะ

ข. อยากมาช่วยตัดกิ่งไม้ ตัดหญ้าที่ขึ้นรกข้างทางของชุมชนด้วย

ค. อยากเข้าร่วมกิจกรรมนี้เพื่อช่วยแก้ปัญหาช่วยกิ่งไม้ ต้นหญ้าที่ขึ้นรก

ง. จะเข้าร่วมกิจกรรมเพราะเมื่อมีกิจกรรมที่แก้ปัญหาชุมชนก็จะเข้าร่วมเสมอ

จ. น่าจะชวนผู้ปกครองให้มาร่วมกิจกรรมเพราะทุกคนควรช่วยกันแก้ปัญหาของชุมชน

๓๘. นักเรียนจะอย่างไร หากมีการรับบริจาคอาหารแห้งเพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

ก. รับประทานอาหารแห้งไปบริจาคตามกำลัง

ข. ไปสอบถามวันเวลาและสถานที่รับบริจาค

ค. ไปร่วมบริจาคเพราะเราควรช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ง. นำอาหารแห้งไปบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่กำลังเดือดร้อน

จ. บริจาคอาหารแห้งเพราะเมื่อเกิดน้ำท่วมก็นำของไปบริจาคเสมอ

๓๙. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อโครงการรับบริจาคเงินซื้อจักรยานให้นักเรียนขาดแคลนที่อยู่ห่างไกล

ก. น่าสนใจแต่ไม่มีเงินออกมามากนัก

ข. จะบริจาคเงินตามกำลังทรัพย์ที่มี

ค. อยากบริจาคจะได้ช่วยเหลือนักเรียนที่ลำบาก

ง. จะชวนเพื่อน ๆ ให้ร่วมกันบริจาคเงินซื้อจักรยาน

จ. จะบริจาคและช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนอย่างต่อเนื่อง

๔๐. นักเรียนจะอย่างไร หากคณะกรรมการนักเรียนเชิญชวนให้ช่วยกันทาสีรั้วโรงเรียนที่เก่า

ก. ถ้าสอนวิธีทาสีก่อนก็จะเข้าร่วมกิจกรรมนี้

ข. สนใจกิจกรรมนี้แต่ไม่เข้าร่วมเพราะทาสีไม่เป็น

ค. ร่วมกิจกรรมนี้เพราะได้มีส่วนช่วยทำให้โรงเรียนสวยงาม

ง. ชวนเพื่อนสนิทร่วมกิจกรรมนี้เพื่อช่วยกันทำประโยชน์ต่อโรงเรียน

จ. ไปทาสีรั้วและติดตามว่ามีกิจกรรมใดที่สร้างประโยชน์ให้โรงเรียน จะได้เข้าร่วมอีก

๔๑. นักเรียนจะอย่างไร เมื่อทราบว่าคนในชุมชนร่วมกันบูรณะศาลาวัดหลังถูกน้ำท่วมหนัก

ก. อาสาไปบูรณะศาลาวัดด้วยอีกคน

ข. ไปสังเกตดูก่อนว่าจะช่วยอะไรได้บ้าง

- ค. ไปช่วยคนในชุมชนเพราะศาลาวัดเป็นศาสนสถานที่สำคัญ
- ง. ไปช่วยงานและเข้าร่วมทุกกิจกรรมที่ช่วยแก้ปัญหาของส่วนรวม
- จ. ไปร่วมบุญศาลาวัดเพราะเป็นหน้าที่ของชาวพุทธที่ต้องช่วยกันดูแลรักษาศาสน

สถาน

๔๒. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อโครงการคลายหนาวให้ทำหนูของสถานีโทรทัศน์ช่อง ๓ ที่นำ
ลูกเต๋ามาไปบริจาคให้เด็กชาวเขา

- ก. อยากนำลูกเต๋ามาช่วยบริจาคด้วย
- ข. ไปบริจาคให้ชาวเขาเผ่าอะไรบ้างนะ
- ค. จะเข้าร่วมบริจาคเพราะเคยทำมาทุกปี
- ง. จะนำลูกเต๋ามาไปร่วมบริจาคเพื่อให้เด็กชาวเขาคลายจากความหนาว
- จ. เราควรมีส่วนร่วมในการบริจาคเพื่อบรรเทาความทุกข์ให้เด็กชาวเขา

ขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือสำหรับการทำแบบวัดจิตสาธารณะ

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี ดังแสดงในตาราง ๒

ตารางที่ ๒ เกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดจิตสาธารณะ

ข้อที่	ตัวเลือก/คะแนน					ข้อที่	ตัวเลือก/คะแนน				
	ก	ข	ค	ง	จ		ก	ข	ค	ง	จ
๑	๒	๔	๑	๓	๕	๒๒	๒	๑	๓	๕	๔
๒	๔	๑	๒	๕	๓	๒๓	๑	๒	๓	๔	๕
๓	๓	๑	๕	๒	๔	๒๔	๑	๒	๓	๕	๔
๔	๒	๑	๓	๔	๕	๒๕	๒	๑	๓	๕	๔
๕	๑	๒	๔	๓	๕	๒๖	๑	๒	๓	๔	๕
๖	๒	๔	๑	๕	๓	๒๗	๑	๒	๓	๕	๔
๗	๒	๕	๑	๔	๓	๒๘	๑	๒	๔	๓	๕
๘	๑	๒	๕	๓	๔	๒๙	๒	๑	๕	๔	๓
๙	๑	๒	๓	๕	๔	๓๐	๓	๔	๑	๒	๕
๑๐	๒	๔	๑	๓	๕	๓๑	๒	๑	๓	๕	๔
๑๑	๑	๒	๓	๕	๔	๓๒	๑	๒	๓	๔	๕
๑๒	๒	๓	๑	๔	๕	๓๓	๒	๑	๓	๔	๕
๑๓	๑	๒	๔	๕	๓	๓๔	๒	๑	๓	๔	๕
๑๔	๒	๑	๔	๓	๕	๓๕	๒	๑	๓	๕	๔
๑๕	๒	๑	๓	๔	๕	๓๖	๑	๒	๕	๓	๔
๑๖	๒	๑	๔	๓	๕	๓๗	๑	๒	๓	๕	๔
๑๗	๑	๒	๓	๕	๔	๓๘	๒	๑	๔	๓	๕
๑๘	๒	๓	๑	๕	๔	๓๙	๑	๒	๓	๔	๕
๑๙	๑	๒	๕	๔	๓	๔๐	๒	๑	๓	๔	๕
๒๐	๒	๑	๓	๔	๕	๔๑	๒	๑	๓	๕	๔
๒๑	๒	๑	๓	๔	๕	๔๒	๒	๑	๕	๓	๔

๖. วิธีดำเนินการวัดจิตสาธารณะ

๑. อธิบายให้นักเรียนเข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของการทำแบบวัดจิตสาธารณะแล้ว จึงแจกแบบวัดให้นักเรียน

๒. อธิบายคำชี้แจงในการทำแบบวัด เวลาในการสอบ และเตือนให้นักเรียนทำให้ครบทุกข้อ หลังจากนั้นจึงให้นักเรียนลงมือทำแบบวัดได้

๓. ในขณะที่นักเรียนทำแบบวัด ผู้ดำเนินการสอบควรตรวจสอบดูว่า นักเรียนทำแบบวัดถูกต้องตามคำชี้แจงหรือไม่ เพื่อจะได้อธิบายเป็นรายบุคคล

๔. เมื่อหมดเวลาสอบให้นักเรียนนำแบบวัดส่งคืนให้ผู้ดำเนินการสอบ

๗. การให้คะแนนและการแปลความหมายคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะ

๑. นำแบบวัดจิตสาธารณะของนักเรียนมาตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อ โดยให้คะแนนตั้งแต่ ๑ – ๕ คะแนน ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ข้างต้น

๒. นำคะแนนที่ได้ไปเปรียบเทียบกับตารางเกณฑ์ปกติเพื่อแปลระดับจิตสาธารณะ ตามตารางที่ ๓ และตารางที่ ๔ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาระดับจิตสาธารณะ ดังต่อไปนี้

ตั้งแต่ $T_{๖๕}$ ขึ้นไป	แปลว่า มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับสูงมาก
ตั้งแต่ $T_{๕๕} - T_{๖๔}$	แปลว่า มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับสูง
ตั้งแต่ $T_{๔๕} - T_{๕๔}$	แปลว่า มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง
ตั้งแต่ $T_{๓๕} - T_{๔๔}$	แปลว่า มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับต่ำ
เท่ากับหรือต่ำกว่า $T_{๓๔}$	แปลว่า มีจิตสาธารณะอยู่ในระดับต่ำมาก

ตารางที่ ๓ เกณฑ์ปกติของแบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
โรงเรียนวัดวังหิน (คะแนนรวมทั้งฉบับ)

คะแนนดิบ	T-NORMS	คะแนนดิบ	T-NORMS	คะแนนดิบ	T-NORMS
๑๘๐ ขึ้นไป	๘๑	๑๕๑	๖๔	๑๒๒	๔๗
๑๗๙	๘๑	๑๕๐	๖๔	๑๒๑	๔๗
๑๗๘	๘๐	๑๔๙	๖๓	๑๒๐	๔๖
๑๗๗	๗๙	๑๔๘	๖๓	๑๑๙	๔๖
๑๗๖	๗๙	๑๔๗	๖๒	๑๑๘	๔๕
๑๗๕	๗๘	๑๔๖	๖๑	๑๑๗	๔๕
๑๗๔	๗๘	๑๔๕	๖๑	๑๑๖	๔๔
๑๗๓	๗๗	๑๔๔	๖๐	๑๑๕	๔๓
๑๗๒	๗๖	๑๔๓	๖๐	๑๑๔	๔๓
๑๗๑	๗๖	๑๔๒	๕๙	๑๑๓	๔๒
๑๗๐	๗๕	๑๔๑	๕๘	๑๑๒	๔๒
๑๖๙	๗๕	๑๔๐	๕๘	๑๑๑	๔๑
๑๖๘	๗๔	๑๓๙	๕๗	๑๑๐	๔๑
๑๖๗	๗๔	๑๓๘	๕๗	๑๐๙	๔๐
๑๖๖	๗๓	๑๓๗	๕๖	๑๐๘	๓๙
๑๖๕	๗๒	๑๓๖	๕๖	๑๐๗	๓๙
๑๖๔	๗๒	๑๓๕	๕๕	๑๐๖	๓๘
๑๖๓	๗๑	๑๓๔	๕๔	๑๐๕	๓๘
๑๖๒	๗๑	๑๓๓	๕๔	๑๐๔	๓๗
๑๖๑	๗๐	๑๓๒	๕๓	๑๐๓	๓๖
๑๖๐	๗๐	๑๓๑	๕๓	๑๐๒	๓๖
๑๕๙	๖๙	๑๓๐	๕๒	๑๐๑	๓๕
๑๕๘	๖๘	๑๒๙	๕๒	๑๐๐	๓๕
๑๕๗	๖๘	๑๒๘	๕๑	๙๙	๓๔
๑๕๖	๖๗	๑๒๗	๕๐	๙๘	๓๔
๑๕๕	๖๗	๑๒๖	๕๐	๙๗	๓๓
๑๕๔	๖๖	๑๒๕	๔๙	๙๖	๓๒
๑๕๓	๖๕	๑๒๔	๔๙	๙๕	๓๒
๑๕๒	๖๕	๑๒๓	๔๘	น้อยกว่า	๓๒

ตัวอย่างการแปลความหมาย

ถ้านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สอบได้คะแนนดิบรวมทั้งฉบับเท่ากับ ๑๖๐ คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับตารางเกณฑ์ปกติในตารางที่ ๓ เกณฑ์ปกติของแบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน รวมทั้งฉบับ จะตรงกับคะแนนมาตรฐานที่ปกติ ๗๐ ซึ่งอยู่ในช่วงเกณฑ์การพิจารณาระดับจิตสาธารณะตั้งแต่ T๖๕ ขึ้นไป แสดงว่านักเรียนคนนี้มีจิตสาธารณะในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก

ตารางที่ ๔ เกณฑ์ปกติของแบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
โรงเรียนวัดวังหิน (ใน ๒ ตัวชี้วัด)

คะแนนดิบ	T-NORMS		คะแนนดิบ	T-NORMS	
	ตัวชี้วัดที่ ๑	ตัวชี้วัดที่ ๒		ตัวชี้วัดที่ ๑	ตัวชี้วัดที่ ๒
๙๐ ขึ้นไป	๘๔	๗๕	๕๗	๔๒	๔๕
๘๙	๘๒	๗๔	๕๖	๔๑	๔๔
๘๘	๘๑	๗๓	๕๕	๓๙	๔๓
๘๗	๘๐	๗๒	๕๔	๓๘	๔๓
๘๖	๗๙	๗๑	๕๓	๓๗	๔๒
๘๕	๗๗	๗๐	๕๒	๓๖	๔๑
๘๔	๗๖	๗๐	๕๑	๓๔	๔๐
๘๓	๗๕	๖๙	๕๐	๓๓	๓๙
๘๒	๗๔	๖๘	๔๙	๓๒	๓๘
๘๑	๗๒	๖๗	๔๘	๓๐	๓๗
๘๐	๗๑	๖๖	๔๗	๒๙	๓๖
๗๙	๗๐	๖๕	๔๖	๒๘	๓๕
๗๘	๖๘	๖๔	๔๕	๒๗	๓๔
๗๗	๖๗	๖๓	๔๔	๒๕	๓๔
๗๖	๖๖	๖๒	๔๓	๒๔	๓๓
๗๕	๖๕	๖๑	๔๒	๒๓	๓๒
๗๔	๖๓	๖๑	๔๑	๒๑	๓๑
๗๓	๖๒	๖๐	๔๐	๒๐	๓๐
๗๒	๖๑	๕๙	๓๙	๑๙	๒๙
๗๑	๖๐	๕๘	๓๘	๑๘	๒๘
๗๐	๕๘	๕๗	๓๗	๑๖	๒๗
๖๙	๕๗	๕๖	๓๖	๑๕	๒๖
๖๘	๕๖	๕๕	๓๕	๑๔	๒๕
๖๗	๕๔	๕๔	๓๔	๑๓	๒๕
๖๖	๕๓	๕๓	๔๘	๓๐	๓๗
๖๕	๕๒	๕๒	๔๗	๒๙	๓๖
๖๔	๕๑	๕๑	๔๖	๒๘	๓๕
๖๓	๔๙	๕๑	๔๕	๒๗	๓๔

ตารางที่ ๔ (ต่อ)

คะแนนดิบ	T-NORMS		คะแนนดิบ	T-NORMS	
	ตัวชี้วัดที่ ๑	ตัวชี้วัดที่ ๒		ตัวชี้วัดที่ ๑	ตัวชี้วัดที่ ๒
๖๒	๔๘	๕๐	๔๔	๒๕	๓๔
๖๑	๔๗	๔๙	๔๓	๒๔	๓๓
๖๐	๔๖	๔๘	๔๒	๒๓	๓๒
๕๙	๔๕	๔๗	๔๑	๒๑	๓๑
๕๘	๔๓	๔๖	น้อยกว่า ๔๐	๒๐	๓๐

ตัวอย่างการแปลความหมายคะแนน

ถ้านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สอบได้คะแนนดิบรวมในตัวชี้วัดที่ ๑ เท่ากับ ๗๕ คะแนน คะแนนดิบรวมในตัวชี้วัดที่ ๒ เท่ากับ ๗๗ คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับตารางเกณฑ์ปกติในตารางที่ ๔ เกณฑ์ปกติของแบบวัดจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน ใน ๒ ตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่ ๑ คะแนนจะตรงกับคะแนนมาตรฐานที่ปกติ ๖๕ ซึ่งอยู่ในช่วงเกณฑ์การ พิจารณาระดับจิตสาธารณะตั้งแต่ $T_{๖๕}$ ขึ้นไป แสดงว่านักเรียนคนนี้มีจิตสาธารณะในตัวชี้วัดที่ ๑ อยู่ ในระดับสูงมาก และตัวชี้วัดที่ ๒ คะแนนจะตรงกับคะแนนมาตรฐานที่ปกติ ๖๓ ซึ่งอยู่ในช่วงเกณฑ์ การพิจารณาระดับจิตสาธารณะตั้งแต่ $T_{๕๕} - T_{๖๕}$ แสดงว่านักเรียนคนนี้มีจิตสาธารณะในตัวชี้วัดที่ ๒ อยู่ในระดับสูง

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔

กิจกรรมที่ ๑

เรื่อง ทีมเดียวกัน

เวลา ๒ ชั่วโมง

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ภาคเรียนที่ ๒

ปีการศึกษา ๒๕๖๐

๑. สารสำคัญ

ในกระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่ม ๕ คน โดยเน้นนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ ๕ คน โดยใช้วิธีสุ่ม (Randomly Select) แต่ละกลุ่มช่วยกันทำงานในหัวข้อบทเรียนที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน ไม่แบ่งความรับผิดชอบในการทำงานให้คนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ และไม่มีการคิดวัตถุประสงค์ของการทำงานกลุ่ม

๒. จุดประสงค์

๑. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้สอนกับนักเรียน
๒. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔
๓. นักเรียนเข้าใจขั้นตอนและบทบาท วิธีการปฏิบัติตนในการเรียนรู้แบบร่วมมือ ตามรูปแบบการจัดกิจกรรมเรียนแบบกลุ่ม ๕ คน

๓. สารการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมเรียนแบบแบ่งกลุ่ม ๕ คน หมายถึง การเรียนที่กำหนดให้นักเรียน เรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ ๕ คน โดยใช้วิธีสุ่ม (Randomly Select) มีการจัดกิจกรรมดังนี้

- ๑ ผู้สอนแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ ๕ คน โดยการสุ่ม
- ๒ เลือกรงานของบทเรียนที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ให้แต่ละกลุ่ม
- ๓ แจกงานให้ทุกกลุ่มเหมือนกัน
- ๔ อธิบายวิธีการทำงานของกลุ่มให้นักเรียนทราบ คือ
 - นักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วม
 - นักเรียนทุกคนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มทุกคนมีสิทธิ์ออกความเห็น
 - เมื่อมีความเห็นไม่ตรงกับกลุ่มจะต้องปรึกษากัน อธิบายความแตกต่าง และช่วยกันตัดสินใจคำตอบที่ดีที่สุด
 - ในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้ ขอความช่วยเหลือจากผู้สอนซึ่งพร้อมที่จะให้ช่วยเหลือ

- เมื่อทุกกลุ่มทำงานเสร็จก็มีการอภิปรายร่วมกันทั้งห้องเรียน

๕. ผู้สอนอธิบายงานที่ให้นักเรียนทำและปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น และกำหนดเวลาที่ต้องทำงานให้เสร็จ

๔. กิจกรรมการเรียนรู้

๑. ผู้สอนนำนักเรียนไหว้พระสวดมนต์

๒. แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

๓. ผู้สอนยกตัวอย่าง กิจกรรมต่างๆ ที่มีการทำงานร่วมกัน หลายคนๆ เช่น การแข่งขันกีฬา กิจกรรมที่สำคัญต่างๆ ฯลฯ ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือกันจึงสำเร็จด้วยดี

๑. ให้นักเรียนทำความเข้าใจกับคืบกัน โดยให้ทำกิจกรรม ดังนี้

- กล่าวคำทักทายกันเป็นภาษาต่างๆ ตามที่ผู้สอนเป็นคนนำกล่าว

๒. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น ๖ กลุ่ม ๆ ละ ๕ คน (มี ๓ กลุ่ม ๖ คน) โดยใช้วิธีการสุ่ม (Randomly Select)

๓. ให้แต่ละกลุ่มทำกิจกรรมตามใบงานที่ ๑ ทีมเดียวกัน ดังนี้

- ตั้งชื่อกลุ่ม

- เลือกหัวหน้ากลุ่ม

- ร่วมกันคิดคติพจน์หรือคำขวัญของกลุ่ม

๔. ผู้สอนสนทนากับนักเรียนถึงข้อตกลงในการเรียนว่าในแต่ละชั่วโมง นักเรียนจะต้องทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมายดังต่อไปนี้

- นักเรียนทำกิจกรรมในกลุ่ม

- นักเรียนทำแบบวัดจิตสาธารณะก่อนการวิจัย

- กล่าวยกย่องชมเชย/ขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือ

๕. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย แล้วนัดหมาย สถานที่ วัน เวลา การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔

๕. สื่อและอุปกรณ์

๑. ใบงานที่ ๑ ทีมเดียวกัน

๒. แบบวัดจิตสาธารณะ

๖. การวัดและการประเมินผล

๑. สังเกตการตอบคำถามและการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

๒. ตรวจสอบเอกสารตามใบงาน

ใบงานที่ ๑
เรื่อง ทีมเดียวกัน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม เลือกหัวหน้ากลุ่ม แล้วร่วมกันอภิปราย ระดมความคิด ดังนี้

๑. ชื่อกลุ่ม.....

๒. สมาชิกในกลุ่ม

๑.		หัวหน้า
๒.		สมาชิกกลุ่ม
๓.		สมาชิกกลุ่ม
๔.		สมาชิกกลุ่ม
๕.		สมาชิกกลุ่ม
๖.		สมาชิกกลุ่ม

๓. คติพจน์หรือคำขวัญประจำกลุ่ม

.....

.....

.....

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔

กิจกรรมที่ ๒

เรื่อง ความเสียสละความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (ทาน)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ ๒

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ปีการศึกษา ๒๕๖๐

สาระสำคัญ

คุณสมบัติที่สำคัญอย่างหนึ่งของคนที่มีจิตสาธารณะคือมีความเสียสละมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ความเสียสละมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การแสดงออกด้วยใจจริงถึงความไม่เห็นแก่ตัว การสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือ และทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม โดยการสละกำลังกาย ทรัพย์สินของ สติปัญญา เวลาและความสุขสบายส่วนตัว

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนเข้าใจ และเห็นความสำคัญของความเสียสละ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ได้ฝึกการแสดงออกถึงการมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สละประโยชน์ส่วนตน เพื่อช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม หลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม ตระหนักและถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ เคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม ไม่ยึดครองเป็นของตน แบ่งปันและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมร่วมกัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ และเห็นความสำคัญของความเสียสละ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างหนึ่งของการมีจิตสาธารณะ
๒. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการแสดงออกถึงการมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม

สาระการเรียนรู้

ความเสียสละมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การกระทำที่แสดงคุณลักษณะด้านจิตใจ การแสดงออกด้วยใจจริงถึงความเอื้อเฟื้อ ไม่เห็นแก่ตัว โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ ในสิ่งที่ถูกต้อง ตามศักยภาพของตนเอง รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่นรวมถึงการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน ไม่ยึดครองเป็นของตนเอง แบ่งปัน และเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมร่วมกัน ความเสียสละมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นคุณธรรมดำรงสังคมพัฒนาให้คนในสังคมเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าบุคคลมุ่งแต่เอาตัวรอด มองแต่ประโยชน์ส่วนตนสังคมก็อยู่เป็นสุขมิได้ การแก้ปัญหาสังคมนั้นคนในสังคมต้องมีจิตสาธารณะเสียสละมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ต้องการเน้น

๑. ความสามัคคี และร่วมมือกัน
๒. การรู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (ทาน)
๓. การพูดจาแลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยถ้อยคำที่น่าฟัง (ปิยวาจา)

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนถึงความหมายของความเป็นน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตามที่นักเรียนเข้าใจ และนักเรียนเคยปฏิบัติตน หรือเคยเห็นผู้อื่นปฏิบัติตน แสดงความเป็นน้ำใจ ความเอื้อเฟื้อ

ขั้นดำเนินกิจกรรม

๑. ผู้สอนแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มโดยใช้กลุ่มเดิมที่ได้แบ่งไว้ในกิจกรรมที่ ๑ โดยให้ผู้สอนแจกภาพวาดที่ไม่ได้ระบายสีให้นักเรียนกลุ่มละ ๑ ภาพ พร้อมทั้งสีไม้กลุ่มละ ๓ แท่ง โดยให้แต่ละกลุ่มได้สีไม้ร่วมกัน

๒. ให้นักเรียนช่วยกันระบายสีภาพที่กำหนด โดยให้ออกมาสวยงาม เหมือนจริงมากที่สุดภายในเวลา ๑๐-๑๕ นาที ผู้สอนสังเกตการปฏิบัติงาน การใช้สี วิธีการแก้ปัญหาการระบายสีภาพของนักเรียนแต่ละกลุ่ม เมื่อกลุ่มของตนเองไม่มีสีตรงตามภาพที่กำหนด

๓. เมื่อหมดเวลาผู้สอนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำภาพของกลุ่มตนเองออกมาแสดงหน้าห้อง และตัดสินว่ากลุ่มใดระบายสีภาพได้เหมือนจริงมากที่สุด

๔. ผู้สอนสนทนาซักถามนักเรียนกลุ่มที่ระบายสีภาพได้เหมือนจริงมากที่สุดว่าใช้วิธีการใด ทั้งที่มีแค่ ๓ สีเหมือนกลุ่มอื่น ๆ

ขั้นสรุป

๕. ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุป โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าถ้านักเรียนและเพื่อนคนอื่น ๆ ไม่แบ่งดินสอสีให้เพื่อนใช้ นักเรียน และเพื่อนๆ จะสามารถระบายสีได้เหมือนจริงตามที่ต้องการหรือไม่ ระหว่างระบายสีภาพนักเรียนใช้สีของผู้สอนอย่างไรบ้าง

๖. ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยกันทำงานส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นงานหนัก งานเบา เป็นงานเพียงเล็กน้อย หรือเป็นงานใหญ่ โดยไม่เห็นแก่ตัว หรือความยากลำบาก จะทำให้งานประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งจะส่งผลทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

สื่อ/อุปกรณ์

๑. ใบงานที่ ๒ : ภาพวาด
๒. สีไม้

การประเมินผล

๑. สังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม
๒. ตรวจการใบงาน

ใบงานที่ ๒

เรื่อง “การเสียสละ มีน้ำใจ”

ชื่อกลุ่ม

สมาชิกในกลุ่ม

๑. ๒.

๓. ๔.

๕. ๖.

คำชี้แจง

ให้นักเรียนระดมความคิด และช่วยกันทำอย่างไรก็ได้ ระบายสีให้ออกมาสวยที่สุด

โตลี สตูดิโอ
รับวาดภาพการ์ตูน การ์ตูนลายเส้น
ภาพประกอบหนังสือและเอกสารต่างๆ

ที่มา : <http://www.phusing.com/?name=knowledge&file=readknowledge&id=788>

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔

กิจกรรมที่ ๓

เรื่อง พุดดีมีค่า (ปิยวาจา)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ ๒

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ปีการศึกษา ๒๕๖๐

สาระสำคัญ

คุณสมบัติที่สำคัญอย่างหนึ่งของคนที่มีจิตสาธารณะ คือการกล่าว สนทนา แลกเปลี่ยน ความรู้ วิชาความรู้ วิชา ฯลฯ ด้วยวาจาสุภาพ การกล่าวด้วยวาจาสุภาพนั้นคือ การไม่กล่าวเท็จ การไม่พูดส่อเสียดกระแนะกระแน การไม่พูดคำหยาบ และการไม่พูดเพื่อเจ้า พุดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะสมกับกาลเทศะ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนให้ความสนใจ เรื่อง การใช้คำพูดที่ดี เคารพสิทธิของผู้อื่นเห็นใจผู้อื่น ตระหนัก เห็นความสำคัญของการพูดคำพูดที่ดี สุภาพอ่อนหวาน พุดในสิ่งที่เป็นประโยชน์

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

๑. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจถึงการใช้คำพูดที่ดี การเคารพของผู้อื่นด้วยการกล่าวคำสุภาพ
๒. เพื่อให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ถึงคำพูดที่สามารถส่งผลกระทบต่อผู้อื่นได้
๓. เพื่อให้นักเรียนนำข้อคิดที่จะนำคำพูด ไปปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

สาระการเรียนรู้

การพูดคำพูดที่ดี การกล่าววาจาสุภาพ การกล่าวคำจริง เป็นคุณสมบัติพื้นฐานสำหรับการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ ในสังคม เพราะการกล่าวคำพูดที่ดี วาจาที่สุภาพอ่อนหวานนั้น ตนเองก็อยากได้ฟังคำพูดที่ไพเราะอ่อนหวาน ผู้อื่นก็อยากได้ฟังคำพูดที่ไพเราะอ่อนหวานเช่นกัน

คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ต้องการเน้น

๑. ความสามัคคี และร่วมมือกัน
๒. การรู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (ทาน)
๓. การพูดจาแลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยถ้อยคำที่น่าฟัง (ปิยวาจา)
๔. การกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อหมู่คณะ มีความรับผิดชอบ (อัตถจริยา)
๕. การเป็นคนที่มีน้ำใจ มีระเบียบวินัยในตนเอง (สมานัตตตา)

วิธีดำเนินกิจกรรม

ชั้นนำ

๑. ผู้สอนนำเสนอถึงการใช้คำพูด ใช้วาจาของตนในการชื่นชมผู้อื่นว่ามีอะไรบ้าง และซักถามนักเรียนถึงการพูดกับครูอาจารย์กับเพื่อน ๆ นั้นควรปฏิบัติอย่างไร

ชั้นกิจกรรม

๑. ผู้สอนแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มโดย ใช้กลุ่มเดิมที่ได้แบ่งไว้ในกิจกรรมที่ ๑ ผู้สอนให้นักเรียนนำภาพวาดที่กลุ่มตัวเองได้ทำในกิจกรรมที่ผ่านมา

๒. ให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่ม รายงานผลงานกลุ่มหน้าชั้นเรียน แล้วให้นักเรียนทุกกลุ่มช่วยกันวิจารณ์เชิงบวกด้วยวาจาสุภาพ และกลุ่มที่มีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ รายงานเพิ่มเติม

๓. ให้นักเรียนในกลุ่มตัวเองช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมลงในใบงานที่ ๓

ขั้นสรุป

๑. ผู้สอนเสนอแนะเพิ่มเติม สนทนาซักถามและหาข้อสรุปร่วมกัน โดยผู้สอนต้องเชื่อมโยงประเด็นที่นักเรียนร่วมกันสรุปไปสู่หัวข้อที่จะศึกษา คือ การพูดด้วยวาจาที่สุภาพ

สื่อและอุปกรณ์

๑. ใบงานที่ ๒ : ภาพวาด (ในกิจกรรมที่ ๒ ที่ได้ลงมือปฏิบัติ ที่ผ่านมา)
๒. ใบงานที่ ๓ เรื่อง พูดดีมีค่า

การประเมินผล

๑. สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรม
๒. ตรวจผลงานนักเรียน

ใบงานที่ ๓

เรื่อง “พูดดีมีค่า”

ชื่อกลุ่ม

สมาชิกในกลุ่ม

๑. ๒.

๓. ๔.

๕. ๖.

คำชี้แจง

ให้นักเรียนระดมความคิดแล้วตอบคำถามดังนี้ ตอบคำถาม ดังนี้

๑. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร เมื่อกลุ่มของนักเรียนวิจารณ์กลุ่มอื่นด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ

.....

.....

.....

๒. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร เมื่อกลุ่มของนักเรียนวิจารณ์กลุ่มอื่นด้วยถ้อยคำที่หยาบคาย

.....

.....

.....

๓. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร เมื่อกลุ่มของนักเรียนถูกกลุ่มอื่นชื่นชมด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ

.....

.....

.....

๔. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร เมื่อกลุ่มของนักเรียนถูกกลุ่มอื่นชื่นชมด้วยถ้อยคำที่หยาบคาย

.....

.....

.....

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔

กิจกรรมที่ ๔

เรื่อง โรงเรียนสะอาดสวยด้วยตัวเรา (อัตถจริยา)

เวลา ๒ ชั่วโมง

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ภาคเรียนที่ ๒

ปีการศึกษา ๒๕๖๐

สาระสำคัญ

ปัญหาขยะในโรงเรียนเป็นปัญหาที่สำคัญ ซึ่งนักเรียนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างความตระหนัก ส่งเสริม ปลูกฝัง ความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการมีส่วนร่วมด้วยตัวเองของนักเรียน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถระบุสภาพปัญหาขยะ และสถานที่พบขยะมากของโรงเรียน บอกเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องจัดการปัญหาขยะ สามารถเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา มีส่วนร่วม และถือเป็นหน้าที่ในช่วยการดูแลแก้ปัญหา และรักษาโรงเรียนให้สะอาดในวิสัยที่ตนสามารถทำได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนสามารถระบุสภาพปัญหาขยะ และสถานที่พบขยะมาก ของโรงเรียน ได้
๒. นักเรียนสามารถบอกเหตุผล และความจำเป็นที่จะต้องจัดการปัญหาขยะ
๓. นักเรียนสามารถเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาขยะ และรักษาความสะอาดโรงเรียนได้
๔. นักเรียนมีส่วนร่วมและถือเป็นหน้าที่ในช่วยการดูแลแก้ปัญหา และรักษาโรงเรียนให้สะอาดในวิสัยที่ตนสามารถทำได้

สาระการเรียนรู้

โรงเรียนวัดวังหิน เป็นสถานศึกษาแห่งหนึ่งที่มีปัญหาเรื่องขยะ และความสะอาดของโรงเรียนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน โดยบริเวณที่พบขยะมากคือในห้องเรียน, บริเวณที่นักเรียนชอบอยู่ในช่วงเวลาพัก และบริเวณที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันขยะที่พบมีหลายประเภท ส่วนใหญ่เป็นขยะประเภทขยะแห่งที่เกิดจากการซื้อสินค้าบริโภคในโรงเรียน เช่น ถูขนม แก้วน้ำ พลาสติก ขวดน้ำพลาสติก เป็นต้น การแก้ไขปัญหาให้ได้ผลจะต้องให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาขยะในโรงเรียน ผลกระทบที่เกิดขึ้น

คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ต้องการเน้น

๑. ความสามัคคี และร่วมมือกัน
๒. การกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อหมู่คณะ มีความรับผิดชอบ (อัตถจริยา)
๓. การเป็นคนที่มีน้ำใจ มีระเบียบวินัยในตนเอง (สมานัตตตา)

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

๑. ผู้สอนให้นักเรียนดูภาพสถานที่ต่าง ๆ ที่มีขยะกราดเกลื่อนเปรียบเทียบกับสถานที่สะอาดสวยงาม ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น

๒. ผู้สอนสนทนากับนักเรียนถึงโรงเรียนของเราว่าเป็นเหมือนภาพที่ ๑ หรือภาพที่ ๒ ให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น เช่น ที่ใดบ้างที่เป็นเหมือนภาพที่ ๑ ที่ใดบ้างที่เป็นเหมือนภาพที่ ๒ จริงหรือไม่ ใครเป็นคนทำให้เป็นเช่นนั้น

ขั้นดำเนินกิจกรรม

๑. ผู้สอนแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มโดยใช้กลุ่มเดิมที่ได้แบ่งไว้ในกิจกรรมที่ ๑ โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการออกสำรวจสภาพปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ๑๐ – ๑๕ นาที

๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการสำรวจสภาพปัญหาในโรงเรียนที่ได้สำรวจมา

๓. ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น และสรุปว่าขณะนี้โรงเรียนของเราประสบปัญหาขยะอย่างไรบ้าง จากข้อมูลการสำรวจของแต่ละกลุ่มที่นำเสนอ เช่น สถานที่ที่พบขยะมากที่สุด (สกปรกมากที่สุด) ประเภทของขยะที่พบ เป็นต้น

๔. ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน เมื่อโรงเรียนสกปรกเต็มไปด้วยขยะ ขยะต่าง ๆ ที่พบขยะเหล่านั้นมาจากไหนบ้าง ขนมห่าง ๆ ที่มีขายในโรงเรียน นักเรียนคิดว่าขนมเหล่านั้นก่อให้เกิดปัญหาขยะหรือไม่ อย่างไรบ้าง มากน้อยแค่ไหน

๕. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันระดมความคิด อภิปรายสรุปถึง สาเหตุของปัญหาขยะในโรงเรียน แนวทางที่นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการลดหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วบันทึกลงในใบงาน

ขั้นสรุป

แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลงานของกลุ่ม ครูแนะนำเพิ่มเติมเพื่อสร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็นความจำเป็นถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องมีส่วนร่วม และเห็นคุณค่าของการมีจิตสำนึกสาธารณะ ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

สื่อการเรียนรู้ / แหล่งเรียนรู้

๑. ใบงานที่ ๔, ใบงานที่ ๔.๑
๒. สถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน

การประเมินผล

๑. สังเกตการณ์ปฏิบัติกิจกรรม อภิปรายแสดงความคิดเห็น และตอบคำถามของนักเรียน
๒. สังเกตการปฏิบัติงานกลุ่มของนักเรียน
๓. ตรวจการใบงาน

ใบงานที่ ๔

เรื่อง “โรงเรียนสะอาดสวยด้วยตัวเรา”

ชื่อกลุ่ม

สมาชิกในกลุ่ม

๑. ๒.

๓. ๔.

๕. ๖.

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียนแล้วบันทึกลงในตาราง

สถานที่สำรวจ	ช่วงเวลาที่สำรวจ	ความสะอาด	พฤติกรรมกรทั้งขยะที่สำรวจพบ

หมายเหตุ : พฤติกรรมการทิ้งขยะ เช่น ทิ้งในถังขยะ, ทิ้งบนพื้น บนโต๊ะเก้าอี้, แอบทิ้ง/ซ่อนในที่ลับตา

ใบงานที่ ๔.๑

เรื่อง “โรงเรียนสะอาดสวยด้วยตัวเรา”

ชื่อกลุ่ม

สมาชิกในกลุ่ม

๑. ๒.

๓. ๔.

๕. ๖.

คำชี้แจง จากกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. จากสถานที่ที่นักเรียนได้สำรวจ กลุ่มของนักเรียนชอบสถานที่ใดมากที่สุด เพราะเหตุใด

.....
.....

๒. จากสถานที่ที่นักเรียนได้สำรวจ กลุ่มของนักเรียนไม่ชอบสถานที่ใดมากที่สุด เพราะเหตุใด

.....
.....

๓. สรุปสาเหตุของปัญหาขยะและความสกปรกของโรงเรียนคือ

.....
.....
.....
.....

๔. นักเรียนคิดว่าจะมีวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร

.....
.....
.....
.....

๕. นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาโรงเรียนของเราให้สะอาดปราศจากขยะได้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔

กิจกรรมที่ ๕

เรื่อง หัวใจอาสา ทำความดีสม่ำเสมอ (สมานัตตตา)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เวลา ๒ ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ ๒

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ปีการศึกษา ๒๕๖๐

สาระสำคัญ

การได้ทำประโยชน์และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม กระทำเป็นประจำและสม่ำเสมอตามความสามารถของตนเอง จะช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง รู้สึกรัก ห่วงแหนสมบัติของส่วนรวม ก่อให้เกิดการปฏิบัติตนหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนตระหนัก เห็นความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ มีส่วนร่วมในการดูแลโรงเรียน กระทำเป็นประจำและสม่ำเสมอตามความสามารถของตนเอง และบันทึกการทำจิตสาธารณะในรอบสัปดาห์ของตนเองลงในแบบบันทึกหัวใจอาสา ทำความดีสม่ำเสมอ

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนเห็นความสำคัญ หลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม กระทำเป็นประจำและสม่ำเสมอ

๒. นักเรียนถือเป็นหน้าที่ ที่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม กระทำเป็นประจำและสม่ำเสมอตามที่ตนสามารถทำได้

สาระการเรียนรู้

นักเรียนมีจิตอาสา ทำความดีสม่ำเสมอ มีส่วนร่วมในการดูแลโรงเรียนกระทำเป็นประจำและสม่ำเสมอตามความสามารถของตนเอง

คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ต้องการเน้น

๑. ความสามัคคี และร่วมมือกัน
๒. การกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อหมู่คณะ มีความรับผิดชอบ (อัตถจริยา)
๓. การเป็นคนดีสม่ำเสมอ มีระเบียบวินัยในตนเอง (สมานัตตตา)

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

ผู้สอนเปิดคลิปจากยูทูบ (You Tube) เรื่อง my angel "ย่ายิ้ม" ให้นักเรียนดู จากนั้นสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับคลิปดังกล่าว เช่น ถ้านักเรียนเป็นย่ายิ้ม นักเรียนจะทำแบบย่ายิ้มไหม เพราะอะไร

ขั้นดำเนินกิจกรรม

๑. ผู้สอนสนทนาซักถามนักเรียนว่าในโรงเรียนของเรามีปัญหาอะไรบ้าง อะไรที่นักเรียนสังเกตเห็นจากสิ่งที่ได้สำรวจที่ในกิจกรรมที่ผ่านมา นักเรียนคิดว่าตนเองควรจะมีส่วนช่วยในการดูแลโรงเรียนของเราเหมือนย่ายิ้ม ในคลิปหรือไม่ อย่างไรบ้าง โดยผู้สอนพยายามใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้ นักเรียนเห็นความสำคัญว่าเราทุกคนควรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนโดยเริ่มจากตัวเราก่อน เริ่มจากเรื่องเล็ก ๆ ง่าย ๆ ที่เราสามารถทำได้ และทำเป็นประจำสม่ำเสมอ

๒. ให้นักเรียนร่วมกันเสนอแนวทางปฏิบัติในการทำกิจกรรมจิตสาธารณะ ที่นักเรียนแต่ละคนสามารถทำได้จริงในเวลาก่อนเข้าเรียน เวลาพักกลางวัน หรือหลังเลิกเรียนก่อนกลับบ้าน เช่น การช่วยรดน้ำต้นไม้ การช่วยเก็บขยะ การช่วยครูบรรณารักษ์ห้องสมุด เป็นต้น ตกลงร่วมกันว่าจะช่วยกันดูแลโรงเรียนของเรา (กิจกรรมจิตสาธารณะ)

๓. ผู้สอนแจกบันทึกหัวใจอาสา ทำความดีสม่ำเสมอให้นักเรียนคนละกลุ่ม แล้วให้นักเรียนไปปฏิบัติกิจกรรมจิตสาธารณะตามที่เสนอในข้อที่ ๔ ที่นักเรียนชอบสนใจหรือปฏิบัติได้ แล้วบันทึกกิจกรรมจิตสาธารณะที่นักเรียนทำในรอบสัปดาห์ลงในสมุดบันทึกนี้ นำเสนอผู้สอนในชั่วโมงต่อไป

๔. ในกิจกรรมต่อไปผู้สอนตรวจบันทึกหัวใจอาสาทำความดีสม่ำเสมอ ของนักเรียนแต่ละคน ให้นักเรียนบางส่วนนำเสนอกิจกรรมจิตสาธารณะที่นักเรียนไปทำ ผู้สอนยกย่องชมเชยความมีน้ำใจของนักเรียน

ขั้นสรุป

๕. สนทนาซักถามความรู้สึกของนักเรียนในการทำกิจกรรมที่ผ่านมา นักเรียนคิดว่าการกระทำของตนเองมีประโยชน์หรือไม่ มีกิจกรรมใดบ้างที่นักเรียนอยากทำแต่ยังไม่ได้ทำ นักเรียนคิดว่าควรทำบันทึกต่อไปอีกหรือไม่ ผู้สอนกระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญและปฏิบัติกิจกรรมต่อไป

สื่อ/อุปกรณ์

๑. ใบงานที่ ๕ บันทึกหัวใจอาสา ทำความดีสม่ำเสมอ
๒. คลิป เรื่อง my angel "ย่ายิ้ม"
๓. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

การประเมินผล

๑. สังเกตการอภิปรายแสดงความคิดเห็น และตอบคำถามของนักเรียน
๒. บันทึกหัวใจอาสา ทำความดีสม่ำเสมอ

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔

กิจกรรมที่ ๖

เรื่อง รู้ใช้ รู้รักษา (สังคหวัตถุ ๔)

เวลา ๒ ชั่วโมง

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ภาคเรียนที่ ๒

ปีการศึกษา ๒๕๖๐

สาระสำคัญ

สิ่งของส่วนรวมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น ไม้กวาด ไม้ถูพื้น คอมพิวเตอร์ ลูกบอล หนังสือห้องสมุด ฯลฯ เป็นสิ่งที่นักเรียนจำเป็นต้องใช้ร่วมกัน หากนักเรียนรู้จักใช้และดูแลรักษาสิ่งของทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมต่าง ๆ เหล่านี้อย่างถูกวิธี และทะนุถนอมจะทำให้สามารถยืนอายุการใช้งานก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด รวมทั้งยังสามารถช่วยประหยัดทรัพยากรของโลกได้อีกทางหนึ่ง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนเข้าใจเหตุผล และความจำเป็นที่จะต้องใช้และดูแลรักษาสิ่งของของส่วนรวม หลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม ถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ เคารพสิทธิไม่ปิดกั้นผู้อื่นในการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน และไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนสามารถบอกเหตุผล และความจำเป็นที่จะต้องใช้และดูแลรักษาสิ่งของของส่วนรวมของโรงเรียนให้ได้ประโยชน์มากที่สุด
๒. นักเรียนหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม

สาระการเรียนรู้

การใช้และการดูแลรักษาสิ่งของ สมบัติของส่วนรวมประกอบไปด้วย การใช้ของส่วนรวมอย่างถูกวิธี ทะนุถนอม ประหยัด ใช้แล้วเก็บไว้ที่เดิมหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม เคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมร่วมกัน ไม่ปิดกั้นผู้อื่นในการใช้ และไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง

คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ต้องการเน้น

๑. ความสามัคคี และร่วมมือกัน
๒. การรู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (ทาน)
๓. การพูดจาแลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยถ้อยคำที่น่าฟัง (ปิยวาจา)
๔. การกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อหมู่คณะ มีความรับผิดชอบ (อตถจริยา)
๕. การเป็นคนที่มีสำมะเสมอ มีระเบียบวินัยในตนเอง (สมานัตตตา)

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำ

๑. ให้นักเรียนสำรวจสภาพโต๊ะ+เก้าอี้ของตนเอง เช่น ความสะดวก รอยขีดเขียน ความแข็งแรง เป็นต้น มีโต๊ะ+เก้าอี้ของใครบ้างที่สะดวกไม่มีร่องรอยใดๆเลย (ไม่มี) ทำไมโต๊ะ/เก้าอี้ของนักเรียนจึงสกปรก มีรอยขีดเขียนเต็มไปหมด ใครทำให้เป็นเช่นนั้น นักเรียนอยากได้โต๊ะเก้าอี้ที่สะดวกไม่มีร่องรอยขีดเขียนและแข็งแรงหรือไม่ ควรทำอย่างไร

ขั้นตอนกิจกรรม

๑. ผู้สอนให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษาเรื่องไม้กวาดหายไปไหน ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายตอบคำถาม ถ้านักเรียนเป็น “แก้ว” จะเก็บไม้กวาดไม้ถูพื้นไว้ในที่เก็บหรือไม่ เอ็มและเพื่อนควรแอบไปเอาไม้กวาดไม้ถูพื้นจากห้องอื่นที่ไม่มีคนอยู่หรือไม่ เพราะอะไร เหตุผลสำคัญที่เราต้องใช้ไม้กวาดไม้ถูพื้นอย่างทะนุถนอม

๒. ผู้สอนแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มโดยใช้กลุ่มเดิมที่ได้แบ่งไว้ในกิจกรรมที่ ๑ โดยให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นในประเด็นดังนี้ สภาพปัจจุบันของสิ่งของที่กลุ่มของตนเองจับฉลากได้ หลักปฏิบัติที่ถูกต้องในการใช้และการดูแลรักษาสิ่งของนี้ สิ่งที่นักเรียนจะสามารถปฏิบัติได้ในการมีส่วนร่วมดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมดังกล่าว แล้วบันทึกลงในใบงาน

๓. ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปเหตุผลสำคัญที่เราต้องใช้ไม้กวาดไม้ถูพื้นอย่างทะนุถนอมจากนั้นผู้สอนนำเสนอถึงสิ่งของส่วนรวมต่าง ๆ ในโรงเรียนนอกจากโต๊ะ/เก้าอี้ ไม้กวาดไม้ถูพื้นแล้วยังมีสิ่งอื่น ๆ ได้อีกบ้างที่ใช้ร่วมกันอีก ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการใช้สิ่งของเหล่านั้น

๔. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุป เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าของการใช้และการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมในโรงเรียน ถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ ได้แก่ การใช้ของส่วนรวมอย่างถูกวิธี ทะนุถนอม ประหยัด ใช้แล้วเก็บไว้ที่เดิม หลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมเคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ของส่วนรวม ไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง และวิธีปฏิบัติรวมถึงมารยาทในการใช้สิ่งของของส่วนรวมร่วมกัน

สื่อ/อุปกรณ์

๑. กรณีศึกษาเรื่องไม้กวาดหายไปไหน
๒. ใบงาน

การประเมินผล

๑. สังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม
๒. ตรวจการใบงาน

เอกสารประกอบการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เรื่อง รู้ใช้ รู้รักษา
เรื่อง ไม้กวาดหายไปไหน

เย็นวันจันทร์ในห้องเรียนชั้น ป.๖ เวิร์ปประจำวันกำลังทำความสะอาดห้องเรียน แก้ว และเพื่อนเป็นเวิร์ปทำความสะอาดวันนี้ เมื่อทำความสะอาดเสร็จแล้วต่างก็เตรียมตัวกลับบ้าน

ต้น : พวกเราเก็บไม้กวาดไม้ถูพื้นให้เรียบร้อยก่อนกลับบ้านกันนะ

แก้ว : ทำไมล่ะก็เอาวางไว้ตรงนี้ก็ได้อะ เดี๋ยวเวิร์ปวันพรุ่งนี้ก็ต้องมาใช้อยู่ดี

โบ : ไม่ได้นะ ของพวกนี้เป็นของห้องนะ ใช้เสร็จก็ต้องเก็บให้เรียบร้อยสิ

ไม้ : ไซ้ ๆ วางไม่เป็นระเบียบแบบนี้ถ้าเกิดใครมาเหยียบหักหรือหายไปแล้วจะเอาไม้กวาดที่ไหนใช้กันล่ะ

ต้น : เอามาใส่กล่องเก็บไม้กวาดไม้ถูพื้นแบบนี้ดีกว่า เวลาหยิบมาใช้งานก็สะดวกไม่เสีย
ง่าย และไม่เกะกะด้วย

แก้ว : ได้ จั๊นเดียวเราจะเก็บใส่กล่องไว้ จะได้สะดวกเวลาหยิบใช้

วันต่อมาเป็นเวิร์ปของกลุ่มป่าน เมื่อมาถึงห้องเรียนป่านและเพื่อนก็จะนำอุปกรณ์ทำความสะอาดไปใช้ก็พบว่าไม้กวาดไม้ถูพื้นถูกเก็บไว้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ก็พูดคุยว่า

ป่าน : เวิร์ปเมื่อวานเก็บไม้กวาดไม้ถูพื้นได้เป็นระเบียบดีจังเลย ทำให้ใช้ได้สะดวก ไม่หาย

โป : ดินะ แต่ว่าไม้กวาดมีน้อยแล้วก็เก่าด้วยทำไงจึงจะทำให้ใช้ได้ได้นานๆล่ะ

ปลา : เราต้องใช้อย่างทะนุถนอมสิ อย่าทำรุนแรงเวลาไม่ใช้ก็ต้องวางหงายขึ้นจะได้ไม่พัง
เร็วได้ใช้ได้ได้นาน ๆ

แป้ง : ไม้ถูพื้นก็เหมือนกัน และไม่ควรวางถ้าหักขึ้นมาเดียวจะไม่มีใช้

ป่าน : ดีจ๊ะเรามาช่วยกันทำเวิร์ปเถอะ ส่งไม้กวาดมาให้ฉันด้วยอย่าโยนนะ เราต้องใช้ของ
พวกนี้อย่างระวังจะได้ใช้ได้ไปนาน ๆ

ครูอำนวยพร ผ่านมาเห็นเด็ก ๆ ใช้ไม้กวาดอย่างทะนุถนอมก็กล่าวชมเชยที่นักเรียนรู้จัก
ใช้ของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม จะได้มีของเหล่านี้ใช้ไปได้นาน ๆ เป็นการช่วยโรงเรียนประหยัดเงิน
และช่วยประหยัดทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย

วันศุกร์เป็นเวิร์ปของกลุ่มเอมมาทำความสะอาดแต่ปรากฏว่าไม่มีทั้งไม้กวาดและไม้ถูพื้น

เอม : ไม่มีไม้กวาดไม้ถูพื้นวันนี้เราก็ไม่ต้องทำความสะอาดกัน กลับบ้านกันนะ

อัม : ไม่ได้นะ ไม่มีเราก็ต้องหาแล้วทำความสะอาดเพราะวันนี้เป็นหน้าที่ของเรา

อู๋ : จะทำได้ยังไง ฉันว่ากลับบ้านดีกว่า ไม่ใช่ความผิดของเรานี่

ไอ้ : เราก็ไปยืมของห้องอื่นสิ

เอม : ใครมาขโมยของพวกเราไป เราก็ไปขโมยของบ้างสิเพื่อเอามาแทนของเราที่หายไป

ที่มาของเรื่อง : ศิริ แคนสา. การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา :
กรณีศึกษาโรงเรียนคอนสวรรค์. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ๒๕๕๑

ใบงานที่ ๖
เรื่อง “รู้ใช้ รู้รักษา”

ชื่อกลุ่ม

สมาชิกในกลุ่ม

๑. ๒.

๓. ๔.

๕. ๖.

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและตอบคำถามลงในช่องว่าง

๑. ถ้านักเรียนเป็น “แก้ว” จะเก็บไม้กวาดไม้ถูพื้นไว้ในที่เก็บหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

๒. เอมและเพื่อนควรแอบไปเอาไม้กวาดไม้ถูพื้นจากห้องอื่นที่ไม่มีคนอยู่หรือไม่ เพราะอะไร

.....

.....

.....

.....

๓. หลักปฏิบัติพฤติกรรมที่ถูกต้องในการใช้และการดูแลรักษาสิ่งของนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔. สิ่งที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ในการมีส่วนร่วมดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมนี้

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔

กิจกรรมที่ ๗

เรื่อง คนดีของสังคม

เวลา ๒ ชั่วโมง

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ภาคเรียนที่ ๒

ปีการศึกษา ๒๕๖๐

สาระสำคัญ

การนำตัวอย่างที่ดีของสังคมมาใช้เป็นวิธีการสอน การจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยการนำเสนอ กรณี เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน นำมาดัดแปลงให้สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการสอน แล้วเสนอเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเพื่อสร้างความเข้าใจ และช่วยฝึกให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและรู้จักตัดสินใจ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนให้ความสนใจ เรื่อง คนดีของสังคม ตระหนัก เห็นความสำคัญของการทำตนให้มีประโยชน์ ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

๑. เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้บุคคลตัวอย่างที่ดี และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม
๒. เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถนำแบบอย่างบุคคลตัวอย่างที่ดี และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง

สาระการเรียนรู้

การเป็นคนดีของสังคม เป็นการช่วยเหลือ เกื้อกูลสังคมอย่างหนึ่งให้เป็นสังคมที่น่าอยู่ น่าอาศัย การสละแรงกายแรงใจ ทรัพย์สินของ ตลอดจนความคิดในการช่วยกิจการงานของสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน

คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ต้องการเน้น

๑. ความสามัคคี และร่วมมือกัน
๒. การรู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (ทาน)
๓. การพูดจาแลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยถ้อยคำที่น่าฟัง (ปิยวาจา)
๔. การกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อหมู่คณะ มีความรับผิดชอบ (อตถจริยา)
๕. การเป็นคนที่มีสมาธิ มีระเบียบวินัยในตนเอง (สมานัตตตา)

วิธีการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

๑. ผู้สอนนำข่าวตัวอย่างของบุคคลที่ทำความดีเพื่อสังคม ให้นักเรียนอ่านใช้เวลาประมาณ ๑๐ – ๑๕ นาที และร่วมสนทนากับนักเรียนโดยใช้ประเด็นคำถาม

- นักเรียนมีความรู้สึกละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ผู้สอนนำเสนอ

๒. ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น สนทนาซักถามและหาข้อสรุปร่วมกันโดยผู้สอนต้องเชื่อมโยงประเด็นที่นักเรียนร่วมกันสรุปไปสู่หัวข้อที่จะศึกษา คือ การทำหน้าที่เพื่อส่วนรวม

ขั้นกิจกรรม

๓. ให้ผู้สอนแบ่งนักเรียนตามที่เคยแบ่งไว้ในข้างต้น เพื่อศึกษากรณีตัวอย่างจากบุคคลที่ทำประโยชน์แก่สังคม และให้ผู้เรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น เขียนลงใบงานที่กลุ่มได้รับ

๔. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอและสรุปประเด็นสำคัญตามที่กลุ่มได้รับมอบหมาย ใช้เวลากลุ่มละ ๓ – ๕ นาที

ขั้นสรุป

๕. เมื่อทุกกลุ่มนำเสนอเสร็จแล้ว ให้นำผลงานของแต่ละกลุ่มจัดแสดงภายในห้องเรียน ครูเปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมกันสรุปคุณลักษณะของคนดีที่สังคม

สื่อ/อุปกรณ์

๑. กรณีตัวอย่างบุคคลที่มีจิตสาธารณะ
๒. ใบงานที่ ๗

การประเมินผล

๑. สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรม
๒. ตรวจผลงานกลุ่ม

ตัวอย่างบุคคลที่มีจิตสาธารณะ

เรื่อง คนดีของสังคม

“หัวใจที่กล้าแกร่ง ตุน บอดี้แสลม ก้าวที่ไกลสุดในชีวิต วิ่งจากเบตงสู่แม่สาย”

รวมบริจาคได้ทุกช่องทาง

สวมวิญญาณหัวใจนักวิ่งเพื่อการกุศลจนประสบความสำเร็จมาแล้ว สำหรับร็อกเกอร์หนุ่ม หัวใจหล่อ ตุน บอดี้แสลม ที่ก่อนหน้านี้วิ่ง 400 กิโลเมตร เพื่อซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์ให้กับ โรงพยาบาลบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในโครงการก้าวคนละก้าว ซึ่งธารน้ำใจของคนไทย ครั้งนั้นรวมยอดบริจาคได้ทั้งหมด 63 ล้านบาท

ล่าสุด ตุน บอดี้แสลม ขอรับธารน้ำใจจากคนไทยอีกครั้ง ในโครงการ "ก้าวคนละก้าวเพื่อ 11 โรงพยาบาล" โดย ตุน บอดี้แสลม จะออกสตาร์ทเริ่มต้นทางใต้สุดแดนสยาม อ.เบตง จังหวัดยะลา ปลายทางคือเหนือสุดของแผ่นดินไทยคือ อ.แม่สาย จังหวัดเชียงราย

ทั้งนี้ พี่ตูน ได้เปิดเผยรายละเอียดผ่านอินสตาแกรม ขอเชิญคุณร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการ "ก้าว" จากสุดเขตแดนใต้ ไปจนถึง เหนือสุดแดนสยามบนระยะทาง 2,191 กม. เบตง-แม่สาย ที่ทำให้ "ก้าว" ครั้งนี้เป็น "ก้าว" ที่ไกลที่สุดในชีวิตของผม กับโครงการ "ก้าวคนละก้าวเพื่อ 11 โรงพยาบาลทั่วประเทศ" ด้วยการบริจาคเงิน เพื่อซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์ให้กับ 11 โรงพยาบาลที่ยังขาดแคลน และต้องการความช่วยเหลือและแรงสนับสนุนจากพวกเราคนไทยทุกคน ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลรักษาและคุณภาพชีวิตผู้ป่วยในโรงพยาบาลที่ดีขึ้น รวมถึงเป็นขวัญกำลังใจให้ หมอ พยาบาล ผู้เสียสละทั่วประเทศ

ทำไมต้องโรงพยาบาลศูนย์?

เรามีความหวังที่อยากจะช่วยโรงพยาบาลต่างๆ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ แต่ด้วยแรง และกำลังของเราในวันนี้ จึงยังไม่สามารถที่จะช่วยเหลือโรงพยาบาลได้ครบทั้งหมด 77 จังหวัด

จะอย่างไรให้กิจกรรมครั้งนี้ให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีที่สุด?

จึงเกิดเป็นแนวทางของการช่วยเหลือโรงพยาบาลศูนย์ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะ สามารถรับผู้ป่วยที่โรงพยาบาลขนาดเล็กทั่วไป ไม่สามารถทำการรักษาได้ ซึ่งโรงพยาบาลศูนย์จะตั้งอยู่ตามภาคต่างๆทั่วประเทศ ตามจุดยุทธศาสตร์ของกระทรวงสาธารณสุข ทำให้ผู้ป่วยในแต่ละจังหวัดมีโอกาสในการเข้ารับการรักษาที่ดีขึ้น และสามารถรับการรักษาได้ในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงภูมิลำเนาของตนเอง ไม่ต้องเดินทางเข้ามารักษาในกรุงเทพฯ ให้เปลืองทั้งเงินและเวลา แต่โรงพยาบาลศูนย์ทั่วประเทศก็ต้องรับภาระหนัก เนื่องจากทุกโรงต้องรับผู้ป่วยจำนวนหลายพันคนต่อวัน ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคทางการแพทย์ไม่เพียงพอ และยังขาดทุนทรัพย์เพื่อใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาผู้ป่วย อีกเป็นจำนวนมาก

กิจกรรม “ก้าวคนละก้าวเพื่อ 11 โรงพยาบาลทั่วประเทศ” จึงมุ่งเน้นในเรื่องของการระดมทุนเพื่อยกระดับการรักษา ของโรงพยาบาลศูนย์ที่ต้องการความช่วยเหลือในหลายๆจังหวัด ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งหมด 11 โรงพยาบาลดังนี้ 1.โรงพยาบาลยะลา 2.โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี 3.โรงพยาบาลราชบุรี 4.โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร อำเภอมะนัง จังหวัดสุพรรณบุรี 5.โรงพยาบาลศูนย์สระบุรี 6.โรงพยาบาลขอนแก่น 7.โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จ.ปราจีนบุรี 8.โรงพยาบาลนครพิงค์ จ.เชียงใหม่ 9.โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ 10.โรงพยาบาลน่าน (ไม่ใช่โรงพยาบาลศูนย์แต่อยู่ในพื้นที่พิเศษห่างไกลจากตัวเมือง) 11.โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

เส้นทางวิ่ง ก้าวคนละก้าว เพื่อ11โรงพยาบาล” ด้วยความต้องการช่วยเหลือโรงพยาบาลให้ได้มากขึ้น จำนวนเงินที่ต้องการก็มากขึ้น “ก้าว” ครั้งนี้ จึงถูกออกแบบให้มีระยะทางไกลขึ้น และนานขึ้น โดยมีจุดเริ่มต้น จากสุดเขตแดนใต้ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ไปจนถึง เหนือสุดแดนสยาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย รวมระยะทาง 2,191 กม. โดยวิ่งผ่าน 20 จังหวัด ดังนี้ ยะลา ปัตตานี สงขลา นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี นครปฐม กรุงเทพมหานคร นนทบุรี สุพรรณบุรี ชัยนาท นครสวรรค์ กำแพงเพชร ตาก ลำปาง พะเยา และ เชียงราย

ช่องทางการบริจาค (เริ่มบริจาคแล้วได้ตั้งแต่วันนี้)

1. บัญชีรับบริจาค : ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด(มหาชน) สาขารัชโยธิน ชื่อบัญชี มูลนิธิโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าในพระราชูปถัมภ์ฯ (โครงการก้าวคนละก้าว) เลขที่บัญชี 111-393-5263
2. SMS : บริจาคครั้งละ 10 บาท พิมพ์ T แล้วกดส่งมาที่ 4545099 (เฉพาะเครือข่าย AIS,DTAC และ True Move H ไม่หักค่าใช้จ่าย)

ติดตามวิดีโอบอกเล่าเรื่องราวของก้าวครั้งใหม่ได้ที่ facebook Fanpage ก้าว #ก้าว #ก้าวคนละก้าวเพื่อ11โรงพยาบาล #ก้าวนี้เพื่อหมอและพยาบาลทุกคน

ก้าวเล็กๆ ของทุกคน สามารถต่อชีวิตให้ทุกคนบนผืนแผ่นดินไทยได้อย่างไม่สิ้นสุด...

ที่มา : <http://news.sanook.com>

ใบงานที่ ๗
เรื่อง “คนดีของสังคม”

ชื่อกลุ่ม

สมาชิกในกลุ่ม

๑. ๒.

๓. ๔.

๕. ๖.

คำชี้แจง

ให้นักเรียนระดมความคิดจาก ตัวอย่างบุคคลที่มีจิตสาธารณะ เรื่อง คนดีของสังคม
“หัวใจที่กล้าแกร่ง ตุน บอดี้แสลม ก้าวที่ไกลสุดในชีวิต วิ่งจากเบตงสู่แม่สาย” ตอบคำถาม ดังนี้

๑. นักเรียนคิดว่า การวิ่งของพี่ตูนเป็นการวิ่งเพื่อช่วยเหลือสังคม หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

๒. กิจกรรมของพี่ตูน เป็นประโยชน์ต่อสังคม หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

๓. ถ้านักเรียนเป็น พี่ ตุน นักเรียนจะทำเหมือน พี่ ตุน หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

๔. นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ กิจกรรมของพี่ตูน อย่างไร

.....

.....

.....

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔

กิจกรรมที่ ๘

เรื่อง อภิปรายผล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

เวลา ๒ ชั่วโมง

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ภาคเรียนที่ ๒

ปีการศึกษา ๒๕๖๐

สาระสำคัญ

การอภิปรายผล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากสิ่งที่ได้เรียนได้ลงมือปฏิบัติโดยให้ผู้เรียนในกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งในกลุ่ม และต่างกลุ่ม ทั้งเพื่อนผู้หญิง และเพื่อนผู้ชาย สามารถบอกประโยชน์และประเด็นสำคัญ ที่ตนเองสนใจในการพัฒนาจิตสาธารณะ และสามารถนำไปปฏิบัติเป็นกิจชีวิตประจำวัน ปฏิบัติตนให้เป็นคนที่มีจิตสาธารณะ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนสามารถบอกประโยชน์และประเด็นสำคัญ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากสิ่งที่ได้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทั้งในกลุ่ม และต่างกลุ่ม ทั้งเพื่อนผู้หญิง และเพื่อนผู้ชาย

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

๑. เพื่อให้นักเรียนบอกประโยชน์และประเด็นสำคัญ ในการพัฒนาจิตสาธารณะ
๒. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ สามารถนำไปปฏิบัติเป็นกิจชีวิตประจำวัน ปฏิบัติตนให้เป็นคนที่มีจิตสาธารณะ

สาระการเรียนรู้

การอภิปรายผล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นการกระทำอย่างหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนมีกำลังกาย กำลังใจ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดพลังในการปฏิบัติสิ่งนั้น ๆ ต่อไป อย่างต่อเนื่อง

คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ต้องการเน้น

๑. ความสามัคคี และร่วมมือกัน
๒. การรู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (ทาน)
๓. การพูดจาแลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยถ้อยคำที่น่าฟัง (ปิยวาจา)
๔. การกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อหมู่คณะ มีความรับผิดชอบ (อัตถจริยา)
๕. การเป็นคนที่มีสำมะเสมอ มีระเบียบวินัยในตนเอง (สมานัตตตา)

วิธีการจัดกิจกรรม

ชั้นนำ

๑. ผู้สอนสนทนากับนักเรียน และทบทวนถึงการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ที่ผ่านมาทั้งหมด

ขั้นกิจกรรม

๓. ให้นักเรียนทุกคนอภิปรายผล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากสิ่งที่ได้เรียนได้ลงมือปฏิบัติของแต่ละคนว่าแต่ละคนมีส่วนร่วมอะไรบ้างในกลุ่ม มีการกระทำอะไรบ้างที่เป็นประโยชน์ต่อคนอื่น ต่อโรงเรียน และสังคม

ขั้นสรุป

๕. ผู้สอนและนักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องจิตสาธารณะที่ผ่านมา
๔. ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามข้อสงสัย
๕. แจกแบบวัดจิตสาธารณะหลังทดลอง (ฉบับเดียวกับก่อนทดลอง)
๖. กล่าวยกย่องชมเชย/ขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือ

สื่อ/อุปกรณ์

๑. แบบวัดจิตสาธารณะ

การประเมินผล

๑. สังเกตจากความสนใจและความตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรม

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ โทร. ๐๘๑-๘๓๑๒๑๖๓

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๒ / ๑๑๕ วันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติโครงการตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

นมัสการ พระครูปลัดมารุต วรมงคลโธ, ผศ.ดร.

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระจิรศักดิ์ ฉายา ที่ปถมโม นามสกุล คาทอง รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๑๑๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัด ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รศ.ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยเรียบร้อยแล้ว

(พระครูปลัดมารุต วรมงคลโธ, ผศ.ดร.)

วันที่...../...../.....

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงผลการตรวจเครื่องมือหากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้เชี่ยวชาญที่เอื้อนามในข้างต้น
บันทึกศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร. ๐๖๓-๒๑๔-๕๖๑๘

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ โทร. ๐๘๑-๘๓๑๒๑๖๓

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๒ / ๗๗๕ วันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.ประยูร สุธะใจ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระจรัสศิริ ฉายา ทีปธมโม นามสกุล ดาทอง รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๑๑๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รศ.ดร.ชาตชาย พิทักษ์ธนาคม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยเรียบร้อยแล้ว

๒๕

(ผศ.ดร.ประยูร สุธะใจ)

วันที่...../...../.....

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงผลการตรวจเครื่องมือหากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้เชี่ยวชาญที่เอื้อนามในข้างต้น
บันทึกศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร. ๐๖๓-๒๑๔-๕๖๑๘

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ โทร. ๐๘๑-๘๓๑๒๑๖๓

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๒ / ๑๑๕ วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.ธัญรัตน์ แจ่มใส

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระจรัสศิริ ถาปณโม นามสกุล ดาทอง รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๑๑๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รศ.ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยเรียบร้อยแล้ว

(ผศ.ดร.ธัญรัตน์ แจ่มใส)

วันที่...../...../.....

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงผลการตรวจสอบเครื่องมือหากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้เชี่ยวชาญที่เขียนนามในข้างต้น
บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร. ๐๖๓-๒๑๔-๕๖๑๘

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ โทร. ๐๘๑-๘๓๑๒๑๖๓

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๒ / ๑๑๕ วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน รศ.ดร.เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระจรัสศิริ ญาโณ ที่ปธมโม นามสกุล ดาทอง รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๑๓๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน จังหวัดชลบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รศ.ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยเรียบร้อยแล้ว

(รศ.ดร.เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์)

วันที่ ๒๖ / ๑๑ / ๒๕๖๐

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงผลการตรวจเครื่องมือหากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในข้างต้น
บันทึกศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร. ๐๖๓-๒๑๔-๕๖๑๘

เลขประจำตัวประชาชนของผู้สมัคร

๓-๓๓๑๑-๐๐๐๙๘-๓๕-๓

ชื่อ รศ.ดร.เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์

ตำแหน่ง รองอธิการบดี

(ผู้สมัครรับรางวัล คส. ประจำปี ๒๕๖๓ สาขาคุณวุฒิ)

ลายมือชื่อ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

หมู่ใดที่ ปี ผู้สมัคร

ขอเสนอการรับรางวัล คส. ประจำปี ๒๕๖๓ สาขาคุณวุฒิ

โดย อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

บัตรประจำตัวข้าราชการ

ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

เลขที่ ๑๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

กระทรวงศึกษาธิการ

วันออกบัตร ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ถึง ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓

๒๕/๕

๒๕-๕-๒๕๖๓ (๒๕/๕)

๒๕/๕

๒๕-๕-๒๕๖๓ (๒๕/๕)

๒๕/๕

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบวัดจิตสาธารณะ
(Try-out)

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๔/๒

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๓๓๑๗๐
โทร. ๐๖๓-๒๑๔-๖๕๑๘

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐

วันที่ ๑๕/๑๒/๖๐
ที่ ๑/๑.๓/๖๑

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขาตะแบก ตำบลหนองขาม อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี

ด้วย พระจรัสศิริ ฉายา ที่ปทุมโม นามสกุล ดาทอง รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๑๑๓
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง "การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตาม
หลักสังคมทฤษฎี ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า
หลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดสอบเครื่องมือเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้น
ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พิทักษ์ชนาคม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว

ติดต่อประสานงาน

อ.สายหยุด มีฤกษ์ ๐๖๓-๒๑๔-๖๕๑๘

- อ.สายหยุด มีฤกษ์
อ.สายหยุด มีฤกษ์

ขอรับรองว่าได้ผ่านการทดสอบเครื่องมือวิจัยเรียบร้อยแล้ว

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขาตะแบก

วันที่...../...../.....

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงผลการทดสอบเครื่องมือ หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ที่รับผิดชอบข้างต้น

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อทำการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๔/๓

โรงเรียนวัดวังหิน(สงฆ์ประชาสามัคคี)

เลขที่รับ.....206

วันที่รับ.....6 สิงหาคม 61

เวลา.....14.33 น.

คณะครูศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๖๓-๒๑๔-๖๕๑๘

๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวังหิน ตำบลสุรศักดิ์ อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยภูมิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ฉบับ

ด้วย พระจิรศักดิ์ ฉายา ที่ปรมโม นามสกุล คาทอง รหัสประจำตัว ๕๙๐๑๒๐๒๑๑๓ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำลังทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดวังหิน” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องทดสอบเครื่องมือเพื่อวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว

- ทราบ

- ๑๖๖๐๖๓๗ ๖๕๑๘

ติดต่อประสานงาน

อ.สายหยุด มีฤกษ์ ๐๖๓-๒๑๔-๖๕๑๘

ภาคผนวก จ

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Alpha)

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.686	.693	42

Summary Item Statistics

	Mean	Minimum	Maximum	Range	Maximum / Minimum	Variance	N of Items
Item Means	2.826	1.867	3.500	1.633	1.875	.167	42
Item Variances	1.774	.530	2.447	1.917	4.618	.153	42

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ/ฉายา/นามสกุล	พระจิรศักดิ์ ธีปธมโม (ดาทอง)
วัน/เดือน/ปีเกิด	๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๔
ภูมิลำเนา	๒๒ หมู่ที่ ๖ ต.ชุมแสง อ.จอมพระ จ.สุรินทร์
อุปสมบท	๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ณ วัดระกา อำเภอปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ
พระอุปัชฌาย์	พระครูปริยัติสีลาภรณ์ เจ้าอาวาสวัดระกา เจ้าคณะตำบลพิมายเขต ๒
พระกรรมวาจาจารย์	พระมหาวินัย จินตมโย เจ้าอาวาสวัดศรีปราสาท
พระอนุสาวนาจารย์	พระมหาประทีป กวินทเมธี
การศึกษา	แผนกธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ นักธรรมตรี แผนกสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๖ รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รปศ.บ) มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พ.ศ. ๒๕๕๙ – ปัจจุบัน ศึกษาต่อหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อย อโยธยา วัดระกา ตำบลพิมาย อำเภอปราสาท จังหวัดศรีสะเกษ โทร. ๐๙-๐๐๓๔-๓๒๒๘ Email: jirasak.dathong@gmail.com